

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Főszerkesztő és kiadási felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Koltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

A délvidéki kivándorlási kongresszus.

(Temesvár, 1902. augusztus hó 10—11.)

A délvidéki kivándorlási kongresszus Temesvárott f. hó 10. és 11-én az egész Délvidék gazdaközönségének, ipari és kereskedelmi érdekköreinek általános lelkesedése mellett folyt le. A délvidéki kongresszus is beigazolta, hogy a kivándorlás kérdése a Délvidéken is megérdemli azt, hogy azzal a társadalom komolyan foglalkozzék. Szomorúan szereztük a kongresszus tanácskozásainak lefolyásából azt a keserű tapasztalatot, hogy bár a délvidéki lakosság az ország legjobb termővidékeit lakja és a népesség nem is sürü, mégis a Délvidék népe szívesen vándorol ki. A kivándorlás okai e vidékeken majdnem ugyanazok, mint az ország más vidékén s amely okokat és bajok orvoslását célzó intézkedések irányát már a felvidéki és dunántúli kongresszus is megjelölte. A magas színvonalon álló tanácskozásokból annak a nyomára jöttünk, hogy e vidékek lakosságát kivándorlásra nem annyira a meggazdagodási vágy s a könnyebb megélhetés s a nem nagyon jó megélhetési viszonyok ösztönözik, mint inkább az, hogy e vidékek munkához szokott szorgalmas, józan életű lakossága nem talál itthon elegendő elfoglaltságot, tulságosan meg van terhelve közterhekkkel s ezenfelül uzsora és a közigazgatás visszaélései megélhetését nagyon megnehezítik. E körülményeknek tudható be, hogy ezen legjobb termővidékek lakossága olyan kevés figyelmet

fordít földjeinek miveltetésére s egész gazdálkodási rendszerére. S ezért hisszük, hogy a kongresszus tanácskozásai alkalomával elfogadott üdvös és nagyfontosságú javaslatok a kormány és társadalom fokozott tevékenységét fel fogják ébreszteni és bizunk abban, hogy orvosolni fogják tudni azokat a társadalmi, gazdasági, és közkormányzati hibákat, tévedéseket, zaklatásokat és régi bűnöket, amelyekre a kongresszus tanácskozásai reámutattak.

Alább ismertetjük a kongresszus részletes lefolyását, természetesen csak a főbb mozzanatok reprodukálására szorítkozhatunk. Kötelességünknek tartjuk azonban br. Ambrózy Gyula, a Temesvármegyei gazdasági egyesület elnökének, a kongresszus elnökének megnyitóként elmondott nagyon szép, hazafias, okos, kerek beszédét egész terjedelmében közölni, mert ennek a beszédnek legszebb része főleg abban domborodott ki, hogy már a bölcsőben bele kell nevelni a gyermekebe azt az igazságot, hogy *extra Hungariam non est vita*: de azon is kell lenni, hogy ezt az igazságot annak is találja az ország népe. Ez országhoz, e földhöz, e nemzethez való ragaszkodást kell erősíteni egyrészt helyes gazdasági politikával, másrészt a magyar kultúra erejével, hatalmával, ismereteivel és munkáinak terjesztésével. Beszéde felölelte a délvidéki kivándorlásnak minden okát s ennek a szo-

moru jelenségnek hatását és következményeit. A továbbiakban a kongresszus által elfogadott határozati javaslatoknak csak főbb és elvi jelentőségű részleteit vehettük fel és csak azoknak felszólalásait ismertetjük röviden, akiknek felszólalása folytán a javaslatokon lényegesebb módosítások vagy pótlások történtek.

A kongresszus szervezése és rendezése is igen jól sikerült, amiért elsősorban köszönetet érdemel a kongresszus elnöksége és tisztikara; de hálás köszönetünket kell itt is kifejeznünk Temesvár szab. kir. város közönségének fő- és alispánjának, polgármesterének, Temes vármegye gazdasági egyesületének, akik vendégszerető szivességükkel ezt a kongresszust nemcsak hasznossá, de kellemessé is igyekeztek tenni.

A kongresszus lefolyását a következőkben ismertetjük:

Első nap.

Jelen voltak: báró Ambrózy Gyula, báró Ambrózy István, báró Ambrózy Béla, Aczél Gyula, Aradi Nemzeti Szövetség, báró Baich Iván, Boros János, Balás Árpád, Burdia Szilárd, Bach Ferencz, Braumüller Emil, Bedő Béla, Bukovinszky Ágoston, Billédi uradalom, Bács-Bodrogmegye, Blaskovics Ferencz, Baader Henrik, Babits Emil, Bezuch Lajos, Bezuch Nándor, Babits József, Bárány Árpád, Cackovic Milivoj, báró Döry Andor, dr. Darabanth János, dr. Dellimanich Lajos, Deutsch Andor, Deutsch Ferencz, dr. Dezsényi Árpád, Fedák István, Forster Géza, báró Fejérváry Géza, Fialka Károly, Förster

TERMÉNYÉRTÉKESÍTÉSÉNél ne mulassza el egyetlen gazda sem a

“Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

ajánlatát bekérni. 1 kgrnyi minta beküldése esetén, az elérhető ár felől postafordultával tájékozás szereshető be, kívánatra sürgöny útján is.

II.

Lajos, dr. Freót Menyhért, Fényes Károly, Gröfner Viktor, Geöze Sarolta, Gyurgyevics Adolf, Gellér Béla, dr. Goravé László, Gállfy Ignác, Gartner Rezső, dr. Gesztessy Ferencz, Hiamsea Ágoston, dr. Haág Aladár, Hilt Lajos, Herczl Dávid, Hegedüs János, Hirschl Béla, Institoris Kálmán, Jakabffy Imre, Jaranovics Ágoston, Jakabházy Béla, dr. Jánosy Gyula, Kaufmann István, Kemény Szilárd, gr. Kinszky Zdenkó, Kuthy Frigyes, Kiss Elemér, ifju Kristóffy József, Kövér Lajos, Kabdebó Gergely, Krauszhaar Károly, Kersch Gyula, Kulinyi Zsigmond, Krausz Jakab, Laehne Hugó, dr. Lendl Adolf, Lendvai Miklós, Lendvai Sándor, Loge János, Mihajlovits M. P., Mihajlovits Dusan, dr. Maximovits Milán, Molnár Viktor, Molnár Ferencz, dr. Meskó Sándor, Mager Károly, Mága János, Marton Andor, Nagel Henrik, dr. Návay Lajos, Návay Imre, ifj. Nagel Vilmos, Nagy György, dr. Niamesny Mihály, dr. Niamesny Gyula, dr. Nyikora Kornél, Ottlik Péter, Ottlik Béla, Petráss György, Plausich Mátyás, Poroszkay Béla, Praznovszky Gusztáv, dr. Paeséry Károly, Pausz László, Politzer Lajos, Patyánszky Elek, Pucher Jenő, Pelczmann Gábor, Rácz György, Rubinek Gyula, Rokkenstein N., báró Rajacsich József, Sármezey Árpád, Susich Mihály, gróf Serényi János, id. Steiner Károly, Sierbán János, Steiner Ferencz, Sulyok István, Szilassy Zoltán, Szabó Péter, dr. Szivák Imre, báró Stojanovits György, báró Stojanovits Iván, dr. Szalay Géza, dr. Szentkláray Jenő, Szana Zsigmond, Szilli Pongráz, Szczer Máttyás, Tendler Károly, Tőkei Jenő, Thörész Jakab, dr. Tőkés István, dr. Telbisz Károly, dr. Tauffer Jenő, Nitz Péter, Vig Emil, Vásárhelyi László, lovag Vesth Ede, id. Vargics Imre, Vojticza János, Veifert Károly, Wittmann János, Wittenberger Ernő, Zillich Ferencz kongresszusi tagok és körülbelül 200 parasztgazda.

Báró *Ambrózy Gyula* a kongresszust a következő elnöki beszéddel nyitotta meg:

Megnyitó ülés.

Mélyen tisztelt kivándorlási Kongresszus!

Hazánk történelmében gyakran olvassuk, hogy ósrégi időkben, amikor a haza veszélyben volt, körülhordoztak egy véres kardot, mely jelre nemzetünk színe-java felfegyverkezve összesereglett, eltökélve arra, hogy vérért és életét feláldozza szent hazája védelmére, féltetve minden önérdéket sietett a dicsőség, a halál mezejére.

Mi is körülhordozzuk a véres kardot, mi is félekondítjuk a vészharangot mert látjuk, a haza veszélyben van. Nem külső ellenség, sem belviszály által nincs veszélyeztetve édes hazánk sorsa, de annál talán sokkal rosszabb; egy álnok, lappangó betegség fészkelte be magát hazánkba, mely több más társadalmi betegséggel párosulva, lassu sorvadással fenyegeti szent hazánkat: több áldozatot rabolva magával, mint akárhány véres háboru.

Nincs társadalmunknak rétege, nincs hazánkban vidéke, mely meg nem lenne támadva, egyik vagy másik betegség által. Ha kissé körültekintünk, látjuk, hogy vannak egyes vidékek és — ezek ép a legmagyarabb vidékek — hol az 1 vagy 2 gyermek-rendszer nem engedi meg, hogy a haza munkásai megszülessenek, nem nemz hazafiakat, kik hivatva volnának magasra emelni a nemzeti lobogót és megakadályozza, hogy Magyarország magyar legyen, magyar erőből duzzadó, magyar kéz- és kartól virágzó.

Vannak azonban más vidékek és ezek képezik a kongresszus tárgyát, hol talán éppen a tulszaporaság által oly elszegényedés és főképp elégedetlenség lépett föl és a szegénysorsu, kis ember oly válságba jutott, hogy szakítva minden ősi hagyományával, csalogattatva csalfa reményektől, tévutra vezetve hű ámitgatásoktól, hívogatva szédelgő üzerek által, kezébe veszi a vándorbotot, elbucszik azon rögtől, amelyen született, amelyet ősei vérről

áztattak és mely alatt örök nyugalmat találtak, kimegy az országból, kivándorol a külföldre és később magához csalogatja családjá hátramaradt tagjait.

Ezen kivándorlás a főbetegség, mely hazánkat kiszípolozza, mely vagyon és műveltség tekintetében társadalmunk alsó rétegeit támadta meg legjobban, de melynek alapját főképp azon féktelen és kérlelhetlen önzés, a legkisebb áldozatkészség azon teljes hiánya képezi, mely legmegvetendőbb önösség nemcsak társadalmunk alacsony, de fokozott mérvben legmagasabb köreit jellemzi, hol süket fülekre találunk, mihelyt áldozatról van szó: legyen az szellemi vagy anyagi áldozat. De büszkén veri mellét és jó hazafinak mondja és gondolja magát hazánk minden polgára, nem is sejtve, hogy mértéket nem ismerő önösséggel, avval a nem-bánom és nemtörődomséggel bármit, csak hazafiúi kötelességet nem teljesít.

Csak élne még azon érzelem, csak égne még egy parányi szikrája azon hazaszeretetnek, mely őseink szívében lánggal lobogott, csak csekélyke kis részét tettel valósítanók meg annak, mit szóval oly gyakran és szépen hirdetni tudunk nem volna kivándorlás, nem volna beteg a társadalom.

A kivándorlási kérdés fontosságának mérlegelésénél, hogy mennyire van szükség hazánk minden fiára, minden karra és kézre, idézem Széchenyi István gróf, a legnagyobb magyarnak szavait: „Hisz” oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni”. A kivándorlás országunk számos vidékén az utolsó években oly megdöbbentő mérveket öltött, hogy méltán hazafias aggodalommal tölt el bennünket és parancsolólag követeli a beavatkozást. Némi megnyugvást kelt bennünk az a tudat, hogy a magas kormány belátva a veszély fenyegető voltát, törvényhozás útján készül e sulyos bajon segíteni. De mélyen tisztelt Kongresszus, az én legbensőbb meggyőződésem, hogy bármely törvény csak holt betű marad, bármely hivatalos beavatkozás célát vesztett lesz, míg maga a magyar társadalom magáévá nem teszi a kivándorlás megakadályozásának kérdését és annak minden egyes tagja saját ereje és képességéhez mérten összetartva és egyöntetűen a hazaszeretet magasztos eszméje által vezéreltetve sikra nem fog szállani hazánk e legveszélyesebb rákfenéje ellen.

A haza iránti szeretetet, a haza iránti hűséget és ragaszkodást kell emelni minden egyes polgártársban, ébreszteni és beleoltani már a kisdedekbe, hogy már a bölcsőben tanulja meg „Extra Hungariam non est vita” és hogy majdan felnevelkedve ne tántorodjék vissza a megpróbáltatás és küzdés nehézségeitől és ne fordítson hátat a szülő anyaföldnek, mihelyt a sors kissé mostohára fordul.

De mélyen tisztelt Kongresszus lehetséges lesz-e a mai haszonleső és a legkisebb idealizmust is nélkülöző korszellemben egy oly nemzedéket nevelni, mely hazáját ősei módjára szereti? Lehetséges lesz-e egy nemzedékbe áldozatkészséget beleoltani, amikor azokra példákat csak a régmúltból idézhetünk? Én kételkedem annak sikerében; de még ha bizalmam is volna benne, nem várhatjuk azt be, mert most van a cselekvés ideje, ha nem akarunk vele elkésni. Periculum in mora.

A délvidéki megyéket összehasonlítva az ország többi megtámadott vidékeivel, azon némileg kedvező észleletet tehetjük, hogy itt sokkal újabb keletű lévén az egész kivándorlási mozgalom, még nem is öltött oly igen nagy arányokat, mint az ország egyéb vidékein, de statisztikai adatok bizonyítják, hogy a kivándorlási mozgalom évről-évre fokozódik és növekszik; azért hát sietni kell, hogy erélyes intézkedéssel és hathatós beavatkozással lehessen annak gátat vetni, még mielőtt lavinászerűleg emelkedve, elemi erőre nem hatványozódik.

Annál ijesztőbb és sulyosabb megítélés alá esik azon körülmény, hogy ezen mozgalom

ép oly vidékeken fejlődik és a kivándorlók nagy számát ép azon országrészek szolgáltatják, ahol meg van adva az alap, hogy kedvező és helyes gazdálkodás mellett egy a földmivelő, mint a kisiparosnak létfeltételei biztosítva lehetnek.

Az én szerény véleményem, hogy mint mindenütt, úgy itt is a kivándorlási mozgalom egyik következménye, egyik kifolyása azon sulyos és általános gazdasági válságnak, mely lidéreznyomásként az egész országra nehezedik, melynek messzire kivetett hálójá a társadalomnak minden rétegét belevonta.

Az utolsó években az óriási ingatlan-forgalom mutatja legjobban, hogy mennyire nem tudja a kisember megtartani a földjét, mennyire megváltozott azáltal a birtokmegosztás és hány száz meg száz földmivelő kisgazda lett zsellér és napszámos.

Hiszem, hogyha az utolsó évtizedek gazdasági politikája helyesebb irányú lett volna, ha a gazdaság nem lett volna a politika és a társadalom mostoha gyermeke, hiszem hogyha a kivándorlást nem is akadályozta volna meg teljesen, de semmiesetre sem öltött volna oly igen nagy arányú mérveket.

A legteljesebb elismeréssel adózom a földmivelésügyi kormány jelenlegi mozgalmának, de ezen tevékenységnek sokkal szélesebb mederben, sokszorta hatványozott eréllyel kell folynia, hogy avval a hozzáfűzött várakozásoknak sikert és eredményt biztosítson.

A kormánynak ezen mozgalmához csatlakozni kell a társadalom tevékenységének és pedig azáltal, hogy felderítse a kivándorlás nemcsak a felszínen fekvő, de a legmélyebben rejlő okait, rámutasson a hiányok és sérelmekre, melyek az elégedetlenséget szítják! Megjelölje azon követendő irányt, melynek követése által ép itt, hol a létfeltétel alapja meg van, a kisgazda-társadalom és a kisipar egymást kiegészítve a termelésnek a fogyasztással való összhangba hozatala által a tényleges boldogulást és az érdekkörök kielégítését eredményezze.

Az irány megjelölésében különböző szempontok mérlegelendők és a mily különböző természetűek a hiányok és hézagok közviszonyainak beléletében, úgy azok orvoslására az utak is különbözők, melyeken haladnunk kell a siker elérése céljából.

Törekedni kell első sorban a mezőgazdasági művelődés emelésére, mely magában foglalja az állattenyésztés, a növénytermesztés és talajmivelés magasabb színvonalra való emelését és ipari növények termesztését, mely helyes és okszerű gazdálkodás által a kisgazdák könnyebb megélhetésén és anyagi gyarapodásán nagyot lendítene.

A hazai ipar (házi, kézi és gyári ipar) felkarolása által nemcsak a kisiparos helyzetén volna segítve, de az új keresetforrás nyitása folytán sok kézi-erő igénybevétele által a zsellér és napszámos osztály végre gazdasági termékeknek ipari célokra való feldolgozása által a kisgazda sorsán is hathatósan javítana. A fogyasztásnak a termeléssel való összhangba hozatalára értékesítő szövetkezetek létesítése volna kívánatos.

A mezőgazdasági hitel rendezése, a takarékpénztárak és hitelintézetek reformja és ellenőrzése, az úzsoratórvény szigorítása, a kisemberek váltóképességének helyes mérvben való megszorítása által végtelen sok visszaélés lenne elhárítva, mely visszaélés számtalan közigazdasági nyomornak okozója.

A birtokpolitika, az örökösödési és végrehajtási törvény revíziója, nemkülönben a közigazgatás és adó reformja, egy bizonyos létminimum köztehermentesítése, telekkönyv-rendezés, igazságos tagosítás igen sok visszasságot szüntetne meg, melyek káros hatását leginkább a kisember érzi meg.

Talán mindezeknél fontosabb azonban a társadalmi szervezkedés és tömörülés, gazdasági szaporítása, gazdasági ismeretek terjesz-

és a kivándorlók grészek szolgáltat- alap, hogy kedvező llett egy a földmi- feltételei biztosítva

nyem, hogy mint andorlási mozgalom kifolyása azon su- válságnak, mely országra neheze- ett hálója a társa- levonta.

óriási ingatlan-for- gy mennyire nem a földjét, mennyire megoszlás és hány szgazda lett zsellér

ó évtizedek gazda- nyu lett volna, ha a politika és a tár- hiszem hogyha a yozta volna meg m öltött volna oly

ssel adózom a föld- legi mozgalmanak, kal szélesebb me- zott erélylyel kell izított várakozások- ositson.

zsgalmához csatla- vékenységének és its a kivándorlás le a legmélyebben niányok és sérel- éget szitják! Meg- t, melynek köve- eltétel alapja meg és a kisipar egy- ek a fogyasztással által a tényleges kielégítését ered-

n különböző szem- a mily különböző nézagok közviszo- ok orvoslására az haladnunk kell a

on a mezőgazda- mely magában fog- ténytermesztés és onalra való eme- esztését, mely he- által a kiscgazdák nyagi gyarapodá-

zi és gyári ipar) kisiparos helyzetén setforrás nyitása tele által a zsellér gazdasági termé- dolgozása által a javitana. A fo- összhangba ho- zetek létesítése

dezése, a takaré- formja és ellen- goritása, a kis- yes mérvben való visszaélés lenne ntalan közgazda-

ösödési és végre- ülönben a köz- gy bizonyos lét- telekkönyv-ren- sok visszasságot atását leginkább

sabb azonban a mörülés, gazda- meretek terjesz-

tése, közművelődési testületek létesítése, amivel kapcsolatban a nemzeti műveltség fejlesztése, a nemzeti önérték felbresztése és a művelődési ösztön megteremtése, mely ösztön, sajnos, társadalmunk alsó rétegeiben még kezdetleges állapotban levőnek sem mondható.

Rendkívüli anyagi veszteség volna a kisembereknek megtakarítva, az ingyen jogvédelem és békebiróságok föllállítása által.

Mélyen tisztelt Kongresszus. Ezek volnának azon főelvek és főszközők, melyeket a kivándorlási kongresszus rendező-bizottsága a kivándorlási mozgalom megakadályozására legjobbnak talált és melyek a tisztelt Kongresszus ülése előtt egyenkint előadásra fognak kerülni azon czélból, hogy kellő megvitátás után, ha elfogad- tatnak, testet öltve tényleg keresztülvitessenek és megvalósíttassanak.

Van ugyan még tágas tér üdvös reformok számára, van ugyan még sok változtatni és javítani való egészségesebb viszonyok megteremtésére, de talán tulsokot markolva, tulkevés maradna a kezünkben. Ezen sorrend magában véve elég terjedelmes, nagyon körültekintő és oly sok közhasznu kérdést ölel fel, hogyha mindazt tényleg keresztül is vesszük, lerakjuk alapját azon bástyának, melyet folytonos ernyedetlen munkásság és kitartó szorgalommal úgy a kivándorlás, mint minden más társadalmi fekélyek lerontása ellen építeni akarunk.

De valamint a dúló vihar közepében a hajós, mikor a hullámok a fedélzetre felcsapnak és már-már elsöpörni, szinte elnyelni készül egész járművét, ő nemcsak az Isten mindenható erejére támaszkodik, de bizva hajója erős szerkezetében, bizva matrózai hősi kitartásában, daczosan küzd a felkorbácsolt elemekkel: úgy mi is mélyen tisztelt Kongresszus, midőn a kivándorlás átkozott szelleme már elsöpört százezreket honpolgáraink sorából és nagy pótolhatatlan irt hagott maga mögött, ne csak a magyarok Istenébe vessük összes bizalmunkat, de bizva hazánk egy évezred által kipróbált multjában, küzdjünk egyetértőleg és kitartóan, hogy mindegyikünk, mint szent hazánk egyes matróza védelmezze azt a helyet, azt a pontot, amelyet kinek-kinek társadalmi állása, szellemi és anyagi ereje neki kijelölt.

Köszönetemet fejezem ki a kongresszus minden egyes tagjának megjelenéséért. És most mélyen tisztelt Uraim munkára fel, az ülést megnyitom.

A király üdvözlése.

Az éljenzések csillapultával *Ambrózy Gyula* báró így folytatta:

Mielőtt a program részletes tárgyalásába fognánk, indítványozom, hogy apostoli királyunk, (*Lelkes éljenzés, a jelenlevők felállanak*) ő császári és királyi felsége, I. Ferencz József, szeretett atyánk irányában tántorithatatlan hűségünk s alattvalói ragaszkodásunknak távirati uton adjunk kifejezést. (*Lelkes éljenzés.*)

A távirat szövege a következő:

Ő Felsége Kabinet-irodájának

Bécs.

A délvideki országos kivándorlási kongresszus a legmélyebb alázattal bátorkodik a legmagasabb trón számolya előtt jobbagyi hódolatát kifejezni. *Báró Ambrózy Gyula,* elnök.

Képviseltek bejelentése.

De Pottere Brunó a kongresszus főtitkára jelentette be ezután, hogy *Plósz* igazságügyi miniszter képviselőjében dr. *Répszky* Béla m. kir. h. főügyész, *Láng* kereskedelmi miniszter képviselőjében *Micsék* Endre miniszteri titkár, a csanádi székes káptalan képviselőjében *Szentkláray* Jenő kanonok jelentek meg, ezenkívül képviselve vannak Délmagyarország összes törvényhatóságai, Karánsebes város s a szegedi és temesvári keresk. és iparkamarák, a rendezésben résztvevő gazdasági egyletek s

a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége. Indítványozza, hogy szavazzon a kongresszus köszönetet a kormánynak, a felsorolt testületeknek amiért a kongresszuson magukat képviseltették. (*Helyeslés.*)

Kapdebő Gergely temesi alispán: T. Kongresszus! Temesmegye közönsége örömmel és mély megnyugvással vette, hogy a társadalom tényezői gyűltek a megye székhelyén össze, ily nagyfontosságú kérdésben tanácskozni s mindazon dolgokat czélhoz juttassák, amelyek a kivándorlást megakadályozzák. Örömeinek ad kifejezést a fölött, hogy a kongresszus a vármegye tanácskozó termében végzi áldásos munkásságát, melynek fényes sikerét kívánja s melegen üdvözi a kongresszust a megye közönsége nevében. (*Eljenzés.*)

Dr. *Telbisz* Károly Temesvár város polgármestere a város közönsége nevében öszinte tisztelettel és hazafias örömmel üdvözi a kongresszust. (*Lelkes éljenzés.*) A kongresszus nagy feladatokat tűzött maga elé, melyeket elnök ur Öméltósága tartalmaz, lelkes és hazafias beszédben körvonalozott s mely feladatok arra irányulnak, hogy a nemzet testén kifakadt nyílt sebnek, a kivándorlás enyhítésével hazafias gonddal foglalkozzanak a kongresszus tagjai. E tanácskozás az egész országban komoly, öszinte érdeklődést keltette föl s Temesvár város közönsége a legteljesebb rokonszenvvel viseltetik a kongresszus tanácskozásai iránt. Azon kívánságát fejezi ki a szülő, hogy e munka a haza javára üdvös legyen s az eredményt minél teljesebb mértékben sikerüljön a kongresszusnak elérni. (*Eljenzés.*)

Báró Ambrózy Gyula a kongresszus elnöke fölkéri ezután *de Pottere* Brunó főtitkár a Délvidék különféle irányu mozgalmainak általános ismertetésére. (*Halljuk! Halljuk!*)

De Pottere Brunó főtitkár mielőtt előadásához látna, kijelenti, hogy tekintettel arra, miszerint a kongresszusi tagok nagy többsége egy népies értekezlet tart, előadását szükre szabja s röviden fogja feltárni a délvideki kivándorlás irányait. (*Halljuk! Halljuk!*)

A 70-es évek elején észlelték az első kivándorlási mozgalmakat a Délvidéken. A Bácskából 25—30,000 ember vándorolt ki, illetve települt át Szlavóniába, Fehértemplomból pedig több szegény polgár ment ki Amerikába. A 90-es évekig korlátolt maradt a kivándorlás. Volt ugyan néhány helység, ahonnan 1—2 szegény sorsu ember Amerikába ment szerencsét próbálni, de ezek az esetek ritkán, elszórtan fordultak elő és a 90-es évekig a kivándorlás soha veszedelmes arányokat nem öltött.

A *Romániába, Szerbiába és Bulgáriába* irányuló kivándorlási mozgalom ismertetése után, előadó áttér az újabb keletű nagy arányokat öltött amerikai kivándorlás adataira.

Ujabbban a 90-es évek óta Amerikába irányuló kivándorlási mozgalom kiinduló pontja a bácsme gyei tót és ruthén községek magatartására vezethető vissza, mely közvetlen példa hatásával birt későbbben a szomszédos német lakosság magatartására is. Bácsme gyéből terjedt át azután a kivándorlási mozgalom a délvidek többi törvényhatóságainak első sorban német, azután a magyar, szerb, sőt újabbban a román lakosságú községeire.

Ez nem kerülte ki *Missler* brémai czég figyelmét, mely czég az itteni viszonyok iránt érdeklődve, saját rizikójára óriási akeziót indított meg oly irányban, hogy a gazdasági viszonyok válságos helyzetének sulya alatt életviszonyaival mind kevésbé megelégedett német parasztságot nagyobb arányu kivándorlásra bírja.

Ez a *Missler* czég, mely tulajdonképen egy német-amerikai hajótársaság ágense, felhasználva az itteni parasztság elégtelenségét, nem reitent vissza semmiféle áldozattól, hogy óriási propaganda utján a délvideki németiség között a kivándorlás eszméjét terjesztsze és a lakosságot nagyarányu kivándorlásra rábítja. A *Meissler*-czég eljárása a következő volt: Drága pénzen a Délvidék összes fonto-

sabb góczpontjain ügynökségeket szervezett. Ajánlataival nem kimélte meg a falusi lelkészeket, tanítókat és jegyzőket sem, akik közt azonban — hála Istennek — kevés követőre talált. E bizalmi férfiak azon község összes kisbirtokosainak czímét, mely községre hálójukat kivetették, a brémai czéggel közölték. Brémából azután kecségető magyar, német, szerb nyelvű nyomtatványok érkeztek és a parasztnak nagy megtiszteltetésnek vették, hogy egy külföldi czégtől ily udvarias felszólítást kaptak, melylyel nagyfoku kíváncsiságuk, kedvező előítéletük és bizalmuk is meg volt nyerve.

A további eljárás az volt, hogy számos, a Délvidéken német nyelven megjelenő néplappal és népies kalendáriummal az ő arczképével ellátott feltűnő plakátját szétküldte és a nyomtatványok tulajdonosainak ez a szolgálatot minden esetre bususan megfizette.

A hová tehát a helyi ügynök ügyes keze el nem jutott, abba a kunyhóba bejutott az a népies újság vagy kalendárium és a tél hosszú estéi bő alkalmat nyújtottak a családnak arra, hogy a hirdetmény olvasása közben felidézett kíváncsiságnak eleget teendő, a családfő a *Missler*-czéggel közvetlen érintkezésbe lépjen és ebből kifolyólag hajójegyet váltva, tényleg kivándoroljon.

Legveszedelmesebb azonban a kioktatott és már künn Amerikában járt ügynökök eljárása. Ezek egy kivándorlási ügynökség által felfogadva, a legkedvezőbb színben tüntetik fel az amerikai viszonyokat és közvetlen tapasztalataikra hivatkozva, a hallgatóság között biztató szavaik leggyorsabban hitelre találnak.

Előadó ezután behatóan foglalkozik a Németországba irányuló kivándorlási mozgalmakkal, melyek eddig főképpen a Bácskában öltöttek nagyobb arányokat. Hogy nálunk még nem vált veszedelmessé, ez azon erélyes eljárásnak köszönhető, melyet a temesvári városi főkapitányság a mult év elején tanusított (*Eljenzés.*), midőn Temesvárott néhány ügynök szerencsét próbálván, egy nagyobb mnnkacsoportot Temesvárról is igyekezett Németországba szállítani. A temesvári főkapitányság nemcsak az érdekelteket, hanem az ügynököket és bizalmi férfiakat szigoru kihallgatás alá vette, figyelmeztette őket a földmívelési miniszter 1899. évi szabályrendeletére, mely a mezőgazdasági munkások közvetítésével foglalkozó ügynököket fogházbüntetéssel is terheli és ezen figyelmeztetésnek elég hatása volt arra nézve, hogy a nálunk több szomszédos községben megindított mozgalom csirájában elfojtassék.

Ebből az esetből azt a fontos következtetést lehet levonni, hogy ha a mi közigazgatásunk a kellő pillanatban erélyesen fellép a kivándorlási ügynökök működésével szemben, az egész mozgalomnak elnyomása, megszüntetése nem is oly nehéz dolog, de annál nehezebbé válik akkor, ha a kellő pillanat elmulasztásával a mozgalom már nagyobb arányokat öltött. (*Élénk helyeslés.*)

Előadó végül tüzetesen és részletesen ismerteti a kivándorlásra vonatkozólag a beszerzett statisztikai adatokat.

Ezek szerint kivándorolt:

Vármegyéből Amerikába Romániába Szerbiába Bulgáriába				
Temes	2282	103	65	118
Torontál	1508	78	283	286
		Németországba		
Bács-Bodrogh	2798	2623	150	—

Kivándorolt továbbá Krassó-Szőrényből 486, Csanádból 65, Arad vármegyéből 246, Arad városából 29, Verseczről 300, Fehértemplomból 850, N.-Becserekéről 200, Temesvárról 260 részint Amerikába, részint Németországba vagy a balkán államokba.

Végül kimutatja, hogy a Délvidékről irányuló kivándorlási mozgalom jellege sok tekintetben eltér az ország többi vidékéről megindult kivándorlási mozgalmaktól. A délvideken a kivándorlási mozgalom eminenter gazdasági folyamat, melyet első sorban gazda-

sági politikánk helyesebb irányba terelésével a birtok és adóügyi politika, a hitelügy és az értékesítés terén, a mezőgazdasági kultúra emelésével, gyorsabb és tökéletesebb munkásokközvetítéssel és minél nagyobb arányú iparfejlesztéssel leszünk képesek csökkenteni. (Élénk helyeslés.)

Báró Ambrózy Gyula elnök: Azt hiszem tisztelt teljes ülés, hogy a főtitkár urnak a tárgyat kimerítő érdekes előadásáért a kongresszus nevében köszönetünket fejezhetjük ki. (Helyeslés.)

Most pedig a népies értekezlet következik, melynek elnökeül Wittman János orsz. képviselő urat, társelnökéül Blaskovics Ferencz képviselő urat és előadóul Kraushaar Károly urat ajánlom. (Helyeslés.)

Most pedig a teljes ülés tanácskozásait felfüggesztjük és délután 2/3 órákor ugyane helyen folytatni fogjuk. (Helyeslés, az elnököt éltetik.)

Népülés.

Wittmann János orsz. képviselő hazafias szellemű elnöki megnyitó beszédében felhívja a megjelent parasztagdákat, hogy leplezetlenül, őszintén tárják fel bajaikat és minden irányban a kellő nyíltsággal tájékozzák a kongresszust, mert mindnyájunk hazafias kötelessége, hogy megbeszéljük, miként lehet orvosolni a gazdasági bajokat.

Kraushaar Károly, a délvidéki földművelők gazdasági egyesületének titkára nagy tetszéssel fogadott beszédében kifejti, hogy két tényező segíthet a bajokon; az állam és a társadalom. Az állam segítsége nélkül meddő minden társadalmi támogatás és a társadalom közreműködése nélkül gyümölcstelen az állam segítsége. Mindkettőnek karöltve kell dolgoznia a parasztsztyály fölsegítésén.

Ezután tüzetesen ismerteti a kivándorlás okait és felkéri a megjelent parasztagdákat, hogy higgadtan, komolyan, minden szenvedély nélkül terjesszék elő javaslataikat.

Végül indítványozza, hogy alapítsunk védőegyletet az Amerikába kivándorolt magyar állampolgárok számára. Ennek a védőegyletnek célja, hogy az Amerikába kivándoroltak közt ápolja a hazaszeretetet és szóval, tettel támogassa őket ügyes-bajos dolgaikban. (Élénk éljenzés.)

Ströbl Péter parasztagda talpraesett beszédében fejtette ki nézeteit a kivándorlás okai felől és a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy;

1. a különböző foglalkozásuak, különösen a mezőgazdák szövetkezzenek, oly célból, hogy egymást a létért való becsületes hazafias küzdelemben támogassák;

2. ezen egyesületek a kormány és a hatóságok által támogattassanak, de ne helyeztessenek tulságos gyámkodás alá; előadások, téli tanfolyamok, kiállítások, tanulmányi kirándulások rendezésével a néposztály kulturális és erkölcsi törekvései emeltessenek, a hazaszeretet, az egyetértés és becsületesség, a mértékletesség és takarékoság erényei ápoltsanak;

3. az állam támogatásával ezen egyesületek népkönyvtárakkal láttassanak el;

4. az előkelőség, különösen pedig a lelkészek, tanítók és hivatalnokok hathatósan támogassák az önségely e törekvéseit, hogy a kasztszellem és a bizalmatlanság helyébe a kölcsönös megbecsülés és bizalom köteleke lépjen, s hogy ily módon szép hazánkhoz való ragaszkodás és szeretet a haza minden fiának szívében gyökeret verjen.

A javaslatot élénk éljenzések közt elfogadták.

Müller Ferencz kisbecskereki parasztagda kifejtette, hogy a délvidéki lakosság kivándorlásának oka főképp a keresethiány és a földbirtok hiánya. A délvidéknek száz év előtt

telepített községekben a mai lakosság alig egy-negyed részének jut föld. A lakosság szaporodása folytán a parasztok földjei tulságosan földarabolattak és a kedvezőtlen gazdasági viszonyok miatt alig lehetséges a megélhetés. Ez az oka, hogy annyian keresnek más hazát, pedig a német paraszt lelke egész hevével csüng a haza földjén, melyben szülőinek csontjai porlanak. Indítványozza:

1. Kérressék meg a kormány, hogy a földhiányon nagyobb telepítési akcióval segítsen és a telepesek kiválasztásánál különös figyelemmel legyen a délvidéki kisgazdákra. A kincstári és közalapítványi birtokok bérbeadásánál is különösen figyelembe veendő a kisgazdák.

2. Minthogy a kizárólagos magtermelés nem elegendő a kisgazdák megélhetéséhez, a kormány kamatmentes kölcsönökkel mozdítsa elő az állat- és baromfi-tenyésztést, a tojás- és tejértékesítő szövetkezeteket.

3. A közös legelők felosztása csak a legkivételesebb esetekben engedessék meg, mert a legelő felosztása a zsellereknek lehetetlenné teszi az állattartást.

4. A kisbirtok szétforgácsolása ellen törvényhozási intézkedések teendők. Tagosításoknál a helyi viszonyokra és a kisbirtokosok érdekeire szigorú ügyelet fordítandó.

5. Sürgősen szükséges, hogy a háziipar terjesztése és a mezőgazdasági iparágak behozatala által a gazdáknak a téli hónapokra is kereset nyujtassék.

A javaslatot elfogadták.

Kasperek János Merczyfalváról az alábbi javaslatot terjeszti elő:

1. Az adónemek kevesbittessenek, állapítsák meg egy adómentes létminimum és hozatassék be a progresszív adórendszer.

2. Szálltassék le a III. osztályu kereseti adó kulcsa és különösen a föld- és jövedelemadó a tényleges kereseti viszonyokhoz mérten állapítsák meg.

3. Az árvízvédelmi járulékokkal terhelt földek földadója leszállítandó.

4. A legszegényebb embereknek is nélkülözhetetlen belföldi szükségleti cikkek fogyasztási adója szálltassék le és a fényüzési cikkek nézve az adó emeltessék.

Különösen a borfogyasztási adó jelentékenyen leszállítandó. A szeszadó pedig emelendő.

A II. osztályu kereseti adó a létminimum keretében az összes családtagokra nézve teljesen engedessék el, máskülönbén pedig a progresszív rendszer szerint tetemesen emeltessék.

5. Az adófizetési határidők helyezettessenek át az év 4 utolsó hónapjára.

Ezt a javaslatot is elfogadták.

Hergat Henrik Nagy-Gájról javasolja:

1. A kereskedelmi szerződéseknél a belföldi termékeket megfelelő vámpolitikával megvédje;

2. törvényes intézkedésekkel a börzén való játszást a legfontosabb terményértékekkel megakadályozza;

3. a büntetőtörvénykönyvet azzal egészítse ki, hogy a család, szédelgés és uzsora szabadságvesztéssel büntetessék.

A javaslatot elfogadták.

Krier József Knézről a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra:

1. A magas községi pótdadók a községi háztartás szigorú ellenőrzése által, esetleg állami szubvencióval, leszállítandók.

2. A vármegyei tüzrendészeti szabályrendeletek oly értelemben módosítandók, hogy a helyi viszonyok és különösen a negyed- és féltelkes gazdák érdekei jobban figyelembe véttessenek.

3. Házépítési engedélyek és u. n. ártatlansági bizonyítványok kiállításánál a felek terhére semmiféle költségek sem merüljenek fel.

A javaslatot elfogadták.

Christ Péter Lieblingről a vadászati törvény ama rendelkezése ellen kel ki, mely sze-

rint tilos a kutyákat kivinni a mezőre. E miatt elszaporodnak a patkányok és az egerek. A következő határozati javaslatot terjeszti elő:

A kongresszus megkéri a földművelésügyi miniszteriumot, hogy törvényhozási uton

1. A vadászati törvény 16. §-nak 3-ik pontját hatályon kívül helyezni méltóztassék;

2. elrendelni méltóztassék, hogy nedves időben, a bevetett földeken való vadászás tilos, ellenkező esetben a vadásztulajdonos az eljárás költségeket és az idővesztéséget kárpótolni tartozik.

A javaslatot elfogadták.

Eisch Máttyás Szárcsáról javasolja: irjon fel a kongresszus a kormányhoz, hogy ingatlanok eladásánál a 4-3 százalék átíratási illeték elengedtesék vagy leszálltassék, ha a birtokváltás tíz éven belül következik be; továbbá az esetre, ha a birtok meg van terhelve, csupán a különbözőzeti összeg vagyis a tényleg fizetett vételár után vettessék ki a vételi illeték. — A javaslatot elfogadják és annak pártolására megkeresik a hazai összes gazdasági egyesületeket.

Klein Jakab Nagy-Ószirol a virilista-intézmény eltörlését javasolja.

Blaskovics Ferencz orsz. képviselő indítványára nem fogadják el a javaslatot, mert méltányos, hogy a községben legtöbb adót fizető befolyást gyakorolhasson a közügyek intézésére és e részben előnyben legyen azzal szemben, a kinek semmije sincs és ma itt, holnap ott van.

Ezzel a népies ülés déli 12 órákor véget ért.

Délutáni tanácskozás.

Br. Ambrózy Gyula elnök a teljes ülést megnyitja s a jegyzőkönyv vezetésére Tókey Jenőt kéri fel, aki felolvassa az érkezett táviratokat:

Dessewffy Aurél gróf, az OMGE. elnöke az alábbi táviratot intézte a kongresszus elnökségéhez:

„Munkálkodásukhoz sok sikert kíván a megjelenésben akadályozott hívük:

gróf Dessewffy Aurél s. k.”

A gazdák vezérének üdvözlő táviratát a kongresszus tagjai riadó éljenzéssel fogadták.

Latinovics Pál főispán, a Bácsbodrogvármegyei gazd. egyesület elnöke az alábbi táviratot küldte:

„Nayymérvü hivatalos elfoglaltságom miatt a kongresszuson nem jelenhetek meg, társelnökké történt megválasztásomat köszönöm a kongresszusnak sikeres működést kívánok.

Latinovics Pál, főispán.”

Elnök felkérte ezután de Pottere Brunót az új kivándorlási törvényre vonatkozó javaslata előterjesztésére. (Halljuk! Halljuk!)

De Pottere Brunó előadó délelőtti előadása kiegészítésül a rendező-bizottság megbízásából most javaslatot terjeszt elő egy új kivándorlási törvény megalkotására vonatkozólag, melyet Buday Barna előadása alapján lényegében már a miskolczi és siófoki kongresszusok is elfogadtak s ezt szóló rövid indokolással a délvidéki kivándorlási kongresszusnak elfogadásra ajánlja. (Helyeslés.)

Nagy mulasztásnak tartja, hogy a kivándorlás törvényes rendezéséről gondoskodás nem történt, de a rendezés tulszigoru rendőri intézkedéssel nem teszi lehetővé a kivándorlási mozgalmat, hanem egyrészt a szigorubb ellenőrzés, másrészt a mozgalom helyesebb, tisztességesebb irányba való terelésére hivatott a szóló által kontemplált törvényjavaslat, melynek követelményei:

1. Felállítandó egy országos kivándorlási tanács a mozgalom jövőbeni irányítása végett; e tanács végrehajtó-közegei legyenek a vidéki kivándorlási irodák, melyek a kivándorlást irányítják s arra engedélyt adnak, az ügynökök működését figyelemmel kísérik.

Látszólagos csak az, mintha ezzel a ki-

mezőre. E miatt az egerek. A kőerjeszti elő: földmívelésügyi bizáisi uton

16. §-nak 3-ik ni méltóztassék; nek, hogy nedves hó vadászás tilos, tulajdonos az elszteséget kárpó-

javasolja: irjon oz, hogy ingatta átíratási illeték sék, ha a birtokezik be; továbbá van terhelve, vagyis a tényleg ki a vételi illeték. annak pártolá-szes gazdasági

a virilista-intéz-

képviselő indit-javaslatot, mert a legtöbb adót on a közügyek ben legyen azzal es ma itt, hol-

órákor véget ért.

zás.

k a teljes ülést vezetésére Tókey az érkezett távira-

OMGE. elnöke kongresszus elnök-

kert kíván a meg-

y Aurél s. k."

özlő táviratát a zéssel fogadták. Bácsbodrogvár- az alábbi táviratot

eglaltságom miatt meg, társelnökké önöm a kongressz-

ok.

Pál, főispán."

Pottere Brunót matkozó javaslata (juk!)

délelőtti előadása ság megbízásából egy új kivándorlatkozólag, melyet lényegében már szusok is elfogad-szal a délvidéki ogadásra ajánlja.

g, hogy a kiván-gondoskodás nem ru rendőri intéz-é a kivándorlási szigorubb ellen-elyesebb, tiszte-re hivatott a szoló at, melynek kö-

gos kivándorlási rányítása végett; gyenek a vidéki kivándorlást irá-k, az ügynökök tha ezzel a ki-

vándorlási mozgalom nagyobb terjedést venne, mert a kivándorlók tanácsosal való ellátása oda irányul, hogy rámutassunk a veszély és hátrányra, melylyel e vállalkozása a kivándorlónak jár. Ekként jőzan korlátok közé fog szorulni a kivándorlási mozgalom s a kivándorlók az ügynökségek és hajós-vállalatok zsaroló eljárásától mentesíttetnek.

Az ügynökségek működése szigorubb ellenőriztessék s kivándorlási közvetítési engedély magánfeleknek ne adassék, a kivándorlásra üzletszerűen csábitókra szigoru büntetés szabassék.

Kivándorlási engedély nem adható meg annak:

aki védkötelezettségének eleget nem tett; aki büntető vizsgálat vagy ítélet alatt áll; akinek rendelkezési képessége nem teljes. Leányoknak 18 éves korukig kivándorlási engedély nem adható, kivételt képez, ha szülői kíséretben vándorol ki. Nem adható továbbá a tengeren tulra kivándorlási engedély azoknak: akiknek itthon hagyandó és keresetképtelen családtagjai számára a megélhetés biztosítva nincs;

és akik az utazási jegyek megváltásán kívül legalább 30 forintot felmutatni nem képesek.

Végül a kivándorlási engedély veszedelmes utirányokra: így Délamerikára nézve nem adható meg.

E követelményeknek a törvénybe való felvételével remény van a kivándorlás nagyobb elterjedésének megakadályozására.

A javaslata második főrésze az, hogy gondoskodás történjék a külföldön élő magyarok érdekképviseletéről, különösen az északamerikai konzulátusi hivatalok szaporítását s az Egy-Államokban több magyar ügynökség szervezését követeli, melyek a magyar állam kirendeltségeiképpen szerepeljenek a kivándorlási tanács felügyelete alatt a következő feladattal:

a) Állandó összeköttetést tart fenn a magyar kivándorlási tanácsosal s ezt a kivándorlottak helyzete felől tájékoztatja.

b) A kivándorlókat a belépő-állomásokon fogadja, azokat helyes utirányokba tereli és tanácsokkal látja el, szóval lehetőleg elejét veszi szokásos kizsákmányoltatásuknak és érdekeiket minden vonalon védelembe veszi.

c) Az amerikai magyar telepek lelkeszeiről, tanítóiról gondoskodik és azok megbízhatóságát ellenőrzi.

Azon államokban, hova a kivándorlás zöme irányul, kir. felügyelők utatassanak a kivándorlottak helyzetének figyelemmel kísérése végett. S végül eleje veendő azon visszaéléseknek, melyek a kivándorlottak pénzküldeményeivel elkövetetnek, szülő javaslata azt involválja, hogy a kivándorlottak pénze lehetőleg egy-egy megbízható pénzintézet kezelésébe koncentrálandó ugy Amerikában, mint Magyarországon. A pénzintézetek ezen társzaja a magyar állam felügyelete alá helyezendő.

E javaslatokhoz szülő még hozzáfűzi azt, hogy míg az új törvény megalkottatik, addig tétlenül nem szabad maradnunk annál is inkább, mert a mint a beérkezett statisztikai adatokból kitűnik, az aratás befejezte után a Délvidék számos községéből 50-60 tagból álló csoportok készülnek kivándorolni. Ez a szomorú tény készletti szölet azon javaslat tételére, hogy kérje fel továbbá a délvidéki kivándorlási kongresszus a kormányt arra, hogy addig, míg a törvényhozás a fentjelzett irányban kidolgozott kivándorlási törvényt megalkotja, a mozgalom további terjedésének megállítására rendeleti uton a következő intézkedések fogantatásáról gondoskodjék:

1. Az utlevélért fizetendő díj tetemesen felemeltessék és a hadkötelezettségnek eleget nem tett egyéneknek az utlevél egy évi időtartamra se adassék ki.

2. Kéressék meg, hogy a kormány utasítást adjon a közigazgatási közegeknek, hogy még nagyobb szigorral üldözze a kivándorlással csábitással üzletszerűen foglalkozó ügynököket.

Ezt azért emeli ki a szülő, mert a statisztikai adatok megnevezik a több helyen működő ügynökök neveit, de kiknek működését a helybeli közigazgatási közegek elnézték és a szükséges intézkedések fogantatásáról megfeledeztek.

3. A külföldi ügynököktől érkező posta a címzett előtt a közigazgatási közeg által felbontandó és a benne talált nyomtatványok, hajózási jegy stb. elkobozandók.

Ezt szülő egyik temesmegyei jegyző javaslata alapján vette fel, aki ezt ugy magyarázta, hogy egy nem rég kiadott belügyminiszteri rendelet felhatalmazza a közigazgatási közeget, hogy a hirdetésmény tartalmazó levelek címzettjeit magához idézheti, maga előtt felbontatja a hirdetésményt és szükség esetén elkobozhatja. Ily feltételes rendeletnek nincsen semmi fogantatja s ezért azt okvetlenül szigorítani kellene.

4. A vasuti állomásokon alkalmazott rendőrség létszáma ugy a vidéki gőcpontokon, valamint a határállomásokon tetemesen szaporítottassék és mindazon kivándorolni szándékozó utasok, kik utlevéllel nem bírnak, mint kőborlók kiindulási helyükre visszatolonozolandók.

E javaslat felvételét az tette szükségessé, hogy a külföldi ügynökök ugy kioktatják a helybeli ügynököket, hogy ne is törekedjenek utlevél-szerzésre a kivándorlók részére, hanem azokat a nélkül való kivándorlásra utasítsák.

Elismeréssel szól még a temesvári állomásfőnökségnek a kivándorlás korlátozása iránt kellő érzéket tanúsító azon, a polgármesterhez intézett kéréséről, hogy egy intelligensebb vasuti rendőri állás szervezéséről gondoskodjék.

Befejezésül javasolja szülő a kongresszusnak, hogy felhatalmaztassanak a közigazgatási közegek a hirhert Missler cég arczképet tartalmazó nyomtatványok elkobzására. (Hosszan tartó éljenzés és taps.)

A megindult vitában elsőnek Gorove László szólalt fel, aki egyet ért az előadói javaslattal, de érdekes adatokat szolgáltat Gattaja községből, honnan jómódu emberek vándoroltak ki. Őda konkludál, hogy a kivándorlás megakadályozása végett teremtsünk több munkaalkalmat a népnek, az erkölcsi erőt becsüljük meg, ugy mint Amerikában megbecsülik, hol a szesz ital élvezetének gát van vetve. Az erkölcsi erő és munkaerő növelésével a gazdasági felvirágzást segítjük elő.

Blaskovits Ferencz magáéva teszi előadó azon javaslatát, hogy a vidéki közigazgatási közegek a kivándorlásra csábitólag ható ügynöki üzemekre nagyobb gondot fordítsanak, ugy: a hajózási társulatok eget-földet, aranyat, ezüstöt ígérő nyomtatványait kell elkobozni.

Az utlevelek kiállítására azt a pótindítványt teszi, hogy azok arczképpel láttassanak el, de nem fogadhatja el az utlevelek kiállítási díjának felemelését.

A statisztikai adatokra nézve megjegyzi, hogy a Délvidéki földmívelők gazd. egylete is gyűjtött adatokat, melyeket Évkönyvében fog közzéteenni.

Lendl Adolf szintén a mellett van, hogy az utlevél díja ne emeltessék, mert ez fokozná az elügületlenséget s a nép így kimenne titokban.

Egy budapesti lapban olvasott hasonlatot mond el a kuruttuló békáról s a moesár kiszáritásról s ebből vonja a következtetését, hogy az előadási javaslat 2. pontja helyes; de ha a békát agyon tapossuk, azzal még a moesarat nem száritottuk ki, más szóval: elfogjuk az ügynököt, de a nép elügületlenségét meghagyjuk. (Zaj. Ellentmondás!) A moesár kiszáritása vagyis a nép lelkeben élő elügületlenség eltüntetése ugy sikerülhet, ha a magyar társadalom foglalkozik a néppel (Igaz. Ugy van!) s emeli szemlelmi erejét, kulturális haladását, neki előadásokat tart.

A külföldről érkezett gyanus leveleket a postán két tanu előtt kell felbontani.

Frecot Menyhért dr. a törvényben megadni kívánja a kormánynak a jogot, hogy ren-

detileg állapítsa meg, mely vidékről hova lehet a hatósági engedéllyel ellátott ügynököknek a kivándorlást közvetíteni. Igazságtalan volna szerinte, hogy csak a védkötelezettségnek eleget tett egyének vándorolhassanak ki, mint ezt a javaslat czélozza, mert lehet, hogy az illető erkölése, multja biztosítékot szolgáltat arra, hogy nem a védkötelezettség alól buvik ki, de kényszeríti őt a családi ügye, vagy személyes körülményei. Ezért ugy módosítaná a javaslatot, hogy olyan vándorolhasson ki, akinek erre a honvédségi hatóságtól engedélye van, mert példa van reá a történelemben, hogy sok kivándorlott háboru esetén visszatért rögtön. (Egy hang: De csak a történelemben!) Sok sérelemre, elkeseredésre adna okot a gyanus levelek felbontása és elkobzása, ezt elhagyni kéri a javaslatból, amelyben lefektetett elveket azonban elfogadja.

Wittmann János más állásponton van, mint előadó, bár ennek javaslatában lefektetett elvekről elismeri, hogy kétségtelenül javitanának a helyzetet. Tovább fűzi Lendlnek a moesárszáritásról mondott hasonlatát s radikális orvoslás szükségét hangoztatja, melyre ugy az elnöki megnyitó, mint a rendező-bizottság fölhívása is rá mutatott. A mai gazdasági válság okait mélyebben kell keresni, hibáztatja, hogy itt a kongresszuson nem esik szó a válságot előidéző főokokról, a kiegyezésről, kereskedelmi szerződésről. A mai válság oka, hogy másfél évtizeden keresztül nem helyes irányban vitetett gazdasági politikánk. (Igaz! Ugy van! Helyeslés.) Nincs hang az országban, mely fölemeltetnék a kormány mellett, mikor ez most a magyar nemzet közjogilag és politikailag lefektetett érdekeit védi Ausztriával szemben, melynek kormánya mögé áll az ottani közvélemény. Indolencia az, hogy 4-5 délvidéki vármegyéből ily kevesen jöttek a tanácskozásra, nincs érdeke összetartásra a gazdaközönségnek, mely nem tud határozott irányu politikai testületet alakítani, mely az ország minden zugára kiterjedkedjék. Hiába a kongresszusok határozatai, ezek papiron maradnak, ha nem tudjuk fölrazni a társadalmat most, midőn a kiegyezésnél gazdasági és politikai érdekek forognak koczkán. Ezek nem egyes pártok kérdését képezik, hanem a törvényhozás, az ország és nemzet érdeke. Fel kell rázni a társadalmat lethargiájából s minden orsz. képviselő tartsa kötelességének a nemzet érdekében a fontos kérdésekben a kormányt támogatni, amely az ország érdekét szíven viseli. Méltóztassék megnézni Németországban, Ausztriában mint szoritják sarokba a reszszort minisztereket, ha a kormány háta mögé áll egyik nagy testület s támogatjuk a reszort miniszter helyes álláspontját, így lehetne kedves barátom a moesarat kiszáritani, mert ily kicsiny kérdésekkel eredményre nem tudunk jutni. Ezirányban az egész magyar társadalmat kell komolyan lábraztatni. (Helyeslés.)

Rubinek Gyula: Előtte szülő tán jogos szemrehányással illeti a gazdatársadalmat, mely indolens a szőnyegen fekvő fontos kérdésekben. Ennek oka, hogy a Délvidéken a kivándorlás újabb keletű s a kongresszus ideje sines jól megválasztva. Ami Wittmann azon jogos és időszerű kifakadását illeti, hogy nem foglalkunk állást a gazdaságpolitikai kérdésekben, ez a szemrehányás jogosulatlanul illeti a kongresszust, melynek nem feladata országos, általános bajokra rámutatni, hanem helyi bajokra; ezért rendezte a Gazd. Egyletek Országos Szövetsége a kivándorlási kongresszusokat országgrészenként.

Amit Wittmann gazdasági politikánk helyzetéről mondott, azzal tisztában vagyunk, ebben a gazdatársadalomnak határozott állásfoglalása, programja van, melyet a mai kormány magáéva tesz s kötelességének jelentette ki, hogy azt végrehajtsa a most folyó tárgyalásoknál. (Helyeslés.) Hogy a magyar társadalom szajkó módra nem áll a kormány háta mögé, ugy mint az osztrákok teszik, ezen szülő nem

ütközik meg, mert ez azt jelenti, hogy: a magyar kormány mellett van az igazság s azok odaát lármázhatnak azért, mert az osztrák kormánynak szüksége van a zavar okozására. Ha majd előttünk fekszenek a tárgyalások eredményei, majd akkor sarkára fog állani a magyar társadalom. (*Zajos helyeslés! Igaz, úgy van! Egy hang: Akkor már késő lesz!*) Bocsnatot kérek, még most nem tudjuk, hogy miért álljunk sarokra. (*Egy hang: Elő baj az!*) Kérem ez felforgás dolga, ebben vitatkozni nem akarok, de mikor a társadalom állásfoglalását kifejezésre juttatja s a kormány kinyilatkoztatja, hogy azt végrehajtani akarja s míg ki nem nyilatkoztatja, hogy nem bírja végrehajtani, addig fölösleges az újabb állásfoglalás. Ha majd ekként nyilatkozik, hogy nem bírja, akkor levonjuk a konzekvenciákat s akkor ideje lesz annak, hogy a társadalom a sarkára álljon. (*Zajos helyeslés és taps!*) A pozsonyi kongresszus lesz az az alkalom, mikor a gazdaságosságunk ily irányban nyilatkozni kell. (*Ugy van!*)

Ezután kijelenti, hogy szintén feleslegesnek tartja az utlevél-díj felemelését, mert ez fokozná a kivándorlást. Az ügynökök büntetésére nézve nem ért egyet senkivel, mert a csábításnak óriási hatása van. Hazafias kötelessége a társadalom és kormánynak mindent elkövetni ezen üzelmek leplezésére és meggátolására. Elfogadja az előadói javaslatot.

Nagy György igazat ad előtte szólóknak, hogy az általános gazdaságpolitikai irányzat nem képezheti ezen kongresszus feladatát, de egyetért Wittmannal abban, hogy a részletkérdéseken túl kell menni. De Wittmannról, mint képviselőtől nem azt várta volna, hogy előadja lelkesen, hogy mit kell tenni, de ezen négy vármegyének annyi orsz. képviselője van, hogy azoknak kellene legalább e kérdésben egyetérteni.

Patyánszky Elek különbséget kíván tenni kivándorlás és kiutazás vagy kiköltözés között; aki kivándorol, arról fel kell hogy tegyük, hogy állampolgári összeköttetését a hazával megszünteti, aki pedig pénzt, kenyeret megkeresni, az csak kiköltözött ember, aki megint visszajön. A fődolog az, hogy az állam az ő fenhatóságát, mely nemcsak jogok, de kötelességekből is áll, meg tudja védeni külképviselete útján, ha az ő polgára a világ bármely részén van is.

E kongresszus első feladata, hogy csökkentse a hajlamot, hogy az emberek másutt keressenek boldogulást.

Nem tesz szóló speciális javaslatot, de különböztetést kér tenni a külföldi költözködés és azok közt, akik az anyaországgal az összeköttetést továbbra is fentartják. Az engedély kiadását szintén föltételekhez kötné, kéri a javaslatba felvenni, hogy a kivándorlásra csábítás hivatalból üldöztessek.

Lendl Adolf személyes kérdésben történt felszólalása után *Kauffmann István* emel szót s konkrét esettel illusztrál egy esetet, mely szerint a pénzügyi közegek zaklató eljárása végett szenved a közönség. Félnapig várakoztak a postán érkező postájuk miatt, melyben a pénzügyi közegek Romániából érkezett sürgönyöket vélték.

A következő szónok *Szenzer Máttyás* temesvári asztalos volt, ki német nyelven fejt ki szocialisztikus izű beszédében, hogy a munkásoknak is fáj, ha el kell hagyni a hazát, melynek alapját elődeink megvetették. Elpanaszolja a csekély papibért, ami miatt itt hagyják a munkások a hazát, a vojteki sánczépítési munkánál a napi kereset 30 kr. (*Zaj. Ellentmondás.*) Speciális eseteket sorol fel, hogy egy erdélyi szolgabíró a szegény embertől a neki adott 4 frt kölcsönért többször annyi munkát követel. (*Folytonos ellentmondás, eláll!*)

Rácz György felel előtte szólóknak, a kit erőlyesen rendreutasít be nem bizonyított állításaért. Az előadó javaslatába felsorolt palliatív rendszabályokat a kivándorlás megakadályozá-

sára nem tartja elégségesnek. Gondoskodni kell arról, hogy a népnek munkát adjunk, mert csak így tudjuk a kivándorlástól visszatartani.

De Pottere Brunó előadó a zárszó jogával elve kifejti, hogy a rendező-bizottság úgy kontemplálta a kérdést, hogy a kivándorlási mozgalom ellen irányuló akcióban nemesak a Délvidéken, de az egész országban nagy gazdasági erélyes mozgalom induljon meg, de amely mellett, kivált a csábításokkal szemben bizonyos palliatív rendőri intézkedésekre is szükség van. Az utlevél-díj tetemes felemelését a szóló azzal indokolja, hogy mivel a belügyminiszter által kontemplált kivándorlási törvényben oly intézkedésekről van szó, melyek nagyobb anyagi áldozatot involválnak, ez az új megterheltetés ne az adózás fokozásában, hanem az utlevél-díj felemelésében nyerje fedezetét. Ez indoklás kapcsán tartja fenn javaslatát a részét. Lendl hasonlatát tökéletlennek minősíti, mert ha az ügynökök, mint a mocsárban kuruttyoló békák mást nem csinálnának, mint óbégátnának, akkor semmi veszedelem nem volna, de ezek mindenféle csábításokkal szervezkedve és óriási agitációval hálójukba kerítik a kisembert s azért van oly nagy szükség az erélyes közbelépésre s felkérőndőnek tartja a kormányt, hogy az ügynökök kivándorlásra csábító működését figyelemmel kísértesse s erősen büntesse. Lendlnek a gyanus posta-érkevényekre vonatkozó javaslatát fenntartja, de Frecot indítványát elvetni kéri.

Elnök a vitát bezárja s kimondja a teljes ülés határozataként, hogy az előadói javaslat Patyánszkyknak a kivándorlásra csábítás hivatalból való üldözésére, Blaskovitsnak az utlevelek arcképpel való ellátására s Lendl Adolfnak a gyanus postaküldeményeknek a czimzett két tanuja jelenlétében a közigazgatási hatóság által való felbontására vonatkozó módosításával fogadta el. Ezzel a teljes ülést véget ért.

I. OSZTÁLY.

Mezőgazdaság, ipar, értékesítés.

Elnök: Vásárhelyi László.

Titkár: Fényes Károly.

Pirkner János előadó utal arra, hogy mivel a kivándorlók zöme kiscgazda, zsellér, vgy mezei munkás, egyszóval mezőgazdasággal foglalkozó, ezek sanyaru helyzetén csakis az ő eredeti foglalkozásuk keretében lehet segíteni. (*Igaz úgy van!*) Téves felfogás az, hogy a napszámoson a béremeléssel lehetne segíteni. A kiscgazdán is aligha segíthetünk azzal, hogy megadjuk neki a módot a termelés emelésére, mert ha jobb a termés, csekély a terményár. Van azonban a gazdasági üzemenk ága, melyet, ha nagyobb befektetéssel be tudunk vinni a kisemberek körébe, újabb jövedelmi forrásokat tudnánk részére nyitni s ez az ág az állattenyésztés. 4—5 év előtt Temesben tejgazdaságról sejtelve sem volt a népnek s ma oda jutott, hogy a múlt évben 8—9 millió korona jövedelme volt.

Ezt kell tágas körben szervezni kivált ott, hol a kisember jövedelemhiány miatt bajban van s ahol a tejgazdaság bevonása helyén való. (*Helyeslés.*)

Utal ezután arra, hogy a szarvasmarhatenyésztés emelése érdekében az 1894. XII. t.-cz. rendelkezései nem hajtának kellő erélylyel végre.

A 2 millió drb tehénállomány 30—40%-ja meddő marad, mert az apaállatokat rosszul választják meg, ami a tejhozamnál 4 millió korona s a borjuszaporulat után 6 millió korona veszteség évente, ami jó részben a kisember zsebébe folya s amit ennek meglehetne menteni. (*Helyeslés.*)

Az apaállatok szemléje a közigazgatási közegek által nem hajtatik végre, épp azért javasolja szóló, hogy a fent idézett törvény végrehajtása ne a vármegyék, de a kormányhatóságok által eszközöltessenek.

Kifejti ezután, hogy a sertésenyésztés

terén is nagy bajok vannak, a kisember azért nem gyarapszik, mert nem tud oly sertést nagy mennyiségben tenyészteni, melynek jogsultsága van, t. i. hussertést, mely hivatva van új kiviteli termék gyanánt szolgálni. Itt van juhtenyésztésünk terén még csak a fejős juhászhoz hoz némi jövedelmet, itt van közelben Krassó-Szörénymegye, hol a juhtejjel mily furesán bálnak, az ismeretes; a juhászatnak új alapot kell teremteni s a termelt anyag értékesítését előmozdítani.

Rátér ezután szóló a baromfi-tenyésztésre, mely sok jövedelmet hajt a kisembernek, de fáradsága gyümölcseinek egy részét a közvetítő vágja zsebre.

Ugyanez áll a tojásnál, melyen 30—40%-ot nyer, a kereskedelem, oda konkludál, hogyha a kiscgazda és munkásnak több jövedelme volna, nem vándorolna ki, ha itthon megtalálja boldogulását.

Határozati javaslatában az 1894. évi VII. t.-cz.-re vonatkozó rendeletek szigorú végrehajtására vonatkozólag több javaslatot vett fel, melyeket elfogadásra ajánl. (*Helyeslés.*)

Deutsch Andor a javaslat első pontjához szól s módosítani kéri az 1. a) pont utolsó sorát akként, hogy az 1894. törvények az állattenyésztésre vonatkozó rendeletei „Állami szakközegek útján” hajtassanak szigoruan végre. Ugyan e szakasz b) pontjában kifejezésre kéri juttatni, hogy az apaállatok beszerzése „a járási mezőgazdasági bizottságok által az állattenyésztési felügyelők útján szerzessenek be.”

Pirkner János előadó elvileg ehhez hozzájárul.

Sierbán János a határozati javaslat 2. része kiegészítésül javasolja, hogy az 1894. évi XII. t.-cz.-nek a törvényhatóságok által végre nem hajtható rendelkezéseit, itt közzhatóságilag, vármegyénként létesítendő oly gazdasági hivatalok útján érvényesítse, melyek a földmívelésügyi miniszternek vannak alárendelve.

Vargies Imre. Az indítványt teljességében elfogadja, bár a kivándorlás kérdésével szoros kapcsolatban nincs. Krassó vármegyében pl. beszélni sem lehet, van azonban néhány napra való kiköltözködés különösen Romániába, ahonnan az emberek, ha kevés pénzt szereznek ujra visszatérnek.

A délvidék állattenyésztéséről szólva, aki az itteni viszonyokkal ismerős, tudni fogja, hogy az állattenyésztés bár úgy számra, mint minőségére jelentékeny előhaladást tett, de módot kellene adni a szegény embernek is, hogy az állattenyésztésből is jövedelemre tegyen szert.

Felhívja a kongresszus figyelmét arra, hogy a közalapítványi birtokok haszonbérbe adásánál kellene más eljárást követni s azokat a községeknek adni ki, azon czélből, hogy a szegény embereknek 4—5 holdas parcellánként kiosztassanak. Ha ez megtörténik, Temesben nem lesz kivándorlás.

Elnök. Ez a plenum elé tartozik, a szakosztály ezt nem ölelheti fel.

Blaskovits Ferencz szerint az állattenyésztésről szóló szabályrendelet megalkotásánál tekintettel kell lenni a kiscgazdák körében mutatókozó újabb törekvésekre, hogy ők a nekik előnyösebb nyugoti fajtát felkarolhassák.

Pirkner János. E tekintetben nem lehet a miniszteriumhoz fordulni, miután a szabályrendelet kizárólag a vármegyék autonóm jogkörébe tartozik, ha a vármegyére nézve van egy káros hatású szabályrendelet, ezt maga a vármegye módosíthatja, a miniszternek csak a jóváhagyási jog van fentartva.

Wittmann János: indítványozza, hogy kérje fel a kongresszus a földmívelésügyi minisztert, hogy az állattenyésztés ügye a juh-és sertés-, sőt a lótenyésztéssel is egy osztályban kezeltessék.

Pirkner János előadó zárszava után az osztály *Sierbán János, Blaskovits Ferencz és Wittmann János* módosításával fogadta el a javaslatot.

Mezőgazdasági kultúra emelése, növénytermesztés, talajmivelés.

Elnök felkéri Nagy György előadót javaslatának indoklására.

Nagy György előadó röviden indokolja javaslatát. A kivándorlást előidéző bajokat egyetlen panaczával megszüntetni nem lehet, de nem szabad kicsinyelni a legcsekélyebb javaslatot sem mely a csökkentést czélozza. Mindamellett szóló azt tartja, hogy véglegesen kiirtani a bajt nem lehet, mert az emberi természetben rejlik, hogy a munkás, legjobb helyzetben lévén is, megunja helyét s tovább megy.

Áttér ezután javaslatának indoklására, melyben kivált a rablógazdasággá fajult szentermesztés kívánja megszoritani új vetésforgó meghonosításával, jobb vetőmag alkalmazásával, javasolja, hogy a kongresszus kérje a kormányt a növénytermesztési állomás aradi kirendeltségeinek szaporítására. A földhezam emelése végett ipari növények termesztését s az 1894. évi mezőrendőri törvénynek a rovar- és gombabetegségek irtására vonatkozó intézkedéseinek módosítását szorgalmazza, végül elfogadni kéri a dunántúli kongresszusnak a szőlőmivelésre és gyümölcstermesztésre vonatkozó javaslatait. (Helyeslés.)

Dr. Frecot Menyhért: előadó javaslatának első pontjának kiegészítésül javasolja, hogy a kongresszus a sok helyen tulságba vitt rablógazdasággá fajuló szentermesztés megszorítása helyesebb vetésforgó meghonosítása érdekében szükségesnek a nyomásos gazdálkodás megszüntetését és más gazdasági rendszerre való áttérést mondja ki.

A javaslat 3-ik pontjára javasolja felkérni a kormányt, hogy az aradihoz hasonló növénytermesztési kirendeltséget Temesvárott is szervezzen, végül a mezőrendőri törvénynek a kártékony rovarok és növények irtásával és hasznos állatok alkalmazásáról szóló rendelkezései szigorúan hajtassanak végre:

Sármezey Árpád: A javaslat első pontjába bevenni kéri, hogy sok helyen tulságba vitt rablógazdasággá fajult szentermesztés törvényileg állami szakközégek által megszorítandó.

Forster Géza a gyümölcstermesztés és értékesítés fokozásáról szóló pontokhoz szól, a másod- és harmadosztályú gyümölcs értékesítésének nagy akadálya, hogy az új szeszadótörvény szerkesztésénél figyelmen kívül hagyták a gazdák igényeit s oly adótételt szabtak meg a gyümölcspálinkát főző üstökre, melyek azokat meg nem bírják. Indítványozza, hogy a kongresszus a pálinkafőző-üstök adójának tetemes leszállítását kérje.

De Pottere Brunó felvilágosításul megjegyzi, hogy Temes megyei G. E. kérte az aradihoz hasonló kirendeltségnek Temesvárott való szervezését, de a kérelem nem teljesíthető s azon indokolással, ha kevesebbet kérünk a minisztertől, azt biztosabban fogjuk elérni, mellőzendőnek tartja előtte szóló indítványát.

Frecot Menyhért visszavonja erre vonatkozó indítványát.

Az osztály Frecotnak az első ponthoz és harmadik ponthoz tett módosításával fogadta el az előadó javaslatot.

Mezőgazdasági iparnövények termelése, új mezőgazdasági iparágak fejlesztése.

Előadó: Zorád István.

Kulinyi Zsigmond az előadó távollétében megindokolja az előadó javaslatot, mely a következő: kívánatosnak tartja, hogy a termelés fejlesztéséért, a mezőgazdasági iparágak fejlődését akadályozó törvényes rendelkezések enyhítenek, az élővizektől eltiltott len- és kenderáztatás bizonyos meghatározás mellett engedélyeztessék, a mezőgazdasági iparvállalatok részesítenek az államsegélyen kívül kamatmentes törlesztéses állami kölcsönökben.

Deutsch Andor kéri a szakosztályt, vegye fontolóra ezt a 2-ik pontot, hogy fog-e ez a

gazdasági üzemre haszonnal jární vagy nem. Ő a maga részéről a mezőgazdaságnak ebben csak határozott karát látja, mert ha a verseny meg van szorítva, a szükséglet is kevesebb lesz, ajánlja tehát a 2-ik pont elejtését. A 3-ik pont helyett pedig kéri, hogy a len- és kendertermesztése, valamint annak hazánkban való fonállá levő feldolgozása, nemkülönbön a czírok, kefe stb. iparágak meghonosítása a mezőgazdasági- és munkáviszonyokra való tekintettel állami támogatással sürgősen fogantossintassék.

Dr. Frecot Menyhért: Deutsch tagtárs ur az előadó javaslatának pontjainak kihagyását kéri, daczára, hogy ennek meghagyása mellett nyilatkozik, propositióját azzal indokolja, hogy ha az osztrák cukoripar fogyasztásra való termesztése kontingentáltatnék, az bennünket elnyomna. Azt mondja végül, hogy a kontingentálás kartellre vezetne, pedig ez nem áll, kartell köthetnek a gyárosok kontingentálás nélkül is. Szóló az a) pontot föntartandónak véli.

Laehne Hugó csatlakozik előtte szóló szavaihoz és kijelenti, hogy a kontingentálás korántsem jelent kartell.

Forster Géza az előadó II. b) pontjához indítványozza felvenni, hogy a melasszának a mezőgazdaságban etetésre való alkalmazását biztosítsuk, tétessenek a pont után, hogy: „a cukoráraknak adandó kedvezmény melasszé a gazdáknak biztosítsák jutányos árban.”

Előadó felszólalása után a határozati javaslatot némi módosításokkal az osztály elfogadta.

Elnök: Ezután következik Kulinyi Zsigmond előadónak

Házi-, kézi- és gyáripar-fejlesztése

nemkülönbön a kisiparos helyzetének javítását czélzó javaslatát. (Halljuk! Halljuk!)

Kulinyi Zsigmond kimondani kéri, hogy a kongresszus szükségesnek tartja a nagyarányú gyáriparfejlesztést és azt, hogy a létesülő nagy iparvállalatok osztassanak el megfelelő viszonyossággal és illető termelés igényeikhez, viszonyaihoz és előfeltételeikhez képest a Délvidékre is, ahol avatott és olcsó munkaerő áll rendelkezésre.

Szükségesnek tartja a kézműiparosok évtizedek óta hangsúlyoztatott kívánásainak sürgős teljesítését, az ipartörvény revízióját, az iparosok általános testületi szervezetének létesítését, a vásártűgy és házalási ügy törvényes rendezését.

Szükségesnek tartja a kézműiparosok szövetezti árucarnokainak erőteljes támogatását, a házi- és népiparok oktatását, fejlesztését és ez iparok készítményeinek állandó, rendszeres értékesítését.

Sürgősnek tartja az adóreform mielőbbi megvalósítását, a létminimumra szolgáló kereset teljes adómentességének törvénybe iktatásával.

Elnök: Amennyiben észrevétel nincs Kulinyi Zsigmond határozati javaslatát elfogadottnak jelentem ki s tekintettel az idő előhaladott voltára, a mai ülést ezennel bezárom.

Második nap.

Vásárhelyi László elnök üdvözlí a megjelenteket és az I. osztály folytatólagos ülését megnyitja. Felkéri Mága Jánost az

Iparfejlesztés, új egységek meghonosítása, és gyárak alapítása

czimü előadásának megtartására.

Mága János: A kivándorlás egyik okát az állandó kereset hiányában és a rendes foglalkozás utáni jövedelem szűk voltában találja. Szerinte a háziipar terjesztése és fejlesztése révén mód nyújtandó a polgári és néposztálynak, hogy a tömeges közfogyasztás tárgyát képező háztartási és gazdasági czikkek versenyképes készítését elsajátíthassa. A földolog szerint a háziipar fejlesztése. Statisztikai adatokkal kimutatja, hogy hány millió és millió korona értékü háziipari czikkek vándorolnak hazánkba

külföldről. Ha csak ennek az összegnek a felét megmenhetnők, szép összeg jutna belőle a népnek.

Az erdei termékek kihasználása számára és a mezőgazdasági termékek jobb értékesítése céljából gyárak létesítendők. A textilipar fejlesztése, az óriási mérvü behozatal csökkentése érdekében is kívánatos volna. A villanyos és vízierő kihasználása, az ipari tanoncoktatás és azok továbbképeztetése, szövetkezetek alakítása és a baleset és rokkantsági kötelező biztosítás állami szervezettel mielőbb behozandók, mi által az iparos- és kereskedő-elem ithontartása feltétlenül biztosítva volna.

Előadó beszédjé folyamán határozati javaslatának 2-ik pontjához kiegészítésképp még a csipkeverés meghonosítását is ajánlja a programba felvenni és azt Pancsován gondolná létesíteni, a 3-ik ponthoz pedig az a kiegészítő javaslat van, hogy Verseczen kukoriczalisztet őrlő gyár állíttassék fel. Egyébként ajánlja a kongresszus programjába foglalt határozati javaslatának elfogadását.

Kulinyi Zsigmond: A 7-ik pont első és második bekezdésének a kihagyását hozza tehát javaslatba, miután tökéletesen elég, ha általában véve azt mondjuk, hogy a kisiparosok szellemi tanonczképzéséről gondoskodni kell. Ennél messzebbmenő javaslat tárgyalása az ipartörvény revíziója keretébe tartozik.

Mága János: Miután Kulinyi indoklását helyesnek találja, csatlakozik előtte szóló szavaihoz.

Elnök: Oly értelemben mondja ki a határozatot, hogy az előadó határozati javaslat elfogadatik azzal a módosítással, hogy az első pontnál Pancsován a csipkeverés, Verseczen a kukoriczalisztet produkáló gyár állíttassék fel, a 7-ik pontnak pedig 2. és 3. bekezdése ki fog hagyatni.

Gazdasági termények értékesítése, közös beszerzés, a fogyasztási, értékesítő, termelő, feldolgozó és biztosító szövetkezetek fejlesztése.

Laehne Hugó előadó: A népek fejlődéstörténetéből vonja le mindenekelőtt azt a következtetést, hogy a politikai és gazdasági elnyomatás adta meg az erőt a társadalmi erők felbredésére és nagy alkotások létrehozására. Utal arra, hogy a három faktor, a gyár, a gép, a mozgatóke idézett változásokat a munka piaczn s ezek örölték meg az egyedet, melynek helyzete napról-napra rosszabodott. A 19-ik században a gép diadalmenetét végezte s tönkretette az egyes munkás megélhetését, mi a társadalmi ellentéteknek volt okozója. A találmányok és felfedezések százada szívós harc szülőoka lett, mely megakasztotta a társadalom egészséges fejlődését.

A reménytelenül kimerülő egyedek összehozására elhíntetett a szövetkezetek magja, az Angliában a múlt század első felében alakult első fogyasztási szövetkezetekkel. A szövetkezetek teljes erővel törekedtek ellensúlyozni a külföldi verseny, fedezetlen határidő-üzlet s közterhek okozta bajokat s fontos szerepet töltöttek be az államok életében.

Utal arra, hogy a változott gazdasági viszonyok mellett a különböző uszoranemek nagymértékben hozzájárultak a kisemberek elszegényedéséhez, mert a törvények és bíróságok ezek csak a pénzuszorát ismerik, pedig a gazdasági élet egyéb ágaiban is szedi áldozatait.

Előadó ezután tüzetesen ismerteti a különböző uszorafajokat, a gabnauszorát, melyre nézve Arad megyéből több példát sorol fel s azon esodálkozik, hogy ily körülmények között egyáltalában még létezik magyar kisgazda és kisiparos. Erre vezeti vissza a kivándorlás okát. Ismerteti továbbá a Károlyi-féle hitelszövetkezeteket. Károlyi gróf és lelkes társainak hazafias szövetkezeti akciójával a hitel, fogyasztási, feldolgozó, értékesítő és biztosító szövetkezetek létesítése révén a nemzeti társadalom regenerációja küszöbén állunk.

Rátér ezután a fogyasztási szövetkezetek erkölcsi előnyeire, melyek közrehatnak az alkoholizmus meggyógyítására, majd rátér a fogyasztási, értékesítő különböző nemeire, gabonaértékesítő szövetkezetekre, a tojás, baromfi, gyümölcs- borértékesítő szövetkezetekre és ezek ismertetése után a feldolgozó és termelő szövetkezetek mellett tör lándzsát és utal a tejszövetkezetek terén elért szép eredményekre.

Végül a szövetkezeti biztosítás kérdését taglalja s elítéli a részvénytársasági alapon álló biztosítási nemet és tagadja, hogy ez ethikai alappal bírna. Oda konkludál, hogy gazdasági életünkben, a hol erőhöz kap a szövetkezeti eszme, ott a harc helyébe béke lép, a rendtelenséget pedig a rend váltja fel. Ily értelemben ajánlja a kongresszus nyomtatott sorrendjében foglalt határozati javaslatának elfogadását.

Némi helyesbítő módosítások után Elnök kimondja a határozati javaslat elfogadását.

II. OSZTÁLY.

Elnök: Gróf Worasitzky János.
Titkár: Kemény Szilárd.

Mezőgazdasági hitel szervezése, takarékpénztárak reformja, központi hitelintézetek decentralizálása, uszortörvény szigorítása, kisgazdák váltóképességének megszorítása.

Gróf Worasitzky János osztályelnök megnyitja az ülést és fölkéri az előadót javaslata előterjesztésére.

De Pottere Bruno előadó: Tegnap előadásában már rámutatott azon összekötő kapcsolatra, amely mezőgazdasági hitelviszonyaink és a kivándorlási mozgalom rohamos terjedése között van.

A tegnap előterjesztett statisztikai adatok szerint az utóbbi 5 év alatt a délvidéki 3 vármegyében mintegy 8 ezer kisbirtokos vált vagyontalanná. Ez a tünet egyik kiindulási pontja a kivándorlási mozgalomnak, melyet részben a mezőgazdasági hitelviszonyok, főleg pedig a falusi takarékpénztárak hitelpolitikája idézett elő.

A másik kapcsolatot abban találhatjuk, hogy a vidéki pénzügyintézetekben helyezte el a jó módú kisgazda ingó tőkéjét és nem iparvállalatokba, ennek tulajdonítható, hogy az utóbbi évtizedekben elmaradt a vidéki iparfejlesztés, mely a most munkanélkülieknek számos munkaalalmat és keresetet nyújtott volna.

Gondoskodni kell tehát, hogy a falusi takarékpénztárak létszáma s működése megszoríttassék.

Mielőtt szóló javaslatait részleteznék, előbb röviden jellemzi azt az átalakulási folyamatot, azt a történeti fejlődést, amelyben a mezőgazdasági hitelintézmény rövid fennállása alatt keresztül ment. Kiemeli a külföldi mezőgazdasági hitelintézetek nagyobb részének a közérdekű irányát és a közgazdasági politika vezéremberének a 70-es években azt a végzetes hibáját, hogy falusi hitelintézeteink alakításánál nem a közérdekű német mintát, hanem a hasznosító, osztalékra dolgozó francia példát választották például és erre rádupláztak azzal, hogy azt a hibás mintát is egyoldalúan vették, mert megfeledeztek, amiről a francia törvényhozás kellőképpen gondoskodott, a szigorú ellenőrzésnek, ami takarékpénztárainkkal szemben való alkalmazásáról. A külföldi hitelintézmények beható ismertetése után arra a megállapodásra jut, hogyha a jövőben gazdasági hitelintézményeink tökéletesítését óhajtjuk, gyökeres reform álláspontjaira kell helyezkednünk s ne tőrje a magyar gazdaközönység, hogy a közgazdasági élet e fontos intézményei hivatalan elemek önös érdeke kielégítésére szolgáljon, s úgy az értékesítés, mint a hitelnyújtás terén a drága közvetítés kiszorítassék s követelje azt, hogy az állam a jövőben nemcsak az anyagi és erkölcsi támogatásban részesítse a hitelintézeteket, de közigazgatási közegeit is rendelkezésükre bocsássa.

Mezőgazdasági hitelviszonyaink jelenlegi visszás helyzete javítására azonban nem elégséges az újonnan szervezendő hitelszövetkezeteket helyesebb alpra fektetni, hanem a jelenleg annyira hibás irányban működő már fennálló takarékpénztáraink gyökeres reformjához kell fognunk.

Vannak sokan, akik folyton azt hangoztatják, hogy a takarékpénztárak működésének gyökeres ellensúlyozása egészséges verseny alapján, minél több hitelszövetkezet alakítása révén érhető el, melyek maguk fogják visszazorítani a takarékpénztárak visszaéléseit. De ez a feltevés téves, mert itt nem egyenlő faktorok versenyéről van szó, mert az ügyesebb, furfangosabb marad a győztes, egyenlő feltételek mellett az erkölcsi alpra fektetett gyöngébb féllel szemben.

Erre nézve tényleges példát hoz fel Temesből, melyből kitűnik, hogy ezen ugynevezett egészséges versenyben okvetlen a hitelszövetkezetnek kell a rövidebbet huzni, amely a hitelszövetkezet sokkal korlátoltabb határok között, sokkal erősebb ellenőrzés alatt áll, mint a teljesen szabadjára hagyott falusi takarékpénztár.

De még az esetben is, ha a falusi takarékpénztár a verseny következtében a rövidebbet huzná, mint azt több temesi és torontáli közönségben lehetett tapasztalni, ugyanazon helyen, bár más részvényesekkel, de többnyire ugyanazon vezetők alatt új takarékpénztárak alakultak.

Azért a hitel terén nem elégedhetünk meg azzal, hogy az új hitelintézetek alakításánál kövessük azt a vezérelvet, hogy a jövőben hitelpolitikánk terén követve a német példát, a közérdekű, tisztességes alpra visszatérjünk, hanem okvetlenül szükséges, hogy ép az ellentétes irányban kifejlődött, többnyire magas haszonra dolgozó s jelenleg fennálló hitelintézetek működését gyökeres reform alá vessük. Szóló ezen meggyőződését követve kijelenti, hogy az általa beterjesztett határozati javaslat a rendező bizottságban történt mérsékelt felszólalása értelmében módosított, ezt a javaslatot tehát, mint a rendező-bizottság javaslatát terjeszti elő és a maga részéről nagy örömmel venné, hogy ha a kongresszusi tagok felszólalásaikban ezen javaslat egyes pontjainak szigorítását követelnék. (*Hosszantartó zajos éljenzés.*)

Előadó ezután birálat alá veszi az O. K. H. eddigi működését, felsorolja a gazdaközönység közt felhangzó és mindinkább erősödő panaszait a gyakorlatban elkövetett hibák ellen, melyek ellensúlyozására sürgeti az O. K. H. 30 milliónyi állami támogatását, a hitelszövetkezetek kisebb czimletű kötvények kibocsátását és a warrant törvény szigorú megalkotását, továbbá az O. K. H. ellenőri osztályának vidéki központokra való decentralizálását és ezen osztály létszámának tetemes emelését. Végül: ami a központi jelzalog intézetek decentralizálását illeti, javasolja, hogy a Központi Hitelintézet képviselői ruháztassék reá a gazdasági egyesületekre, a jelzalog-intézetek részéről folyósított kölcsönök részesíttessék bélyeg- és illetékmentességben; kéri ezenkívül a porosz telekkönyvi intézményben meghonosított záloglevélszabályt; a földhitelintézetek állami megszorítását arra, hogy a kölcsönkérő a megszavazott összeg hovatartására nézve ellenőrizhető legyen; a kisbirtok adósságainak konvertálását. Végül, hogy mivel a váltó mint hiteleszköz, nem felel meg a kisbirtokos hitel-igényeinek, — az irni, olvasni nem tudó kisgazdák váltóképességét olyképen kell megszorítani, hogy azok váltót csak az arra kijelölt hatóságok előtt irhassanak alá. Követeli ezenkívül a dunántúli kongresszusnak az uszortörvény végrehajtása tárgyában elfogadott határozati javaslatának végrehajtását. (Elnök helyeslés.)

Elnök előadó előadásából méltóztattak meggyőződni arról, hogy mily nagy tudással,

szakismerettel állította össze előadását, indítványozza tehát, hogy a kongresszus köszönetet szavazzon előadónak. (Helyeslés.)

Báró Stojanovic György, dr. Frecot Menyhért, Lányi Mór, Nagy György, dr. Niamessny Mihály és előadó felszólalása után az előadói javaslatához az osztály a felszólalók módosításaival hozzájárult.

Birtokpolitika, örökösödési törvény revíziója, adóreform, munkásközvetítés.

Elnök felkéri Marton Andor előadót előadása megtartására.

Marton Andor előadó: a Torontál vármegyei Gazdasági Egyesület titkára. Javaslata három részre osztja u. m.: Birtokpolitika, Adóügyek és Munkásközvetítés. Az első pontnál az örökösödési törvények reformálását, a közép-birtokos és kisbirtokos osztály szaporítását a kincstári birtokból. Az árverés alá kerülő kisebb ingatlanok potom áron való elárverezésének meggyógyítását tartja szükségesnek. Az adóügyeknél nélkülözhetetlennek tartja a földadók arányosítását s általában az egyes adók reformálását. A munkásközvetítés jelenlegi szervezetét jónak és helyesen megalkotottnak tekinti. Kívánatosnak tartja azonban, hogy községi hatósági munkásközvetítői intézmény létesíttessék és különösen arra kell törekedni, hogy ezen intézményről a munkásközvetítés tudomással bírjon.

A tárgyhöz elsőnek dr. Niamessny Mihály szólott, ki tiltakozik a német „Anerbenrecht” behozatala ellen, mely nemzeti géniuszunk által kiépített szokásjogunkban merőben ismeretlen. Az alábbi módosítást nyújtotta be:

„A kongresszus a hozadéki adók eddigi rendszerét igazságtalannak tartja és első sorban általános jövedelmi adó behozatalát mérsékelt és maximális határral jelölt progresszív kulcsal kívánja.

Deutsch Andor általánosságban elfogadja az előadó ajánlatát. A telepítés kérdésénél a következő pótlást ajánlja: Állami vagy állami-kegyelmezett telepítés és parcellázás csakis jó termőföldön létesíthető és minden ily esetben az illető vármegyei gazdasági egyesületnek, mint a helyi viszonyokkal legjobban ismerős szakközegnek utbaigazító véleménye kikérendő.

Dr. Frecot Menyhért a következő módosítást javasolja: Mondassék ki, hogy a párbér megváltandó; az utadó-minimum, a hadmen-teségi adó három alsó díjtételének eltörlése és a harmadik osztályú kereseti adó mérséklése akként, hogy a progresszív adórendszer elvei érvényesíttessék. Kívánatosnak tartja továbbá, hogy törvényhozásiilag mondassék ki, hogy Magyarországon külföldi csak akkor szerezhethet földbirtokot, ha az illető állammal szemben, melynek polgára az illető, birtokszerezést illetőleg a viszonyosság fennáll.

Vig Emil az örökösödési eljárás és a telepítés kérdésének mielőbbi rendezését kívánja.

Dr. Gorove László kijelenti, hogy Niamessnynek módosítását elfogadja a párbérré és bérlőkre vonatkozó javaslatokat is, s csak azt tenné még hozzá, hogy az ingó tőke adója emeltessék.

Szerinte a törzsörökösödési birtoklás egy kedvezményezett valami a törzsörökös javára s ennél fogva, ha kötött is ezen birtoklás, ennek egyik biztosítéka az, hogy a gazdacseré kizáratik. A törzsörökösödési rendszert mindazáltal tulságba nem vinné, mert ha az kimondatik a kis- és közép-birtokosra, akkor kimondandó a latifundomiakra is, amelyek ugyis kötöttek.

Az egy pont helyére a következő módosítást javasolja: Miután a tulságos elaprózás egyik oka a természetbeni osztályban is kívánatos, hogy különleges törvény járadékbank alakításában tegye lehetővé bizonyos határok között kisebb birtokok törzsörökölését.

A harmadik pont b) alpontja kibővítendő azzal, hogy súly helyezettessék a hazai telepítésekre is.

A negyedik pontot elhagyni kéri.

De Pottere Bruno nem osztja Niamessny

előadását, indit-
gresszus közöne-
lyeslés.)
dr. Frecot Meny-
gy, dr. Niamessny
után az előadói
zólalók módosítá-

örvény revíziója,
zvetítés.

ndor előadót elő-

a Torontál vár-
tikára. Javaslatát
rtokpolitika, Adó-
Az első pontnál
málását, a közép-
y szaporítását a
alá kerülő kisebb
elárverezésének
k. Az adóügyek-
a földadók ará-
s adók reformá-
nlegi szervezetét
ak tekinti. Kivá-
községi hatósági
létesíttessék és
hogy ezen intéz-
ssal birjon.

Niamessny Mihály
„Anerbenrecht“
génuszunk által
ben ismeretlen.

be:
éki adók eddigi
tja és első sor-
behozatalát mér-
előlt progressziv

ságban elfogadja
és kérdésnél a
ami vagy állami-
rezellázás csakis
minden ily eset-
gi egyesületnek,
jobban ismerős
énye kikérendő.
vetkező módosi-
hogy a párbér
num, a hadmen-
elének eltörlése
ti adó mérsék-
iv adórendszer
atosnak tartja
mondassék ki,
csak akkor sze-
állammal szem-
birtokszerezést

járás és a tele-
ezését kívánja.
ti, hogy Nia-
a a párbérre és
is, s csak azt
gó tőke adója

si birtoklás egy
örökös javára s
rtoklás, ennek
zdacserre kizá-
mindazáltal tul-
kimondatik a
kimondandó a
s kötöttek.

vetkező módo-
gos elaprózás
ályban is kivá-
radékbank ala-
s határok kö-
ét.

tja kibővítendő
hazai telepí-

éri.
tja Niamessny

nézetét a német „Anerbenrecht“-re nézve,
mert a német Anerbenrecht óriási átalakuláson
ment keresztül s ennek életbe léptetésével nem
támadjuk meg a tulajdonjogot, csak a gazdá-
nak azt a jogot adná ez meg, hogy egyik fiát
szükség szerint kijelölje, hogy a birtok egy
nagy részét átvegye s a többi örököröket ki-
elégíthesse.

Elfogadja azonban Niamessny javaslatát,
hogy általános jövedelmi adó hozassék be s
egy mérsékelt progressiv adó mellett foglaljon
állást a kongresszus.

A munkásközvetítésre vonatkozó javas-
latra azt proponálja, hogy kéressék fel a ke-
reskedelmi kormány, miszerint a Németországba
vándorló mezőgazdasági munkásoktól az 50%-os
vasuti kedvezményt megvonja.

Lányi Mór, ifj. Nagel Henrik, Sármezey
Árpád fölszólalása után a javaslatot némi bővi-
tésekkel elfogadták.

Előadó ezután a munkásközvetítésre vo-
natkozó javaslatát nem indokolja meg az idő
rövidsége miatt, csak azt említi meg Deutsch
Andornak, hogy a munkásközvetítő hivatalok veze-
tőinek díjazására vonatkozólag javaslata foglal
magában intézkedéseket. Ahhoz a javaslathoz
hozzájárul, amit de Pottere tett, hogy a kül-
földre vándorló munkásoktól az 50%-os vasuti
kedvezmény megvonassék.

Elnök a tanácskozást az idő előrehala-
dottsága miatt d. u. 1/23 órájára tüzi ki.

Délutáni tárgyalás.

Báró Stojanovich György alelnök, Ambrózy
Gyula elnök akadályoztatása folytán elfoglalja
az elnöki széket s az ülést megnyitja, felkéri
Dietrich József előadót

A tagosításról

szóló javaslata megtételére.

Dietrich József előadó hosszabb indoko-
lással kíséri azon határozati javaslatot, melyet
az előző kivándorlási kongresszusok magukévé
tettek.

A javaslat felett kifejtett vitában dr.
Frecot Menyhért szólott fel elsőnek, aki nem
fogadja el a határozati javaslatot, mert az al-
földre nem alkalmazható. Új határozati javas-
latot terjeszt elő, melynek lényege az, hogy a
tagosítás ügye a bíróságok hatáskörébe tartoz-
zék ezután is, továbbá, hogy oly törvényhozási
intézkedéseket sürögessen a kongresszus, melyek
a tagosítási ügyeknek soronkívüli gyors elinté-
zést biztosítsanak. A peres és perenkívüli eljárás
a gyorsaságot és olcsóságot szemelött tartó
szabályok szerint történjék. Végül felkérendő a
földmívelésügyi miniszter, hogy az új tagosítási
törvény a gazdasági egyesületek javaslatainak
figyelembe vételével alkotassanak meg.

Gorove László, Vásárhelyi László, Frecot
Menyhért és előadó felszólalása után az osztály
a javaslatot általánosságban elfogadja, a rész-
letes tárgyalásnál az első és második pontot
Gorove László azon módosításával fogadta el,
hogy a községi erdők elidegenítése tilalmaz-
tassék.

A javaslat 2-ik pontját Vásárhelyi László
indítványára akként módosítják, hogy a köz-
ségi legelők kihasítása kötelezőleg ne mondás-
sék ki, ahol pedig kimondatnék, ott elsősorban
azon területek hagyassanak legelőnek, melyek
más művelési ágak nem alkalmassak. A 4-dik
pontnak, mely a felvidéki kongresszus határo-
zatait foglalja magában, első pontjának bekez-
dését, mely a tagosítási eljárást közigazgatási
teendőnek jelzi, kihagyja az osztály Gorove
László indítványára. A többi pontokat lényeg-
telen változással elfogadja.

A telekkönyvek rendezése.

Dietrich József előadó röviden megindo-
kolja, erre vonatkozó javaslatát, melyet többek
felszólalása után az osztály némi módosítások-
kal elfogadott. Ugyiszintén előadónak a végre-

hajtási törvény revíziójára vonatkozó javas-
latát is.

III. OSZTÁLY.

Elnök: Jakabffy Imre.

Titkár: Jakabházy Ede.

„Közigazgatás reformja kapcsolatban a ki-
vándorlás kérdésével.“

Patyánszky Elek előadó hosszabb indoko-
lással kíséri javaslatában rámutat közigazgatá-
sunk szembeszökő hiányaira és visszasságaira.
Szükségesnek tartja 1. Közigazgatásunknak, az
állami igazgatás minden terén olyan átalakítá-
sát, mely a népből a jogbiztonság érzetét és
tudatát ébressze és megerősítse.

2. A politikai adminisztráció terén szük-
ségesnek találja a kongresszus:

a) a néppel közvetlenül érintkező ható-
sági intézmények, a községi előjáróságnak, bele-
értve a jegyzőt is, olyan szervezetét, érdekeinek
ingyenes, azaz külön díjazás nélküli védelmét;

b) a községi előjáróságnak szerveztes-
sék oly jegyzői hivatal, mely adásvevés vagy
földcsere-ügyleteknél a felek bejelentését jegyző-
könyvileg felveszi és a telekkönyvvel hivatal-
ból keresztülviteli, egyszersmind a földadó-
kataszteri és hitel-telekkönyvi helyrajzi számok
összeegyeztetését eszközöli;

c) a közrendészet annak minden ágazatá-
ban, komoly, megbízható rendőri közegek al-
kalmazása mellett és minden felesleges zakla-
tás feltétlen elkerülésével szabályoztassék.

Br. Sztojanovics György, Bedő Béla és
előadó felszólalása után a javaslatot elfogadták.

Gazdakörök alakítása, gazdasági előadások,
ismétlő tanfolyamok rendezése, a Délvidék
gazdasági és kulturális testületei állandó vá-
lasztmányának alakítása.

Blaskovics Ferenc előadó az ország
társadalmát tartja legfontosabb tényezőnek a
kivándorlás megszüntetésére. Kormány és tör-
vényhozás mögött álljon hazafias lelkesedéssel
és kitartó czéltudatos munkával a társadalom
s akkor ismét igazzá lesz az a közmondás:
„extra Hungariam non est vita“. Emeljük fel
a társadalmat, de mi által? Alakítsunk gazda-
köröket, tartunk gazdasági előadásokat, rendez-
zünk ismétlő tanfolyamokat, tegyük lehetővé,
hogy a délvidék kulturális és gazdasági testü-
letei egy csoportot képezzenek. Indokolja ha-
tározati javaslatának minden pontját s ajánlja
a t. kongresszusnak elfogadásra.

Báró Stojanovics György: Az alkoholiz-
mus ellen szükségesnek véli oly korcsmák fel-
állítását, ahol szeszes italok egyáltalában nem
szolgáltatnának ki és ezek a korcsmák adó-
mentességben volnának létesítendők. A neve-
lést felöllelő pontra vonatkozólag pedig azt a
határozati javaslatot terjeszti be, hogy az ura-
dalmi családok gyermekei számára — ahol
csak román vagy más nyelvű felekezeti iskolák
vannak felállítva — magyar tannyelvű tanyai
iskolák állittassanak fel, melynek költségeit
részben az állam, részben az illető birtokos
fedezné.

Steiner Ferencz orsz. képviselő a Délvi-
dék társadalmát teszi felelőssé azért, hogy
nemzeti közműveltségünk visszamarad.

Ohajtdónak tartja, hogy a délvidéki
földmívelők gazdasági együletének fiókjai nem
csupán gazdasági, hanem magyar nemzeti kul-
turális ügyekkel is foglalkozzanak és támogassák
a Délvidéki Nemzeti Szövetséget hazafias
törekvéseiben.

Gorove László orsz. képviselő. Teljesen
osztja Blaskovics előadásának szellemét, mely
Steiner Ferencz tagtársat is felszólalásra bírta.
A gazdaköröknek és ezáltal a gazdatársada-
dalomnak általános szervezése a legfontosabb
tényező. Vannak vidéki gazd. egyesületeink, de
ezek nincsenek szervezve és nem is megfelelők,
mert inkább a kaszinó jellegét viselik magukon,
semhogy a mezőgazdaság ügyét vinnék előbbre.
Ha már azonban gazdasági körök szervezéséről

van szó, ezek a nép megterhelhetése nélkül léte-
süljenek, még pedig úgy, hogy az ebadó fordit-
tassék támogatásukra.

III. osztály. (Délutáni folytatolagos ülés.)

Elnök távollétében Kapdebő Gergely elnök-
helyettes nyitja meg az ülést.

Pacséri László indoklás nélkül az előadói
határozati javaslat 5-ik pontját azzal kívánja
kiegészíteni, hogy a kongresszus tartsa szüksé-
gesnek a legszélesebb társadalmi akció meg-
indítását a magyar nyelv terjedésének leghat-
hatóbb eszköze, a magyar foglalkoztatási
nyelvű óvodáknak szervezése, azonkívül a meg-
levő s a magyar nyelv terjedése terén az 1879.
évi XVIII. t.-cz. követelményeinek meg nem
felelő felekezeti és községi iskolák államosítása
által. (Általános helyeslés.)

Balás Árpád: Amidőn az előadó ur ha-
tározati javaslatának első pontjában a délvidéki
gazdatársadalom szervezéséről beszél, egy életre-
való eszmét pendit meg, amelyhez nekem is
is volna némi hozzászólásom és pedig annyival
is inkább, miután ezt az eszmét már több mint
tiz év előtt penditettem meg, amidőn boldogult
Bethlen András földmívelésügyi miniszter által
Dél-Németországba küldtettem az ottani gazda-
sági szervezkedés tanulmányozására. (Halljuk!
Halljuk!) Az eszme azonban ezideig még meg
nem valósulhatott, bár számítok reá, hogy ezt a
kérdést a jövő meg fogja oldani. Ez az eszme
pedig csaknem egyezik a t. előadó ur eszmé-
jével, amidőn ő a délmagyarországi gazdasági
egyesületek egymással való szövetkezését óhajtja.
Mi azonban engemet illet, én a szövetkezést
nemcsak kizárólag Torontál, Temes és Krassó-
Szörény vármegyékre terjeszteném ki, de hazánk
összes megyéire nézve, hogy a megyei gazda-
sági egyesületek ott is egy szervezetté alakul-
janak és autonómiájuk teljes feladatával csak
azt az eszmét propagálják, amelyek mindegyike
csak közös érdekek előmozdítását van hivatva
megteremteni.

Azután de Pottere Bruno fejtegeti hossza-
sabban a báró Stojanovics György és Balás
Árpád urak által fölvetett kérdéseket.

Elnök: Miután a tárgyhoz több felszólaló
feljegyezve nincs, a vitát berekeszti s előadó
mondja el zárbeszédét.

Elnök kimondja, hogy Blaskovics Ferencz
határozati javaslata a felszólalók módosításával
elfogadtatott.

Ezután a szakülés dr. Tökés István

A nemzeti műveltség fejlesztése, Délvidéki
Nemzeti Szövetség szervezése, mértékletességi
egyletek alakítása

czimű előadásának a tárgyalására tért.

Dr. Tökés István javaslatát kiegészíti a
szakosztály már előbb letárgyalt pontja, neve-
zetesen Blaskovics javaslata. A gazdasági egye-
sületek közös szövetségbe való állása indit-
ványoztatott és hogy egy közös végrehajtó-
bizottság alakuljon a Délvidék gazdasági kultu-
rájának a fejlesztésére. A délvidéki társadalom
nak a magyar nemzeti műveltségbe való bevonása
a nemzeti szövetség programjába felvett esz-
közök lennének alkalmasak, éppen ezért az előbb
tárgyalt javaslat kiegészítésül terjeszti elő ha-
tározati javaslatát szóló, miszerint 1. oly intézmény
létesítését kéri, mely a Délmagyarországi köz-
művelődési, nyelvterjesztő, történeti, irodalmi,
művészeti, sport, emberbaráti, turisztikai egye-
sületek erőinek egy keretben való központosí-
tása utján azok működését czéltudatosan szer-
veze és hatályosítsa. (Zajos helyeslés. Felki-
áltások: Elfogadjuk!)

Elnök: Határozatilag kimondja, hogy a
javaslat egyhangulag elfogadtatott.

A szakosztály ezután dr. Niamessny Mihály
az „ingyen jogszolgáltatás, és békebíróság szer-
vezése“ czimű előadásának tárgyalására tért át.

Dr. Niamessny Mihály: Hosszabb indo-
kolás után, melynek lényege a beterjesztett
határozati javaslata körül forgott, határo-

zati javaslatot terjeszt elő, melyben az ingyenes jogvédelem biztosítására eddig teremtett állami intézmények társadalmi uton való kiegészítését óhajtja és ezért akció volna szervezendő az iránt, hogy a gazdakörükben a kisgazdák osztályához tartozó földmivelők, valamint a maguk egyesületeiben a kisiparos és a munkaadó ipari, illeték, katona, telek-könyvi örökösödési és peres ügyeiben a hétnek egy meghatározott napján megbízható szakemberektől csekély díj fizetése mellett felvilágosítást, tanácsot, utbaigazítást kapjanak.

A kongresszus figyelmébe ajánlja a gazdaköröknek, hogy az 1868. évi 54. t.-cz. 3 fejezetében szabályozott választott bírói intézményt mentől hatékonyabban vétesse igénybe az érdekeltekkel.

A kisebb értékű ingatlan birtok- és határperek mentől olcsóbb és gyorsabb elintéztetése érdekében lehetővé tegye, hogy a békebíró-választás és a békebíró-ság megalakítása a községi elöljáróság közbenjárásával minél könnyebben történhessen meg.

Báró Stojanovics György, Blaskovich Ferenc és Dr. Fülöpp Béla felszólalása után elnök az előadó határozati javaslatának első pontját akép jelenti ki elfogadottnak, általános kívánalomra, hogy a kisgazdák osztályához tartozó földmivelők peres ügyekben meghatározott napon jogi képzettséggel bíró egyénektől ingyen felvilágosítást nyerjenek. Ezek után, miután köszönetét fejezi ki az előadóknak fáradságos munkájukért és a kongresszusi tagoknak a jó czél érdekében tanúsított kitartásáért, az ülést bezárja.

Záróülés.

Báró Ambrózy Gyula a kongresszus elnöke a záróülést megnyitja és felkéri a főtítkárt az érkezett távirat felolvasására.

De Pottere Brunó főtítkár felolvassa gróf Zselénski Róbert diszelnöknek az elnökséghez intézett alábbi táviratát:

„Fölötte megtisztelve érzem magamat a kitüntetés által, melyben engem részesíteni méltóztattak és melyről ma értesültem és igen sajnálom, hogy jelenleg külföldön tartózkodván, a kongresszuson részt nem vehetek.

Gróf Zselénski Róbert.

A kongresszus tagjai éljenzéssel fogadták a diszelnök táviratát.

Báró Ambrózy Gyula elnök: Tisztelt kongresszusi záró ülés. Mivel a tanácskozás egész az utolsó percig tartott s a szakosztályok titkársjai a módosított javaslatokat nem szövegezhetők s mivel a tanácskozások mindvégig a plénum előtt történtek: fölösleges ez osztályok javaslatait újból felolvasni, azok a teljes ülés által határozat erejére emelhetők, (Helyeslés) kimondom tehát határozatként, hogy a teljes ülés az osztályok javaslatait elfogadja.

Mélyen tisztelt Kongresszus! A viták lezárattak, a tárgyalás véget ért, a javaslatok elfogadtattak, a kongresszus tehát befejezte működését, legalább azon részét működésének, amely tárgyat képezte, következik azonban a kongresszus tárgyainak egyik legfontosabb része, t. i. a határozat tényleges keresztülvitele, addig tehát, míg Blaskovics képviselő javaslatában kontemplált Délvidéki gazdasági egyesületek állandó választmányja megalakul, addig az ügyrend értelmében egy végrehajtó-bizottság választandó. Javasolom, hogy a bizottság, mely

Dr. Fülöpp Béla országgyűl. képviselő nagy tetszéssel fogadott beszédben visszapillantást vet a kongresszus sikeres munkálkodására és teljes megnyugvással konstatálja, hogy a kongresszus minden tekintetben megfelel feladatának. Köszönetet mond az OMGE.-nek, az elnökségnek, De Pottere Brunó főtítkárnak és az előadóknak. (Élénk éljenzés.)

Forster Géza, az OMGE. igazgatója meleg elismeréssel emlékezik meg a kongresszus komoly, czéltudatos munkálatairól és az OMGE.

nevében hálás köszönetét fejezi ki az elnökségnek és a kongresszus minden egyes tagjának. (Lelkes éljenzés.)

Báró Ambrózy Gyula elnök erre a következő tartalmas beszéddel rekesztette be a kongresszust:

A viták végleges lezajlása után a tárgyalás véget ért. A javaslatok határozati érvényre emelkedtek és így befejeztük azt a munkát, mely a kongresszus programjával ki volt jelölve.

Mielőtt a kongresszus ülését végleg berekeszteném, nem mulaszthatom el, hogy köszönetemet ne fejezzem ki mindazon hatóságnak és egyesületnek, testületnek és egyeseknek, akiknek a kongresszus sikerét köszönhetjük. Köszönetemet fejezem ki Temesvármegye közönségének a tanácskozási helyül szolgált terem átengedéseért; a tisztelt uraknak szives részvételükért és élénk érdeklődéséért, valamint a higgadt tárgyilagos hang miatt, mely a kongresszus tárgyalásai alatt uralkodott. Hálás köszönetemet fejezem ki a sajtónak, mely már az előmunkálatok közben hathatósan támogatta a kongresszust; a t. előadó uraknak, akik oly hazafias, fáradhatlan buzgalommal dolgozták ki tartalmas és közérdekű javaslatukat, végre a legteljesebb elismeréssel és hálával adózom De Pottere Brunó főtítkárnak, aki oly buzgón és sikeresen működött a kongresszus előkészítésén és rendezésén.

A kongresszus e rövid 2 nap alatt oly nagy munkákat végzett, oly sok közérdekű és közhasznú tárgyat hozott határozati érvényre, hogy meg lehetünk elégedve annak működésével. De ne adjuk magunkat azon vérmes reményeknek, hogy ezzel a kivándorlás kérdésén már is javítottunk. Évek hosszú sora kell ahhoz, hogy a most elvetett mag gyümölcsöt is hozzon. Tul nagyon el van rontva a föld, tulesigázva a talaj, hogy gyors és buja termést várhassunk. Ma még azt sem mondhatjuk, hogy elvetettük a magot, a kongresszus működése a magot csak megteremtette, a végrehajtó bizottság el fogja ültetni, a magyar társadalomnak kell azt ápolni és művelni, hogy oly erős gyökeret verjen, oly hatalmas törzsöt és lombzatot hajtson, hogy beárnyékolja a multnak hibáit. Ha csak azon sikerrel dicsekedhetünk, hogy a kongresszus tárgyalása felköltötte a délvidéki megyéket azon nemtörődésből, azon ólmos álomból, melynek narkotikus hatása alatt pihent, akkor a félsiker máris biztosítva van és bizom benne, hogy erős akarattal és összetartással a további siker sem fog elmaradni. A kongresszust berekesztem. (Hosszantartó, lelkes éljenzés.)

Ezzel a kongresszus véget ért.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Cserhádi Sándor.

Korai kwassitzi Hanna-rozs.

Azon nagyszabású kísérletek, melyek Cserhádi Sándor ösztönzésére, hazánk több száz különböző vidékén fekvő gazdaságában 8—10 esztendő óta folyamatban vannak: a külföldi származású kalászos féleségek termesztésénél oly fontos irányelvek kifejezésére vezettek, melyek — bátran merem mondani — igen nagy jelentőségűek.

Ezen kísérleteknél ugyanis kitént, hogy mindazon féleségek, melyek honi fajtáinknál korábban vagy egyidejűleg érnek, ugy minőség valamint mennyiség tekintetében győztesek maradtak, s viszont azok a fajták, melyek rideg telünket kibírták, de hazai kalászosainknál későbbben voltak arathatók: minden tekintetben másodrendűeknek, sőt hasznavehetetleneknek bizonyultak.

Sajnos, ezen szabályt mi csak következtetés útján, a fentebb jelzett kísérletekből ki-folyólag állapíthattuk meg, s be kell vallanunk,

hogy azt az öntudatos és szakszerű növény-termesztés terén kontinentális éghajlatunknak megfelelőleg, helyes következtetés és az eredményekből leszürt megfigyelések alapján Proskovetz lovag első ízben az általa létrehozott Hanna pedigree árpa termesztésénél állította fel.

Valamely kulturféleség azon tulajdonságával, hogy azt a többi fajtázat megelőzi az érésben, vagyis 8—10 nappal hamarabb lesz kasza alá érett: olyan sajátságok vannak összekötte, melyek mind odahatnak, hogy biztos és gyakran nagy termésátlagokkal jó minőség járjon karöltve.

127. ábra. Korai kwassitzi Hanna-rozs.

A későnéző külföldi fajták nálunk nem bírják felvenni a versenyt ami alacsony átlag-termést biztosító honi kalászos féleségeinkkel, mert a juliusi forróságok rendszeren tönkreteszik a legszebb kalászosokat is, amennyiben a még tejből levő magot megcsalják s a kényszerérés folytán reményünk virága letörik. Ellenben a koránérő fajták, mint azt a Hanna-árpa és illmiczi árpa példái bizonyítják, mindig győztesek maradnak a versenyben.

Oka ezen ténynek első sorban az, hogy a késői fajták kora tavasszal nagyon elbokra-

rü növény-
ajlatunknak
és az ered-
pánj Pro-
létrehozott
állította fel.
lajdonsága-
egelőzi az
arább lesz
nnak össze-
y biztos és
minőség jár-

sodnak s a későbbi rövid fejlődési időszakban nem bírják kinevelni idejekorán a mellékhatásokat és a rajtuk nyugvó kalászt.

Ezzel szemben a korai fajták nem bokrosodnak nagyon el s így az erőteljes gyökérzet könnyen megfelel a korlátolt számú mellékhatások és kalászok igényeinek.

A korai fajták további tulajdonsága, hogy a szalma nálunk nem hosszú, és elég erős.

Természetes továbbá, miszerint csekély bokrosodási képesség és rövid szalma mellett a kalász nagyra fejlődik ki s benne — erőteljes táplálkozás következtében — a magfejlődés, úgy a teljes beálltságot, mint a szemképződés tökéletességét tekintve: semmi kívánnivalót nem hagy fenn.

Mindezen tulajdonságok a mi szélsőséges klímánk alatt nagy termést biztosítanak, mert korai fejlődés, erőteljes táplálkozással egybekötött korai aratást eredményeznek s így csökkentik a forróságok romboló hatásainak esélyeit.

Proskowetz lovag, az ő *Hanna árpájával*, mely a fent jelzett tulajdonságokat mind egyesíti, meghódította mindazon területeket, melyeken a csapadékviszonyok a nyár felé eső időszakban kedvezőtlenek. S most érdemes betetőzésül egy új fajta rozst, a *kwassitzi korai Hanna-rozst* dobja a piacra, mely több évi termesztési eljárás és több cseh és morva gazdaságban kivitt termesztési kísérleten kiállva a tűzpróbát: megkezdi hódító körútját s remélhetőleg diadallal fog kikerülni nálunk is abban a versenyben, melyet a többi fajtákkal összehasonlítás céljából fel fog venni.

Tulajdonságai ugyanazok, mint a *Hanna-árpáé* és az *illmiczi árpáé*, melyek kitűnően beváltak nálunk, s melyek röviden abban foglalhatók össze, hogy nem bokrosodván el tulajdonságosan, a korai éréssel a magtermés mennyiségileg és minőségileg is biztosítva van.

Szalmája aránylag rövid s így megdülésnek kevésbé van kitéve; kalásza erőteljes s a magképződés benne — amennyiben 2 évi után-termesztésem tapasztalhattam — kitűnő.

Kicsi hibája, hogy a mag a magtokból olykor kilátszik, de miután értelmes gazda ugysem várja be azt az időszakot, amikor a mag a fog nyomásának nehezen enged: a kiperzés veszélye sem elriasztó.

Van ennek a rozsfajtának még egy más tulajdonsága is s ez sokkal feljebb helyezi a petkusi rozsnak s a többi német és francia provenienciáknak s ez az, hogy a mag 75—80%-ban zöld színű és igen ráncos — tehát finom — felső hámmal bír, minek következtében lisztje finomabb és kiadóbb, mint teszem a *montagne-rozst*, melylyel volt alkalom összehasonlítani.

Igaz, hogy nálam a *montagne-rozssal* szemben csak 45 kg. terméstöbbletet adott, de az összehasonlítás nem tökéletes, mert a *montagne-rozsnak* jó előveteménye volt és szept. első tizedében már földben volt, holott a *Hanna-rozst* székely tengeri után, tehát rossz előnövény után s sokkal későbbben vetettük.

Általános tulajdonságai a *Hanna-rozsnak* olyanok, hogy a *Hanna-árpával* elért eredmények után, a legjobb reménnyel lehetünk jövője iránt. *)

Szemere Huba.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

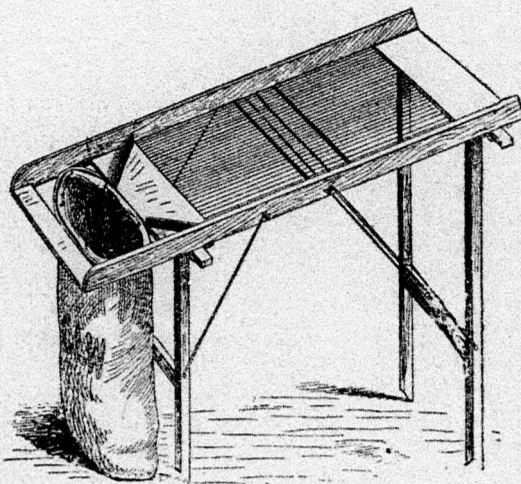
Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

A burgonya tisztítása.

Közismert dolog, hogy mikor a burgonya a vásárra kerül, igen gyakori azon eset, hogy az telve van földrészeeskékkel, ami az értéket határozottan kevesbiti. Ez rendszerint onnan veszi eredetét, hogy mikor a pinczéből, avagy

*) E rozsfélével az orsz. növényterm. állomás a múlt évben indította meg a kísérletezést és az idén nagyobb arányokban folytatja. Cs. S.

a magtárból előkerül a burgonya és főleg akkor, ha a kedvezőtlen időjárás következtében nem lehetett teljesen megtisztítani, gyorsan összededik azt kosarakban és úgy juttatják a zsákba. Ilyenkor mindig ragad valami földrész, vagy más egyéb a burgonyára, amit leggyakrabban az idő rövidsége miatt nem lehet eltávolítani róla. Egy német gazda mostanában egy olyan szerkezetet talált ki, amelynek segítségével meglehetősen könnyíteni ezen munkát. A szerkezet maga, amint azt a 128. számú ábránk is be-

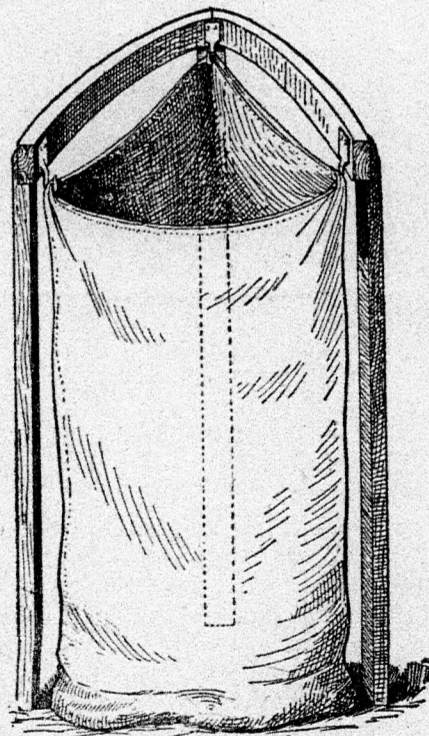

128. ábra. Burgonyatisztító.

mutatja, négy lábra helyezett rából áll, amely felül vékony és eléggé éles vaslemezekkel van ellátva. A szerkezet felső vége magasabban fekszik, mint az alsó, amelynek végére a zsák van odaerősítve. A midőn tehát a burgonyát reáöntik, avagy pedig lapát segítségével ezen vaslemezekre juttatjuk, az le fog csuszni azon, miközben megtisztul a földtől és teljesen megtisztítva kerül a zsákba. M. S.

A legegyszerűbb zsáktartó.

Tudvalévő dolog, hogy a buza, árpa, zab, roz, burgonya stb. zsákba való belapátolásánál rendszerint két személy foglalatoskodott;

129. ábra. Egyszerű zsáktartó.

egy, aki a zsákot tartotta és egy, aki a zsákba belapátolta a terményt.

Legújabbán egy német gazda olyan szerkezetet talált ki, amelynek segítségével egy ember a legkényelmesebben elvégezheti a lapátolás munkáját, amint azt a 129. számú ábrán látható képünk egyszerűen megmagyarázza. A szerkezet maga egy 3 lábból készített keretből áll, amelynek lábai 3 vagy 4 centiméterrel rövidebbek a zsák hosszánál. A három lábat egy

félkörbe futó hajlított fa köti össze a felső végein és mindenütt ott, ahol ezen hajlított fa a lábához van erősítve, egy-egy kampót kell elhelyezni, amire azután a zsákot olyan módon ráfüggesztjük, amint az a képen is látható. Nehogy esetleg a zsáknak folytonos akasztgatása folytán a zsák legfelső része elszakadjék, avagy elrongyolódjék, a felakasztási pontokon lehet egy-egy lyukat csinálni a zsákban és azt jó erősen beszegni, nehogy tovább szakadjék. Ezen szerkezet felette egyszerű, úgy, hogy bárki is megcsinálhatja és igen olcsó pénzbe kerül, de amellet egy napszámot is megtakarít a gazda, ami szintén nem megvetendő előny. M. S.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

488. kérdés. Agyagos mészszegegy réteget megjavíthatnám-e meszezéssel. Szántóföldjeimet már két év óta sikerrel meszezem. F. B.

489. kérdés. Rendelkezésemre áll nagyobb mennyiségű dunai iszap, mely kiszáritva 0.15% kálit, kiszáritva 0.16% foszforsavat, 3.25% nitrogént, 8.95% meszet tartalmaz, lehetne-e és mily módon ezen iszapot a homoki szőlők trágyázására felhasználni, esetleg minő műtrágyafélék hozzáadásával. L. A.

490. kérdés. Száritott sertéstrágyával óhajtanék 25 holdat rozs alá megrágyázni. Kifizeti-e magát. Mennyit kell belőle alkalmazni? B. J.

491. kérdés. Vizes, mélyenfekvő talajon a buza mindig megdől, minő fajtát termesztsek, az eddig termesztett tiszavidéki igen szép minőségű magot adott? S. J.

492. kérdés. Homokos agyagtalajra, mely utoljára 1899-ben volt trágyázva és az idén buzát termelt, minő műtrágyát használjak rozs alá? S. J.

493. kérdés. Vita tárgyát képezte, hogy a trágyakezelés melyik módja helyesebb, ha a gazdaságnak jól berendezett trágyatelepe nincs, a kiszivárgó trágyalével nem öntöztetik, konzerváló anyagok nem használhatnak, a trágyát az ily telepen gyűjteni és csak hosszabb időközben kihordatni, vagy pedig rövid időközökben kihordatni és ott széttergetve hagyni. D. J.

494. kérdés. Gyengétermő rétet öt éve feltörttem s répát természetem rajta, amely évben a tavasz esős volt s a répa jól ki tudott kelni, jó termést adott, száraz tavazon azonban a talaj felülete gyorsan megszárad s bár az alsóbb rétegek nyirkosak, a répa nem tud kikelni. Mit termesztsek rajta? Egy részét fűmagkeveréssel bevettem s a terület egy részét istállótrágyával megrágyáztam. A trágyázott részen igen jó a termés, a többi részen gyenge. Istállótrágyára elégtelen, minő trágyafélét használhatnék? G. B.

495. kérdés. Miután vidékemen alomszalma egyáltalán nem, sőt fűrészpör sem kapható, gulyám alá börgyárból kikerülő cserrel vagyok kénytelen almozni. A cser, állati trágyával bőven keverve, mily minőségű trágyát szolgáltat? E trágyát rétrágyázásra kívánám felhasználni, de nem tudom, hogy a cser jelentékeny mérvű tannintartalma nem-e gyakorol káros hatást a növényzetre. Kérek erre vonatkozólag szives tájékoztatást. P. Gy.

496. kérdés. Az idevaló gazdák legtöbbször határozottan azt állítják, miszerint ősszel a takarmányrépa betakarításánál a réparól leszedett s a földön elszórt s otthagytott levelek a földnek, illetőleg a répa után következő növénynek nagy ártalmára vannak, amennyiben a jó fekete földet megfehérik, illetőleg elszikesítik. Miért is általános szokássá vált a répa-leveleknek gondos összegyűjtése s kérhetetlenül a

dülő utra való kihordása, mint valami káros hatású anyagnak.

Kérdés, hogy mennyiben lehet ennek hirtelt s magyarázatát adni s nem-e talán észleltettek-e mások által is a répalevelnek ilyen irányban káros hatása.

Egy K . . . előfizető gazda.

Feleletek.

Rét meszezése. (Felelet a 488. számú kérdésre.) Mészszegény talaj meszezésével bizonyára meglehetősen javítani a rétet, azon a jobb-féle füvek, különösen pedig a herefélék fejlődését előmozdítani, feltéve, hogy az okszerű meszezés követelményeinek eleget teszünk. E követelmények egyike, hogy a terület vízenyős ne legyen, a mi a rétnél nem ritka dolog, ily esetben a meszezést a fölösleges víz levezetésének kell megelőzni. A másik követelmény, hogy a rétkiváta táplálékot megadjuk, ami legtöbbször kálfoszfat, ritkábban csak foszfát-trágya. E nélkül a mész a rét tápanyagait kiéli, azaz annak a szokottnál nagyobb mérvű felvételét idézi elő, minek következménye, hogy néhány év múlva, minden meszezés dacára a rét termése csekély és a széna minősége silány leend. Cs. S.

Homoki szőlő trágyázása iszappal. (Felelet a 489. számú kérdésre.) A homoki szőlőnek iszappal való meghordása maga után vonhatja, hogy a homok elveszti idővel immunitását. Egyébként ezen iszap a nitrogén és a mész pótlására lehetne igen jól felhasználható. Az alkalmazandó mennyiséget azonban bajos volna megmondani, mert ez attól függ, hogy a szerves nitrogén hány %-a válik egy év alatt száltrómá, feltéve, hogy 4 rész iszap-nitrogén egyenértékű egy rész salétrom-nitrogénnel, akkor 1 q. chilisalétromban foglalt nitrogén egyenértékű lenne kerekszám 60 kg. iszap-nitrogénnel, ez 20 q. iszapban foglaltatik, vagyis, ha 3 évi időközökben adnánk iszaptrágyát, körülbelül 60 q.-át kellene alkalmazni k. holdankint. Ezen kívül azonban szükség volna még k. h.-kint 150 kg. szuperfoszfátra és 75 kg. 40%-os kálitrágyára, mert foszforsavban és káliban az iszap nagyon szegény. Az iszapot ősszel kellene a szőlőbe hordatni és azonnal eltergetni. Cs. S.

Száritott sertés-trágya rozs alá. (Felelet a 490. sz. kérdésre.) A „Köztelek”-ben ismételve elmondott már, hogy a száritott sertés-trágya igen hatékony trágyaféle, melynek csak egy hibája van és pedig az, hogy drága. Magyar holdankint közepes trágyázásnál 20 q.-ra van szükség, aminek ára 80 K. A rozs q-t 12 K.-val számítva 6 q. terméstartalom terítene meg a trágyázás költségeit, nagyon valószínűtlen tehát, hogy a trágya alkalmazása jövedelmező lenne. A trágyát különben legjobb a vetőszántás előtt elszóratni. Cs. S.

Megdülésnek ellentálló buzafajták. (Felelet a 491. sz. kérdésre.) Olyan buza, amelynek vastag és merev a szalmája, több van, csak hogy ezek mind későn érők és ezért nálunk könnyen megszorulnak. Még leginkább lehet ajánlani próbaképpen a somogyi tarbuzát, mely ugyan szintén megdül, ha kedvez ennek az időjárás, de nem olyan könnyen, mint a magyar buza. Különben változtatás megjavításának nem a buzafajta változtatása az ellenszere, hanem az alagsóvezés. Cs. S.

Rosz műtrágyázása. (Felelet a 492. sz. kérdésre.) A tapasztalat azt bizonyítja, hogy hazai viszonyaink között a rozs a foszforsav-műtrágyát legbiztosabban szokta meghálalni,

ezért ezen trágyafélére okvetlen szükség lesz, csak az a kérdés, hogy egymagában elegendő-e vagy pedig még nitrogén-trágyára is szükség leend, azt pedig csakis kísérlet útján lehet megtudni. Legcélszerűbben jár el, ha a táblát 3 részre osztja, $\frac{1}{3}$ -át trágyázatlanul hagyja, $\frac{1}{3}$ -ra 100 kg. szuperfoszfátot, $\frac{1}{3}$ -ára pedig 150 kg. ammóniák-szuperfoszfátot alkalmaz, a vetőszántás előtt elszórvá azt. Cs. S.

Trágya okszerű kezelése. (Felelet a 493. számú kérdésre.) A trágyakezelés leghelytelenebb módja, a követelményeknek meg nem felelő trágyatelepen gyűjteni össze és ott hosszabb ideig kezelés nélkül hagyni, mert a veszteség ez esetben a legnagyobb. A trágya oldható alkatrészei nagyobb mértékben kimosatnak, ezek tehát a szántóföldre veszendőbe mennek. Az ilyen módon kezelt trágya erősen felmelegszik, a bomlás tehát nagy mérvet ölt, a trágyának ugy a nitrogén, mint a szén alkotórészeiből jelentékeny mennyiség megy veszendőbe. A kihordáskor sulyban nagyon megfogyott, értékes alkatrészekben megapadt trágya kerül kihordásra. A másik eljárás szerint kezelt trágya is szenved veszteséget, csak hogy ez sokkal csekélyebb, mert ha az oldható alkatrészeket az eső a trágyából kilugozza, azok egyenletesen eloszorva a talajba kerülnek és a növények később felhasználhatják. A felbomlás sokkal csekélyebb mérvű, mert ha a trágya kiszárad, ami pedig könnyen megtörténik a bomlás majd egészen szünetel, azonkívül a képződő ammóniák legnagyobb részét a talaj leköti és így az nem megy veszendőbe. Az ily módon kezelt trágya igen érlelyes, de csak rövidebb ideig tartó hatása. Az elmondottakból az következik, hogy sokkal kisebb hiba ha a trágya rögtön kihordatik és eltergetve hagyatik, mintha azt rossz trágyatelepen okszerűtlenül kezeljük. Cs. S.

Gyorsan száradó és sovány talaj megjavítása. (Felelet a 494. sz. kérdésre.) Az említett talaj minden valószínűség szerint szikes, mert ennek a tulajdonsága, hogy a felülete gyorsan megkeményedik, kiszárad, az alatta levő rész pedig hosszabb ideig nedves marad. Az ilyen talajon a tavaszi vetés mindig bizonytalanabb mint az őszi, mert tavasszal igen bajos a vetésre legmegfelelőbb időt eltalálni. Miután azonban a terület kellő trágyával el nem látható, sokkal célszerűbbnek vélem, ha rétet vagy a jobb részen luczernást létesít. A rétre trágyát kat. h.-kint 150 kg. szuperfoszfát és 75 kg. 40%-os kálitrágya ajánlható, a luczernásra 100 kg. szuperfoszfát és 100 kg. Thomassalak. Cs. S.

Timárcserrel kevert trágya értéke. (Felelet a 495. sz. kérdésre.) A timárcserrel kevert trágyát bátran használhatja a rétek trágyázására. A timárcser nem sok növényi tápanyagot tartalmaz ugyan, de azért szükség esetén almózasra jól felhasználható. Gotthard S. a vérliszt készítésre használta a cserlisztet igen jó eredménynyel. Cs. S.

Répalevelek talajrontó hatása. (Felelet a 496. sz. kérdésre.) Normális összetételű talajon sohase tapasztalható, hogy a répalevelek a talajt elszikesítik. Ha azonban a talaj már magában is aránylag nagyobb mennyiségű sót tartalmaz, amint az az Alföldön, különösen ott, ahol szike-talajok is fordulnak elő és a répalevelek nem lesznek egyenletesen eltergetve, hanem a kupaczkok helyen nagyobb mennyiségben alászántva, megtörténhetik, hogy ezen folton a levelek elkorhadása után annyi só marad vissza, hogy az a talaj tulajdonságára hátrányos hatása. A répalevelek különben is

sódusak, az említett viszonyok között, pedig a levelek több sót tartalmaznak, a talajnak pedig kevesebb sóra van szüksége, hogy elszikesedjék, mint normális viszonyok között. Nem mondom, hogy tényleg így van, de nem lehetetlen. Egészen biztosan úgy lehet a kérdést megoldani, hogy ilyen földön egy kuppacznak a leveleit ott hagyják, a helyet megjelölik és megfigyelik, hogy a folt kiszikesedik-e? Cs. S.

Szeszfűző-tanfolyam Budapesten.

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete f. évi július 23-tól aug. 5-ig bezárólag a második szeszűző-tanfolyamot rendezte Budapesten mezőgazdasági szeszűző-tulajdonosok, szeszgyárvezetők, kezelők és főzők részére. Az első, 1899. évben tartott ily szeszűző-tanfolyam óta ugyanis a mezőgazdasági szesztermelés terén oly figyelemreméltó újítások merültek föl, melyeknek az érdekeltekkel való közlésére az ily tanfolyamok a legalkalmasabbak. Ez indította az egyesületet a második tanfolyam rendezésére, melyet *Bujanovics* Sándor udvari tanácsos, az egyesület elnöke augusztus hó 5-én zárt be.

A tanfolyam úgy elméleti, mint gyakorlati előadásokra kiterjeszkedett s az egyesületnek szerény anyagi viszonyai dacára sikerült a tanfolyam előadói gyanánt a legkiválóbb tanerőket megnyerni.

A tanfolyam előadói:

dr. *Szilágyi* Gyula, műegyetemi magántanár;

dr. *Kosutány* Tamás, gazd. akadémiai ny. r. tanár;

Zalka Zsigmond és *Hérich-Tóth* Jenő, kassai gazdasági tanintézeti tanárok;

Heckenast Kálmán, pénzügyminiszteri titkár;

Raffay Ferencz, a József-műegyetem mezőgazdasági tanszékének első asszisztense;

Finitzer Fülöp, szeszgyárigazgató;

Hajdu István, uradalmi igazgató.

Az előadók kiterjeszkedtek a szeszgyártás gazdasági jelentőségének, az üzem ismertetésének, enzimeknek, keményítő-diasztáz, dextrin ismertetésére, szeszgyári gépekre, hűtők, cukrosítók, diffúzorok, erjesztők, tartányokra, gőzölésre, édes csefrevizsgálata, tejsav, vájsav, kovász és élesztőkészítés gyakorlatára, vizsgálatára, az erjedés folyamatának ellenőrzésére, a szeszgyári tüzelésekre, szesznyeremény kiszámítására, hizlalásra stb.

Ezen kívül a szesz megadóztatásának módjára, a szeszkontingensre, termelési adóra, a szeszűződének adóellenőrzési módjaira, szabadraktárakra stb.

Az előadások délelőtt 8—12 óráig tartottak, délutánonként pedig a műegyetemi laboratóriumban mikroszkopiai gyakorlatok voltak és a szeszgyári üzem kémiai vizsgálat szerinti ellenőrzésére nézve nyertek a hallgatók tájékoztatást.

Megtekintették ezenkívül *Leipzig*er Vilmos ó-budai és *Egyedy* Lajos ujbudai szeszgyárát, valamint a *Reichel* és *Heizler* gazdasági szeszgyár-berendező cég gyártelepét.

A tanfolyamon mintegy 30 hallgató vett részt s augusztus 5-én ért véget, amikor is a hallgatók az egyesület által és a tanári kar által látogatási bizonyítványokat nyertek.

A tanfolyam bezárásánál a Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesületének elnöke *Bujanovics* Sándor udvari tanácsos, titkárja: *Rubinek* Gyula orsz. képviselő s dr. *Szilágyi* Gyula műegyetemi magántanár, a tan-

TATAI DARABOS SZÉN TOJÁS BRIKETT

BÁNYÁK: Tata, Királd, Sajó-Szent-Péter, Dorogh, Tokod, Ebszöny. — EBSZÖNYI MÉSZ.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KŐSZÉN-BÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 19.

lokomobilnál, gőzekénél teljesen pótolják a porosz szenet, e mellett sokkal olcsóbbak, használatuk nagy megtakarítást eredményez.

ÉVFOLYAM.

között, pedig
ak, a talajnak
sege, hogy el-
onyok között.
van, de nem
y lehet a kér-
egy kuppacz-
yet megjelölik
kesedik-e?

Cs. S.

Budapesten.

Szesztermelők
s 23-tól aug.
zó-tanfolyamot
ági szeszfőzde-
ezelők és főzők
tott ily szesz-
mezőgazdasági
említő ujtások
keltekkel való
alkalmasabbak.
odik tanfolyam
Sándor udvari
usztus hó 5-én

mint gyakorlati
eszközök, úgy
egyesületnek
a sikerült a
kiválóbb tan-

temi magán-

d. akadémiai

h-Tóth Jenő,

ok;

nizsteri titkár;

gyetem mező-

zense;

zgató;

gató.

szeszgyártás

em ismerteté-

szta, dextrin

hűtők, czuk-

nyokra, gőzö-

sav, vajsav,

atára, vizsgá-

ellenőrzésére,

yeremény ki-

dóztatásának

melési adóra,

módjaira,

órág tartot-

vetemi labo-

atok voltak

vizsgálat sze-

a hallgatók

zger Vilmos

szeszgyárt,

dasági szesz-

allgató vett

amikor is a

tanári kar

ertek.

Mezőgazda-

ületének el-

anásos, tit-

oviselő s dr.

tanár, a tan-

olják a

sőbbak,

ményez.

ter 19.

folyam fáradhatatlan vezetője és előadó-tanára
vettek részt. Az egyesület elnöke a tanfolya-
mon berekesztő beszédében azon óhajtságának
adott kifejezést, hogy a hallgatók a tanfolya-
mon szerzett ismereteiket a magyar mezőgazda-
sági szeszgyártás javára minél hasznosabban
értékesíthessék.

A tanfolyamot a földmiv. minisz-
terium hathatós erkölcsi és anyagi támogatásá-
ban részesítette, nem így azonban a pénzügy-
miniszterium, mely az egyesületnek a tanfo-
lyam segélyezése iránt beadott kérelmét *kellő*
alap hiányában nem teljesítette, holott a
pénzügyi bevételekhez a szeszgyártás nem cse-
kely összeggel járul. H. A.

Só kérdés.

Midőn a kősónak terpetinnel való denatu-
rálásáról olvasok, megint megszólalok s még
ez esetben is érdekelni, mert birtokomon só-
kut van s így állatállományom ingyen sóhoz jut.

Hogy a sókérdés még mindig grasszál, én
annak tulajdonítom, hogy a szabad só is ama
demagog programpontra volt, mely egyidőben
sok nagyipárú, de kevés tudományu embert
vitt a parlamentbe, melyben benne foglaltattak
adó nem fizetés, szabad dohánytermesztés és
pálinkafőzés, szóval a „zsákba fináncz“ pro-
gramm.

Amint ma nem lehet ezen programmal kép-
viselő lenni, lévén más rafináltabb népbolondító
eszközök, úgy nincs értelme a só magas árának,
hogy fentartódjék.

Állami költségvetés 30 év alatt más képet
nyert s abban a sóból való védelem kis hány-
nyadot képez avval a kétségtelen igazsággal
szemben, hogy a só nem lévén élvezeti cikk,
hanem táplálkozási, akár a liszt mesterségesen
jogtalanul drágították.

Más külszere is van a dolognak s ez az
állati sónál áll, t. i. a só árának alacsony volta
kiviteli prémiumot képez, magasra emelése meg
kiviteli várn.

Ha már most tekintetbe vesszük, hogy
van szegény ember Magyarországon, ki magá-
tól és családjától magas ára miatt vonja el a
sót és van állattenyésztő, de sót hizlaló, ki nem
ad kellő sót, úgy szociális, mint gazdasági
szempontból árának leszállítását követelhetjük
annál inkább, mert a fogyasztás fokozódásából
és a denaturálási költségek eleséséből minden
kár nélkül adhat az állam rendes durva sót a
jelenlegi marhasó árán, a fehérebb, tisztább só
árát jelenlegi áraban meghagyva.

Egy-két évig lehet deficit, de akkor az
egyensúly okvetlen helyreáll, a munka és
munkabér kifizetése a bányákban éppen az or-
szág szegény vidékein szaporodik, míg az ellen-
őrzési költség — a sócsempészés nem fizetvén
ki magát — apad.

Oktalanság volna, ha az idevágó szám-
adatokat a pénzügyminiszterium nem tanulmá-
nyozná, de ne évtizedekig, mert ehhez ahol adat
van, 3 nap elegendő. Ugron Zoltán.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

A délvidéki kivándorlási kongresszus.	Oldal
Szeszfőző-tanfolyam Budapesten.	1271-1280
Só kérdés.	1282
	1283

Növénytermesztés.

Korai kwassitzi Hanna-rozs.	1280

Gazdasági gépészet.

A burgonya tisztítása.	1281
A leggyorsabb zsáktartó.	1281
Levelszekrény.	1281
Vegyések.	1283
Kereskedelem, tőzsdé.	1285
Szerkesztői üzenetek.	1286

Székely kongresszus. A székely
kongresszus f. évi augusztus hó 28., 29.
és 30-ik napjain tartatik meg Csik-Tusnád
fürdőhelyen. A kongresszust társas-kirán-
dulások előzik meg, melyek e hó 22-ikén
kezdődnek. A tagok elszállásolásáról Csik-

Tusnádön külön helyi-bizottság gondos-
kodik; a kongresszus tagjai vasuti *menet-
jegykedvezményben* részesülnek, amennyi-
ben az I. és II. kocsiosztályban köz-
vetlen alsóbb osztályu egész, a III. kocsi-
osztályban pedig II. oszt. féláru menet-
jegyekkel utazhatnak. Részvételi díj 4
korona, melynek ellenében a tagok a
kongresszus kiadványait díjtalanul meg-
kapják. Jelentkezéseket e hó 22-ig fogad el
a *székely kongresszus központi irodája* (Buda-
pest, Köztelek-utca 8.).

Uj gazdasági tudósító. A m. kir. földmive-
lésügyi miniszter Szécsény Lajos, bácsi lakost,
Bács-Bodrog vármegye hódsági járására nézve
a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Országos borértékesítő szövetkezet. A
földmiv. miniszter a költségvetési vita
folyamán a képviselőházban bejelentette, hogy
a magyar bor értékesítésének följavitása, állandó
biztosítása végett országos akciót tervez. Az
ez iránt való tervezet egy országos szövet-
kezet megalapítását célozza, aminek előmunká-
latai a földmiv. miniszterium borászati
osztályát hosszabb időn keresztül foglalkoztat-
ták. Most a tervezet teljesen készen áll s a
pozsonyi gazdasági kongresszuson illetékes ol-
dalról is szóvateszik ez ügyet. A kongresszus
után, az ősi hónapban, hozzáfognak a terv
megvalósításához is.

Kedvezményes gabonaszállítás. Az erdélyi
részek gabonaszállításának kedvezménye dolgá-
ban nagyobb küldöttség járt a kereskedelmi-
miniszternél. A küldöttségben, melyet Jósika
Gábor báró, az Erdélyi Gazdasági Egyesület al-
elnöke vezetett, képviselve voltak a kolozsvári
s marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarák,
az erdélyi s a marostordamegyei gazdasági
egyesületek. Jósika Gábor báró tolmácsolta a
miniszter előtt a küldöttség kérelmét, kifejezést
adván beszédében annak, hogy az erdélyi ré-
szek az ország értékesítő piacaitól a legtávo-
labbra esnek s így a legnagyobb szállító-díjak
terhelik az ottani mezőgazdasági terményeket;
ez a költséges szállítás az erdélyi termények
árát az alföldiekével szemben olcsóbbá tévén,
az érdekeltség rovatolás útján való husz száza-
léknyi szállító-díjengedményt kérelmez. A keres-
kedelmi miniszter megnyugtatta a küldöt-
ség tagjait, hogy e kérdés már is komoly ta-
nulmányozás tárgya s a dolog a küldöttség
kérelmének figyelembevételével a legközelebbi
napokban elintézését nyer. A küldöttség ezután
az államtitkárnál tisztelegget, aki szintén igen
szívesen fogadta a küldötteket.

Birtokok parcellázása. Az Arad és Vidé-
kében azt olvassuk, hogy az alföldi nagyobb
gazdaságoknak kisebb exisztenciák kezére jut-
tatása úgy látszik törvényhozási intézkedések
nélkül is folyamatban van. Alig három éve,
hogy Békéscsaba városa a gróf Trautmansdorff
Alajos 11,200 holdnyi birtokát elparcellázta,
most ugyanezen város határában, a gróf
Apponyi Albert vadháti birtoka, mintegy 1500
hold kerül részletenként eladásra. Békéscsaba
vállalkozása a legjobban sikerült, úgy hogy a
helyes birtokelosztást példányképpül emlegetik
országszerte s hiszszük, hogy a vadháti birtok
is olyan vevőkre talál, akik az országosan mélt-
tatott birtokpolitika keretében megtalálják bol-
dogulásuknak feltételeit. A vadháti 1500 hold
birtok gróf Apponyi Albert békésmegyei birto-
kának csak egy részét képezi.

**A kender- és lentermesztési szaktanár
áthelyezése.** A földmiv. miniszter arra való
tinktettel, hogy a kender- és lentermesztés iránt
az érdeklődés az ország legkülönbözőbb vidékein
tapasztalható s hogy az e célból alkalmazott
szaktanár kiküldését az ország minden részéből
kérelmezik, az eddig Kassán működött
Füredi Lajos kender- és lentermesztési szak-
tanárt Budapestre helyezte át. A nevezett szak-
tanár működését uj székhelyén (Felső-erdősor
12. sz.) már megkezdette.

A felvidéki kivándorlási kongresszus
anyagáról egy negyedfélszáz oldalra terjedő
vaskos kötetben számol be az OMGE., kiadva
benne gyorsírói feljegyzések nyomán mindzok-
kat a beszédeket, felszólalásokat, javaslatokat
és határozatokat, melyek ez évi május 31-én
és június 1-én, Miskolcson megtartott felvidéki
kivándorlási kongresszuson elhangzottak. A kö-
tet élénk képet tár az olvasó elé az ijesztő
mérvet öltött felvidéki kivándorlásról, a Felvi-
dék összes társadalmi és gazdasági bajairól,
melyek szanálására a miskolci kongresszus
figyelemreméltó határozatokat hozott. A mű 4
koronáért megszerezhető az OMGE.-nél (Buda-
pest, Köztelek.)

Gyapjuaukezió. A gyapjuárverési vállalat
az idei gyapjuaukezió második sorozatát szept-
ember 24-én és 25-én tartja meg. Az aukeziók
határidejének kitűzésénél, mint minden évben,
úgy ez idén is, különös tekintettel voltak a
katonaposztógyárosok őszi szükségletének be-
szerzési idejére, valamint a báránygyapjuk el-
készültére is. A középfinom és finom bárány-
gyapjut, különösen jól sikerült mosás esetén,
az idén is nagyon fogják keresni, úgy, hogy a
termelők annak fölküldésével előreláthatóan
kielégítő eredményt fognak elérni. Az árveré-
sen csakis a szeptember 10-ig beérkezett gyap-
juk vehetnek részt, mert ezen a napon az áru-
jegyzékeket okvetlenül le kell zárni. Később
beérkező küldemények a szeptemberi aukezió-
sorozatról minden körülmények között lemarad-
nának.

Földmiv. és kisgazdák tanácsadói. A
Magyar Gazdaszövetség a községi gazdaköröket,
illetve a gazdák községi szövetségét olyképpen
szervezi, hogy azok a tagoknak minden irány-
ban segítői és támogatói legyenek és pedig
nemcsak a gazdasági ismeretek fejlesztése,
terményeik értékesítése, szükségleteik beszer-
zése tekintetében, hanem mindazon ügyekben
is, melyek hatóságok, bíróságok előtt intéz-
tetnek el. Különösen ezen kérdésekben van szük-
ségük a földmiv. tanácsadókra, mert
éppen ezekből kifolyólag éri őket sokszor
anyagilag károsodás. A szegény földmives ugyanis
nem szokott az ő ügyes-bajos dolgaival a meg-
bizhatóbb jogi vagy más szaktanácsadókhoz
fordulni, hanem fordul rendszeren ahhoz, kit
neki a koresmáros vagy más efféle jóakarója
ajánl. Így aztán igen gyakran kerül olyan
kezekbe, hol a főczél nem az ő igazának vé-
delme, hanem inkább a kizsákmányolás s az
ügynek minél költségesebbé tétele. Ezen oly
módon akar a Magyar Gazdaszövetség segíteni,
hogy minden községi Gazdaszövetségnek vagy
Gazdakörnek a járás vagy a megye székhelyén
oit lesznek azok a megbízható szaktanácsadói,
kik peres, illetéki adó, katonai és hitelművelési
ügyekben a szövetség vagy gazdakör tagjai-
nak a hét egy bizonyos napján egy, otthon a
kör pénztáránál lefizetett csekély néhány fillé-
nyű díjért megbízható jó tanácsot fognak osztani.
Így aztán nem jut a szegény ember az ő
ügyes-bajos dolgaival lelketlen emberek kezébe,
hanem rávezetik arra az utra, amelyen az ő
céljaihoz a legolcsóbban, legbiztosabban el-
juthat. A lelkesek és tanítók feladata éppen
azért felkarolni a gazdaköröket, illetve gazdák
szövetségének eszméjét — mert eltekintve
minden egyéb előnyöktől, csupán csak a tanács-
adói intézmény kedvéért is érdemes lesz a
gazdakört minden faluban létesíteni. Akik a
szaktanácsadói intézmény szervezéséről bőve-
bet akarnak tudni, vagy gazdaköri alapszabályt
óhajtának — forduljanak a Magyar Gazda-
szövetség titkári hivatalához. (Budapest, Baross-
utca 10.)

Vetőmag-eladás. A kisbéri, bábólnai, mező-
hegyesi és fogarasi ménesbirtokon és a gödöllői
korona-uradalomban természetű magvak, ameny-
nyiben azok az uradalmak saját céljaira nem
szükségesek, az alább részletezett feltételek mel-
lett vetőmagul mindazon gazdáknak kiadatnak,
akik eziránt a birtok igazgatóságaihoz fordul-
nak. A feltételek a következők:

1. Egy gazdának (vetőnek) egy és ugyanazon gabonánemből 100 q-ig, egyéb vetőmagvakból 10 q-ig terjedő mennyiség adható el.

2. Az eladási árak Kisbérre és Bábólnára a győri, Gödöllőre és Mezőhegyesre a budapesti, végül Fogarasra nézve a fogarasi piacon jegyzett piaci, illetve tőzsdei árak alapján fognak megállapítani oly módon, hogy az elszállítás napján jegyzett tőzsdei, illetve piaci árakból szállítási költségre Kisbérre és Bábólnán 40 fillér, Gödöllőn 30 fillér és Mezőhegyesen 100 fillér q-kint levonatik, az ily módon megállapított árakhoz azonban, amennyiben elsőrendű minőségű és jól megrostált vetőmag engedtetik át, mindegyik birtokon métermázsankint 1 (egy) korona hozzászámitatik.

3. A vásárolt vetőmag kizárólag csak vetésre fordítható; ezért csakis azon gazda kaphat az állami birtokokról vetőmagot, aki községi bizonyítvánnyal igazolja, hogy a kérelmezett vetőmagra tényleg szüksége van. Ez a községi előjárásági bizonyítvány a vetőmag kiszolgáltatása iránt benyújtott kérelemmel együtt az illető birtok igazgatóságának bemutatandó.

4. A szükséges vetőmagokra előjegyzéseket is tehetnek a gazdák az említett uradalmak igazgatóságainál és pedig őszi gabonára ez évi október hó 1-ig, tavaszira pedig ez évi december hó végéig, megjegyezvén, hogy az előjegyzett vetőmagvak eladása, illetőleg kiszolgáltatása a jövő évi tavaszi vetés végéig fog eszközöltetni.

Helyesbítés. A „Köztelek” 62. számában megjelent „*Beleg buza XII.*” című feleletben a 3-ik sortól két mondat így javítandó ki: A buzát a lisztharmat (*Erysiphe graminis*) támadta meg, mely főleg a *szakállas* buzán mutatkozik. A lisztharmaton kívül a *Cladosporium herbarum* és az *oftiobolus* látható a növényeken, de nem nagy mértékben s szintén inkább a *szakállas*, mint a *szakálltalan* buzán.

Országos molnárkongresszus. Folyó évi szeptember hó 7-én és 8-án tartatik meg Budapesten az Országos molnárkongresszus az alábbi tárgysorozattal:

1. A kongresszus ünnepélyes megnyitása szept. 7-én (vasárnap) a Royal-szálloda dísztermében délelőtt 9 órakor.
 2. Javaslát és tanácskozás az egyöntetű vámolásról.
 3. A porlás — páholás — szálekának egyöntetű megállapítása.
 4. A kocsizás (csuvarozás, őrlendő gabona összehordása) megszüntetése a tisztességtelen verseny törvényének keretében.
- Délután 2 órakor közös ebéd a Royal-szálloda földszinti nagy éttermében.
- Hétfőn, szeptember 8. (Kisasszony nap) d. e. 9 órakor:
5. A molnárság gyakorlásának képesítéshez kötése a jövőben.
 6. Telepengedélyek esetleges és lehető korlátozása.
 7. Molnáriskola és szaktanfolyamok.
 8. A vizsgai törvény revíziója malomipari szempontból.
 9. Tarifális, biztosítási és adózási visszasságok.
 10. Kapcsolat a hazai kereskedelmi malmokkal és közgazdasági tényezőkkel.
 11. Vasárnapi munkaszünet kérdése.

Délután monstre-küldöttségek tisztelgése a közgazdasági miniszter uránál. **Országos Molnár Egyesület** megalakítása csak akkor vétehető fel a programba, ha azt a kongresszus kívánja. Az érdekeltektől malomtulajdonosok és bérleti felkértek, hogy a „Molnár Lapja” címűre (Budapest, VII., Kerepesi-ut 50.) *mielőbb tudassák*, hogy biztosan megjelennek-e és egyúttal tudassák az indulást vasúti állomást is, hogy a kedvezményes vasúti menetjegy váltására jogosító és kongresszusi tagsági igazolványt idejében megkapják, mert azt külön ki kell állítani. A budapesti szállodákban az igazolvány felmutatása mellett 20% árengedményt kapnak a kongresszusi tagok és más mindenféle kedvezményről is gondoskodva van, hogy a Budapestre való utazás olcsó és kellemes legyen. Reméljük, hogy minden hazai érdekeltektől meg fog azon jelenni, a ki a kongresszus hasznát fel tudja fogni. Tagsági díj nincsen.

Geológiai felvételek. A földmivelésügyi miniszter rendelkezéséből a m. kir. földtani intézet tagjai a folyó évben a következő területeket veszik fel részletesen: Dr. *Posevitz* Tivadar osztálygeológus a felvételi idején első felében Máramaros- és Beregmegyében Szolyva és Volocz között, azután Szepes- és Gömörmegyében Merénytől délre folytatja részletes felvételeit. Dr. *Pethő* Gyula főgeológus Bihar megyében a fenesi Nagypatak környékén folytatja felvételeit s rövidebb vizsgálatokat Arad megye északi részében is fog végezni. Dr. *Szontagh* Tamás bányatanácsos, osztálygeológus szintén Bihar megyében Rév, Vár-Sonkolyos, Kalota és Rossia környékén végzi a részletes geológiai térképezést.

Telegdi *Róth* Lajos bányatanácsos, főgeológus a Maros balpartján, azután Magyar-Igen, Tóvis közt működik Alsó-Fehérmegyében. Dr. *Pálffy* Mór osztálygeológus Abrudbányától nyugatra, Blezseny vidékén, Hunyad- és Alsó-Fehérmegyében, dr. *Papp* Károly geológus pedig Kazonosd és Lunkoj vidékén, Guraszáda, Marosbrettye környékén Hunyad megyében folytatja a részletes geológiai felvételt. *Halaváts* Gyula főgeológus a Maros balpartján, Piski és Vajda-Hunyad, majd Nándor és Kerjes környékét Hunyad megyében veszi fel, míg dr. *Schafarzik* Ferenc bányatanácsos, osztálygeológus a gömörmezei Nadabula-vidék geológiai kutatásai után Krassó-Szörény megyében Nadrág és Bálnecz vidékét térképezi. *Gesell* Sándor bányafőtanácsos, bányafőgeológus Dobsináról keletre és *Illés* Vilmos bányasegédmérnök nyugatra a garamvölgyi ut felé Gömör megyében folytatják bányageológiai felvételeiket. Az intézet agrogeológiai osztályából *Treitz* Péter geológus, *Dicenty* Dezső és *Schossberger* Adolf szőlészeti és borászati gyakorlatokkal Pécs környékén, *Horusiczky* Henrik geológus Vágsellye és Moosonok, nemkülönben Pered és Farkasd vidékén Nyitra- és Pozsony megyében; *Tinkó* Imre geológus Marezelháza és Nemes-Ócsa környékén Komárom- és Pozsony megyében; *Liffa* Aurél geológus Esztergom, Dorog és Sárissap vidékén Esztergom megyében; *Gráll* Vilmos geológus a Duna folyó mellékén Tass, Dömsöd, Makár, Kun-Szent-Miklós táján Pest megyében végeznek részletes agrogeológiai felvételeket. Dr. *Kádics* Ottokár és *László* Gábor geológus, továbbá kápolnai *Paur* Viktor bányasegédmérnök telegdi *Róth* Lajos, dr. *Pálffy* Mór, dr. *Papp* Károly, *Halaváts* Gyula, dr. *Schafarzik* Ferenc és *Tinkó* Imre mellett sajátítják el a geológiai részletes felvételek módszerét. *Böckh* János miniszteri tanácsos, intézeti igazgató mint máskor, úgy az idén is a geológiai felvételeket tekinti meg s ellenőrzi.

Nyersszeszkiüldemények díjkezdménye. Dévény-Ujfalu, Nagy-Tapolcsány, Nyitra, Pozsony és Trencsén-Iszterbnik állomásokon feladásra kerülő, Nagy-Várad állomásra rendelt és valamely szeszfinomító-gyárhoz címzett nyers szeszkiüldemények után koesi és fuvarelevenkint 10.000 kg.-ért való díj fizetés mellett a folyó év végéig a rendes viteldijakhoz viszonyítva 15% mérséklést engedélyezett a m. kir. államvasutak igazgatósága.

A **Bächer-féle ekék** feltűnő tartóssága számos szerkezeti előnyeiken kívül főképp azon körülményre vezethető vissza, hogy a Bächer-gyár a közönséges kormánylapok helyett a John Lane féle szabadalmazott „**compound pánccél-aczél lemez**” készíti kormánylapjait. A compound aczél tulajdonképpen három aczél rétegnek szerencés kombinációja. A középső réteg lágy aczél, mely mindig megtartja jellegzetes szívósságát és rugalmasságát, a két külső réteg pedig, amely tulajdonképpen surlódásnak van alávetve, üvegkeménységű aczél. Az ilyen izzítás alatt összesajtolott és egymástól soha el nem váló pánccélaczélekből készült kormánylap edzés ezéjéből tetszés szerinti hőfokra hevíthető, anélkül, hogy a hajlítás alatt nyert alakját elveszítené, és ezen körülménynek tudható be, hogy a compound aczélekből készült kormánylapok külső rétegei oly keménnyé válnak, hogy azok vésővel vagy más még oly kitűnő szerszámmal sem karczolhatók meg. Elképzelhető, hogy az ilyen rendkívül kemény kormánylapoknál kopás még hosszas használat után is alig észlelhető. Másrésztől azonban az ilyen finom szemcséjű kemény kormánylapok fényesre csiszoltatván a legtekintélyesebb munkát végzik, miután azokra még ragadós természetű agyagföld sem tapad, s ennek köszönhető főleg, hogy a Bächer-féle ekék fordítás és porhanyítás tekintetében páratlanul jó munkát végeznek, soha el nem torkolodnak, és feltűnően kevés vonóerőt igényelnek.

Ehhez járul még azon körülmény is, hogy a Bächer gyár összes ekéit **eltörhetetlen tégely-aczél ekékkel** szállítja, ami egyrésztől az önsúlyt redukálja, másrésztől az ekének hasonlíthatatlanul hosszabb tartósságot biztosít. A Bächer-gyár ezen fontos utasításai a mezőgazdaságban, illetve a talajművelés terén valóban teljes méltánylást érdemelnek, annál is inkább, mert a Bächer-ekék beszerzési ára olcsóbb, és a Bächer-féle ekéknek alkalmazása minden gazdára nézve ugy vonóerőben, mint pénzben jelentékeny meg-

takarítást biztosítanak. — **Megrendelhetők Budapesten** **Bächer Rudolfnál, VI., Nagymező-utca 68.** — Kivánatra az ekék árjegyzéke és leírása készséggel megküldetik.

„*Szilágyi és Diskant gépgyáros* czég borsajto hirdetésére felhívjuk a t. gazdaközönség figyelmét.

Megjelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kiadásában *Az Ujlaki Uradalom Üzleti berendezése* a „Köztelek” szerkesztősége által kitüntetett pályamű. Két tábla hat ábrával. Irta: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmezőségére és ez egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv ára portómentes megküldéssel: 55 krajczár. Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

NYILTTÉR.

Szuperfoszfátot

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli=23-24% kénsvaskáli tartalommal

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli=74-76% kénsvaskáli tartalommal

Kovasavas-kálit

(dohánytrágyázásra) továbbá mindennemű egyéb műtrágyaféléket azonkívül

Rézgáliczot

(98-99%) elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

“HUNGÁRIA”

MŰTRÁGYA, KÉNSAV ÉS VEGYI IPAR RÉSZV. TÁRSASÁG
BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8. sz.

1901. évi forgalom: 26000 mm.

Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapju-aukciókra

melyek idei második sorozata f. évi szeptember hó 24-én veszi kezdetét. Az aukciókra felküldött és „Gyapju-árverési vállalat Budapest, Dunaparti tóherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen raklárözastben részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

**GYAPJUÁRVERÉSI VÁLLALAT
HELLER M. S TÁRSA**

BUDAPEST

V., Erzsébet-tér 13.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. augusztus 14.

Fölhajtott:		Árak	
		(drb-kint korona)	
Jobb minőségű hátsó	6 drb	---	---
Könnyű kocsi (jukker)	20	400-520	---
Nehéz kocsi (hintós)	15	360-440	---
Igás kocsi (nyugati vér)	80	250-400	---
Ponny	4	120-180	---
Fuvaroslovak	150	100-200	---
Parasztlovak	400	46-130	---
Alarendelt minőség	44	---	---
Összesen	719 drb	---	---
Eladatlan maradt	290 drb	---	---

Irányzat: a vásár hangulata élénk.

Budapest ferenczyárosi zárt sertés vásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. augusztus 8-tól aug. 14-ig.

Heti fölajtás összege	Érkezett waggon	Érkezett összesen darab	Sertesköz-vághidra elszállított	Eladatlanul maradt
aug. 8-tól	134	5539	5663	218
aug. 14-ig				

Napi árak fillérekben						
N a p	Óreg-nehez páronként 400-450	Páronként 300-350	Páronként 250-280	Páronként 120-180	Malacz	Husos fajta
aug. 8.	---	90-94	86-94	73-86	---	---
aug. 14.	82-88	78-82	92-94	88-94	72-86	---

Árak élősulyban levonás nélkül jegyzetnek.
Irányzat: vásár élénk.

Budapesti kőbányai sertéspiac.

(A kőbányai m. kir. állategészségügyi hivatal jelentése a „Köztelek” részére.)

1902. augusztus 7-től aug. 13-ig.

Állomány:		Elszállítás:	
drb	drb	drb	drb
Sertésállomány volt	45338	Budapesti fogyasztásra	998
E héten érkezett	---	Vidéki fogyasztásra	1320
Magyarországból	465	Bécsbe	464
E héten érkezett	---	Ausztriába	309
Szerbiából	2662	Zsiradékgyárba	8
Állomány összege	48515	Összeg	3099
Elszállítás	3099	---	---
Marad állomány	45416	---	---

Hizottsertés-árak:

Megállapodás szerinti súly és 4% levonással kgr.-ként.)
Magyar öreg nehéz, párja 400 kg.-on felül 104-110 fill.
300-400 kg.-ig
(Az alábbi árak páronként 45 kg. súly és 4% levonással kilogrammonként.)
Magyar fiatal nehéz párja 300 kg.-on felül 108-112 fill.
közép 250 106-110
könnyű 200 104-106
Szerbiai nehéz 260 104-110
közép 250 100-104
könnyű 240 98-102
Irányzat: a zsirsertés iránt a kereslet állandóan élénk.

Soványsertés-árak:

(Az árak 4% levonással élősulyban értendők kg.-onként.)
Óreg 2 éven fölül 74-101 80-ig
Óreg 2 éves 80 84
Süldő véssen átment 96 100
Süldő véssen át nem ment 70 88
Irányzat: a megfelelő mennyiségű áru hiányában a kereslet élénk.

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.)
1902. augusztus hó 14-én.

Fölhozatal:		Árak	
		(kilogrammonként fillérekben tiszta súlyban)	
		I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borju	1652 drb	96-102	88-94
Magyarországból leölt borju	1492	---	---
Ausztriából élő borju	---	---	---
Magyarországból élő bárány	871	---	---
Magyarorsz. leöltbárány	16	12-26	páronként
Magyarországból leölt sertés	766	100-114	100-10
Ausztriából leölt sertés	---	96	110 74-98
Magyarországból leölt juh	270 drb	54-80	---
Ausztriából leölt juh	---	---	---
Összesen	---	---	---

Irányzat: élénk.

Bécsi juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. augusztus 14.

Fölhajtás:		Árak:	
		fillér	
Magyarországból	drb	Angol husos ürük	---
Galicziából	3466	Elsőrendű hizott ürü	46-49
Osztrák tartományokból	---	Középm. hizott ürü	18-30
Összesen	3466	Kecske	---
		Bárány	18-30

(Az árak kg.-ként fillérekben, élősulyban fogyasztási adó nélkül értendők.)
Irányzat: élénk.

Bécsi sertés vásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. augusztus 12.

Fölhajtás.		Szarmazás szerint:	
		drb.	
Minőség szerint:	Magyarországból	Magyarországból	7109
Hussertés	3243	Magyarországból zsirfajta	---
Zsirsertés	7384	Galicziából	3103
Összesen	10627	Osztr. tartományokból	15
Eladatlan maradt	---	Összesen	10627

Árak: (kilogrammonként élősulyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Elsőrendű nehéz magyar	97-99	90
Könnyű és szedett magyar	84-90	---
Óreg nehéz és közép magyar	92-95	---
Német és lengyel husfajták	76-104	---

Irányzat: lanyha.

Ingtatlanok árverései (40,000 korona becsértéken felül.)

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Aug. 16.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Rózsa István és neje	333626
Aug. 16.	Halmi-i kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Mándy Kálmán	55114
Aug. 18.	Halmi-i kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Gr. Hessen-stein Aladár	566568
Aug. 18.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Barabás Lászlóné	79100
Aug. 19.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Nemes Diener Ida	75187
Aug. 19.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Dobák Albert	443115
Aug. 21.	Nagy-Kállói kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Fried Lajos	42413
Aug. 21.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Wayer szül. Kulka Josefín	85941
Aug. 21.	Kalocsai kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Freund Sándor és neje	49400
Aug. 22.	Kisujzállási kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Strassbur-ger Armin	460000
Aug. 22.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Bodánszky Lajos	69 032
Aug. 22.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Schmid Ödön	327730
Aug. 23.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Politzer Adolf és neje	139287
Aug. 25.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Novák Tibor	607270
Aug. 25.	Illavai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Nozdroviczky Miklós	160000
Aug. 26.	Sz.-somlyai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Gencsy Istvánné	49263
Aug. 26.	Verseczi kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Jovánovics Zsófia	78575
Aug. 27.	Halmi-i kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Dapsy Aladár	72 53
Aug. 28.	Székelyhidi kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Herczey Szabó Gyulané	83556
Aug. 28.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Résd Ensel Sándor	130909
Aug. 29.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Sonnenfeld Jakab és neje	61740
Aug. 29.	Máram.-Szigeti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Halpert Náthán és neje	63486
Aug. 30.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Alasz Márkné	327765
Aug. 30.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Alasz Márkné	327765
Szept. 1.	Temesvári kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Stefanovics Málits Hermina szül.	65280

Szept. 1.	Bpesti I-III. ker. kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Klimes Józsefné	190415
Szept. 1.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Dr. Arányi Gusztáv és neje	1067546
Szept. 1.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Neugebauer József	246245
Szept. 2.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Palotási Világhy Ilma	426853
Szept. 2.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Foglár Lajos	826373
Szept. 3.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Patay István és neje	113003
Szept. 4.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Politzer Adolf	51260
Szept. 9.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Betrovics László	282973
Szept. 10.	Dicső-szt-mártoni kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Thuróczy Kálmán	129114
Szept. 10.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Martinovics Emilné	82856
Szept. 10.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Deitsch Alajos	318331
Szept. 11.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Lafleur Lajos	212837
Szept. 11.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Hornyak Mihály	213805
Szept. 12.	Budapesti kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Helfer Dávid	93048
Szept. 15.	Pestvidéki kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Braun Mór és neje	50860
Szept. 16.	Veszprémi kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Beödi Balogh Gáborné	45490
Szept. 22.	Sz.-kereszturi kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Elekes Károlyné	85017
Szept. 24.	Kassai kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Rischák Lajosné	87900
Szept. 30.	Temesvári kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Neuchold János és neje	57184
Okt. 16.	Debreczeni kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Biró József és neje	40000
Okt. 30.	Miskolczi kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Lang Sámuel és neje	54000
Nov. 3.	Aradi kir. tsvszék	a tkvi ha-tóság	Turay András	138106

Szerkesztői üzenetek.

B. R. urnak Kölece. Azon kérdésre, hogy a felsorolt sokféle növény mely talajon termelhető jövedelmezően, a Levél-szerkesztőben a választ megadni nem lehet, arról növénytermesztési és kertészeti szakmunkákból szerezhet tájékozást. A talaj mechanikai elemzéséről felvilágosítást nyújt Cserháti S. Talajismeret című munkája. Megszerezhető a Köztelek kiadóhivatalában.

Cs. J. urnak Miskolcz. A kéziratok nyomdai kiadásának megkönnyítése végett kérjük a papirlapnak csak az egyik oldalára írni és ott is kétujnyi szélet beiratlanul hagyni.

R. Á. urnak A-Hrabócz. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Sz. E. urnak Szentes. Kísérletügyi Közlemények küldése végett tessék a Kisérl. Közl. szerkesztőségéhez, Budapest, V. Országház-tér, földmívelési miniszteriumba, fordulni.

K. P. urnak Smir. Beküldött levelét már el nem küldhetjük Önnek, miért tessék kérelmét összefoglalni és azzal az illetékes tanácsadó-bizottsághoz fordulni.

M. Z. urnak Szepsi-Szt-György. Kérdésére legközelebbi lapunk takarmányozási czikke megadja a választ.

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉRE!

Elismert kivitű hazai gyártmány!
1600 gözcséplőkészlet üzemből!

Czím:
ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám.

Gőzcséplőkészletek
2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12, lóerejűek.
Magánjárók
(utí mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjegynek kívánatra díjmentesen küldünk.

Klimes 190415
Józsefné
Dr. Arányi 1067546
Gusztáv és neje
Neugebauer 246245
József
Palotási 426853
Világhy Ilma
Foglár 826373
Lajos
Patay 113009
István és neje
Politzer 51260
Adolf
Betrovics 282973
László
Thuróczy 129114
Kálmán
Martinovics 82856
Emilné
Deutsch 318331
Alajos
Lafleur 212837
Lajos
Hornyak 213805
Mihály
Heller 93048
Dávid
Braun 50860
Mór és neje
Beödi 45490
Balogh Gáborné
Elekes 85017
Károlyné
Rischák 87900
Lajosné
Neuchold 57184
János és neje
Biró 40000
József és neje
Lang 54600
Sámuel és neje
Turay 138106
András

ek.
rdésre, hogy a fel-
ermelhető jövedel-
aszt megadni nem
ertészeti szakmun-
echnikai elemzé-
Talajismeret című
iadóhivatalában.
ntok nyomdai ki-
gük a papírlapnak
étujjnyi szélet be-
en levelekre nem
gyi Közlemények
szerkesztőségéhez,
si miniszteriumba,
velét már el nem
mét összefoglalni
tsághoz fordulni.
Kérdésére legkö-
negadja a választ.

ME!
mány!
zemben!
YAR
LAT
szám.
letek
őerejűek.
ók
rdással
ászág-
Agostó
Kéldenk.

Legjobb benzin motorokat
Beck és Gergely gyárt
Budapest, V., Váci-út 12. sz.

Őszi vetésre ajánljuk
a meddig a készlet tart, az általánosan ismeretes és elterjedt
„diószegi óriási vetőmagbuzánkat”
mely a legkülönbözőbb vidékekről hozzánk juttatott tudósítások sze-
rint a legjobbnak bizonyult és más buzihoz viszonyítva **magasabb**
szem és szalma termést adott. — 500 kg-on aluli mennyiséget nem
szállítunk. — Kivánatra árajánlatot és mintát küldünk.
Diószegi cukorgyár, Diószegen (Pozsonymegye).
7426

Nagyszerű javítás a világhírű eredeti
„OTTÓ” motoron
benzin, petrolin stb.
részére.
Egyszerű berendezés, leg-
csekélyebb berendezési költ-
ség, legegyszerűbb szerkezet.
Langen & Wolf
BUDAPEST,
VI., Váci-körút 59. sz.
Igen fontos földbirtokosok és molnárak részére. Lokomobilok ben-
zin és petrolin stb. részére legszolidabb kivitelben. Felvilágosítások,
költségvetések és tervek ingyen.
* Több ezer eredeti „OTTÓ” motor eddig szállítva. *

Lapunk bekötési táblája
2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kladóhivatalunkban.

Földbirtokosok,
gazdák és raktárvállalatok stb. figyelmébe. Austria-Magyar-
országon általam bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert
ponyva-kölcsönző intézet
ajánl igen csekély kölcsöndij mellett 96 □mtr. és 48 □mtr. nagyságu telített
= kazal ponyvákat, =
mezei termékek és vasúti waggonok betakarásához, továbbá 12 □ mtr.
nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekrényponyvákat**, miáltal saját
ponyvá költséges beszerzése megtakaríttatik. Ugyazintén
zsákok is kölcsönöztetnek
igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban
szerezhetők be új és használt
= telített ponyvák, =
valamint **szekérponyvák** 7 korona és 9 korona, **varrás nélkül**
egy darabból szöve csinívat ponyvák 18 korona, továbbá új és használt
= zsákok =
minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.
Legolcsóbb beszerzési forrás.
Elsőrendű lópokrócok.
Ócska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvétetik.
NAGEL ADOLF
Budapest, V., Arany János-u. 12.
Telefon 35—92. Sürgöny-czím: Nagel Adolf, Budapest.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám
Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcseplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig,
szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, lóhéro-cseplők, tisztító-rosták,
konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,
„COLUMBIA-DRILL” legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók,
szecsakavágók, répvágók, kukoricza-morzsolók, darálók,
őrítő-malmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Ösmeri ön
a legujabb „Kalmár” rostát??
Bővebb felvilágosítást ingyen és bérmentve ad **Kalmár Zs. utóda rostagyáros, Hódmező-Vásárhelyen.**

AJÁNLAT.

1435/1902. szám. 13. oszt. A cs. és kir. közös hadügyminisztérium a mellékelt kimutatásban felsorolt, bőrből készült ruházati és felszerelési cikkeket, melyek az 1903. évi rendes szükségletből a magyar ipar részére fentartott hányad $\frac{1}{4}$ részét képezik, kisiparosoknál szándékozik beszerezni.

A szállításban résztvevőkre nézve a következő határozmányok szolgáljanak zsinórmértékül:

1. A szállításban csak a magyar korona országainak területén lakó és az illető ipar gyakorlására iparhatósági igazolvánnyal jogosított mesterek vehetnek részt.

2. Minden ilyen kisiparos szabad választása szerint akár önállóan, akár mint valamely kisiparos-szövetkezet tagja vehet részt a szállításban.

Az első esetben az alább látható A) minta szerint szerkesztett ajánlatot maga tartozik benyújtani.

Azon kisiparosok, kik a szállítás eszközlése céljából szövetkezetet alkotnak — kötelesek mindenekelőtt egy meghatalmazottat választani, ki azután a jelzett minta értelmében szerkesztett ajánlatot az általa képviselt kisiparosok névjegyzéke kíséretében tartozik beküldeni. E névjegyzék mintája B) alatt egyidejűleg csatolatik. A szövetkezet tagjainak, valamint az általuk választott meghatalmazottnak egy és ugyanazon kereskedelmi és iparkamara területén kell lakniuk.

Ha valakit úgy a cipész-, mint a szijgyártó és egyéb mesterek szövetkezetei is meghatalmazottként jelölnek ki, akkor az illető úgy a cipész, mint a többi mesterek nevében a megbízók névjegyzékének csatolása mellett külön-külön ajánlatot tartozik benyújtani.

3. Az ajánlatokhoz, illetőleg a névjegyzékhez melléklendő az illető iparág önálló gyakorlására való jogosultságot tanúsító igazolvány, melyet oly helyeken, hol iparhatóság van, e hatóságnál, más helyeken pedig a községi előjárásnál kell beszerezni.

Ajánlatok (névjegyzékek), melyek ezen igazolvány nélkül küldetnek be, figyelembe nem vétetnek.

4. Azon kisiparosok, kik egy szövetkezet tagjai, egyidejűleg mint magánosok nem pályázhatnak. Ugyisint egy kisiparos sem lehet egyidejűleg két vagy több szövetkezetnek tagja.

5. Az 1 korona bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb 1902. évi október hó 31-én déli 12 óráig azon kereskedelmi és iparkamaránál nyújtandók be, melynek területén a kisiparosok (illetőleg a szövetkezeti meghatalmazott) laknak.

Elkésve érkezett, vagy táviratilag tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

6. Próbaminták felmutatása és óvadék letétele nem kívántatik.

7. Egy szállítási részlet pénzértéke a szállításra pályázó kisiparosok összes számának a kiirt szállítási mennyiséghez való arányától fog függni.

A lábbeliekre nézve a m. kir. kereskedelemügyi minster, kinek a közös hadügyminister ur a jelen szállítás szétosztását átengedte, fentartja magának, hogy az egyes kisiparosok (szövetkezetek) által szállítandó lábbeliek nemét és nagysági méreteit a megrendelésnél maga állapítsa meg, minélfogva a lábbeliek neme (cipő, félcizma, dragnyos- és huszárcizma) és méretnagyság az ajánlatban nem jelölendő meg.

A szállítások odaitélésénél a kisiparosok állandó vagy alkalmi jellegű társaságai (szövetkezetei) az ugyanazon helyről egyénenként pályázó kisiparosokkal szemben előnyben fognak részesülni.

8. A szállítandó cikkeket a szállításban részes kisiparosok saját (illetőleg a szövetkezet által a tagok közös számlájára berendezett) műhelyükben tartoznak előállítani.

Az odaitélt szállítást más személynek átengedni — akár díjért, akár díjtalanul — tilos, és ha megtörténnék, úgy az illető cikkek nem fognak átvétetni.

9. Az árviszonyok tekintetében a mellékelt jegyzék szolgál tájékozással, ezeknél magasabb árak nem engedélyezhetők.

10. A megrendelt cikkek beszállítási helye és a beszállítás határideje a szállítás odaitélése alkalmával, mely lehetőleg 1903. évi január hóban megtörténnék, fog közöltetni.

A beszállítási határidők 1903. évi május hó 1-je és július hó 31-ike közti időszakra fognak esni.

A beszállítás lehető megkönnyítése céljából oly szállítások érdekében, kik a budapesti 2. számú ruharaktártól távol eső helységeben laknak, a lehetőség szerint közelfekvő átvételi állomások fognak berendeztetni. A ruharaktárhoz (illetve külső átvételi állomás felállítására esetén a ruhaátvételi bizottsághoz -----ban) címzett küldemények részére a kisiparosokat, ha a szállított cikkek mint mintaszerűek tényleg átvétettek, a katonai vasuti díjszabás kedvezménye illeti meg és pedig visszatérítés útján.

11. A beszállított cikkeknél úgy az anyag minősége, valamint az alak, a méretek (a lábbelieknél az illető méretnagyságnak úgy belső, mint külső méretei), nemkülönben a súly és a kiállítás tekintetében a budapesti 2. számú katonai ruharaktárban található s legutóbb jóváhagyott kincstári mintákkal teljesen egyezőnek kell lenniük. Ezen minták, ugymint a hozzájuk tartozó leírások és rajzok, a lábbeliekhez a szabási minták (patron) is, az említett katonai ruharaktárban megtekintethetők, illetve pénzért megszerezhetők.

A töltény háti bőrdandóhoz való nádlemezzanyag betéteket illetőleg külön is felhivatik a pályázók figyelmébe a jegyzékben foglalt idevonatkozó megjegyzésre.

Ha valamely község cipész-iparosai a katonai lábbeliek mintaszerű előállítására felől közelebbi tájékoztatást szeretnének szerezni, jogukban áll e célból, egy maguk közül kiválasztott mestert a budapesti 2. számú katonai ruharaktárba küldeni, hol is az illetőnek az e részben szükséges utmutatásokat meg fogják adni.

12. Gépek használata megengedtetik. A lábbelieknek azonban mindenesetre teljesen varrottaknak kell lenniük. A talpvarráshoz tüzdélő gépek nem használhatók.

Ha a lábbeliek sarkai vasszegekkel vagy vasszőgcecsekkal erősítettnek meg, úgy azok hegyeinek a betéttalpbélésen nem szabad áthatolni; továbbá az összes ónozott szőgcecseknek (Canule-Stifte) a betéttalpbélésen át kell hatniuk s az utóbbi fölött jól lehajlítva lenniük. A betéttalpbélésnek nem szabad elválnia, nem szabad éles és felhajlított szélekkel bírnia, s minőségre a mintával legalább is egyeznie kell. Rézesavarokat nem szabad a sarkak odaerősítésére használni.

A felső bőrnek a lábujjakkal való meghajtása következtében képződött ráncokat nem szabad annyira levakarni (lelapítani—abschürfen), hogy az által az alávarrás, illetve a későbbi leszögezés folytán előállott összeköttetés befolyásolva legyen.

13. A beszállítandó lábbeliek megvizsgálása tekintetében megjegyzetetik, hogy mindenekelőtt a cipők belső minőségére fog megvizsgáltatni és pedig kémpróba útján minden egyes szállítási részletből, az átvétőtiszt szabad választása szerint kijelölendő bizonyos százalékknak (de legalább két darabnak) felfejtése által.

Ha e kémpróba alkalmával semmi kifogás nem merült fel, akkor az egész szállítmány megvizsgálása következik, a midőn is a lábbeliek többé nem fejtetnek fel.

Ha a kémpróba alkalmával a belső minőséget illetőleg oly hiányok merülnek fel, a melyek a megvizsgált darabok mintaszerűtlenségét kétségtelenné teszik, úgy az egész szállítmány-részlet azonnal visszautasítatik. Ha pedig a kémpróba alkalmával a megvizsgált cikkek mintaszerűsége tekintetében kétség merülne fel, az esetben a kémpróba útján eszközölt vizsgálat kétszeres, a körülményekhez képest háromszoros százalékra (legalább négy-hat darabra) terjesztetik ki.

A kémpróba alkalmával megsérült cikkek, ha a vizsgálat a visszautasításokra alapot szolgáltató kifogást nem eredményezett, a kincstár költségén újból helyreállítatnak. Különben pedig e cikkek felfejtett

EVFOLYAM.

gyminisztérium.

állapotban szállítónak visszaadnak a nélkül, hogy annak ebből folyólag kártalanításra igénye volna.

Felszerelési- és lőszerszám-cikkek darabonként vizsgálatnak meg. 14. Azon cikkek, melyek a vizsgálat alkalmával mintaszerűeknek nem találtak, vagy melyek a megállapított szállítási határidőig nem szállítottak be, nem fognak átvétetni.

15. Az esetben, ha a kisiparos (szövetkezet) a cikkek visszautasítását megokoltnak nem találja, jogosítva van pártatlan bizottság kirendelését kérni. Az idevonatkozó folyamodvány legkésőbb a visszautasítástól számított 14 nap alatt azon területi (hadtest)-parancsnoksághoz nyújtandó be, melynek területéhez az a katonai ruharaktár (átvételi hely) tartozik, mely a cikket visszautasította.

Kifogásolt cikkek, melyekre nézve a szállító azonnal ki nem jelenti, hogy pártatlan bizottság összehívásától eltekint, az átvevő közegek által zár alá helyezendők és a szállítónak ezen nyilatkozattétele után, vagy ha az illető az említett idő alatt a pártatlan-bizottság kirendelését nem kérte, szolgáltatandók ki.

A pártatlan bizottság, melynek megalakítása iránt az említett területi (hadtest)-parancsnokság tartozik intézkedni, áll a csapatállomány egy törzstisztjéből, mint elnökből, a csapatállomány két századosából (kapitányából), egy katonai hadbiztossági tisztviselőből és három polgári szakértőből, kik közül egyet a szállító, egyet az átvevő katonai ruharaktár (illetőleg az a hadtesthadbiztosság, melynek területén az illető átvételi hely van) és egyet a területi (hadtest)-parancsnokság megkeresésére a kereskedelmi és iparkamara küld ki.

A pártatlan-bizottság az eléje terjesztett cikkek mintaszerűsége fölött (11. és 12. pont) határoz; minélfogva oly cikkek, melyek a kincstári mintáknak és leírásoknak minden részben meg nem felelnek, a pártatlan bizottság által sem vehetők át semmiféle feltétel alatt.

Az összes bizottsági tagok többségének a cikkek elfogadása vagy visszautasítása iránt hozott határozata olyan végleges döntésnek tekintendő, mely ellen sem közigazgatási, sem bírói uton egyik félnek sincs további felszólamlásra joga.

A pártatlan bizottság kiküldésének költségeit az esetben, ha a bizottság elé hozott összes cikkek meg nem felelőnek nyilvánítottak, a szállító, ha ellenben az összes cikkek átvétettek, a katonai kincstár viseli.

Ha a bírálókat tárgyat képező cikkeknek csak egy része nyilváníttatik meg nem felelőnek, az esetben a szállító a pártatlan bizottság kiküldetésének költségeit csupán oly arányban viseli, a mily arányban áll a visszautasított cikkek szállítási értéke a beszállított összes cikkek szállítási értékéhez.

Bécs, 1902. július hó 26-án.

A szállítandó cikkek, valamint a szállítási árak jegyzéke:

A cikkek száma és megnevezése	Egységár		
	számokban	szóval	
	kor. fill.	korona	fillér
pár kész	5	10 67	tiz hatvanhét
	6	10 44	tiz negyvennégy
	7	10 39	tiz harminczkilencz
	8	10 30	tiz harmincz
	9	10 05	tiz öt
	10	10 10	tiz tiz
	11	9 76	kilencz hetvenhat
	12	9 71	kilencz hetvenegy
	13	9 61	kilencz hatvanegy
	5	14 27	tizennégy huszonhat
	6	14 13	tizennégy tizenhárom
	7	14 05	tizennégy öt
	felsőzaru csizma	8	13 96
9		13 41	tizenhárom negyvenegy
10		13 38	tizenhárom harmincznyolcz
11		13 21	tizenhárom huszonegy
12		13 14	tizenhárom tizennégy
13		13 10	tizenhárom tiz

A cikkek száma és megnevezése	számokban	Egység ár	
		korona	fillér
pár kész	5	18 31	tizennyolcz harminczegy
	6	18 18	tizennyolcz tizennyolcz
	7	18 09	tizennyolcz kilencz
	8	18	tizennyolcz
	9	17 40	tizenhét negyven
	10	17 37	tizenhét harminczhét
	11	17 20	tizenhét husz
	12	17 13	tizenhét tizenhárom
	13	17 09	tizenhét kilencz
	5	18 63	tizennyolcz hatvanhárom
	6	18 50	tizennyolcz ötven
	7	18 41	tizennyolcz negyvenegy
	huszár csizma	8	18 33
9		17 63	tizenhét hatvanhárom
10		17 60	tizenhét hatvan
11		17 43	tizenhét negyvenhárom
12		17 36	tizenhét harminczhat
13		17 32	tizenhét harminczkettő

3526	nadrágsz ij*	40	—	negyven
2511	szőrmés borjubőr háti-bőrönd tartószij-készülék és bőrönd-tü nélkül**	11 14	tizenegy	tizennégy
3397	tartószij-készülék háti-bőrönd höz	2 78	kettő	hetvennyolcz
2700	töltény**	7 06	hét	hat
3190	gyalogsági derékszij kapocs nélkül	99	—	kilenczvenkilencz
413	lovassági karabélycsatlék kal*	1 51	egy	ötvenegy
215	derékszij anélkül*	1 11	egy	tizenegy
5160	hüvelytáska az ismétlő fegyverhez	44	—	negyvennégy
5418	gyalogs. tölténytáska 8 ^m m töltényhez tölténytartó nélkül	2 57	kettő	ötvenhét
860	lovassági tölténytáska a 8 ^m m töltényhez	1 01	egy	egy
919	lovassági és gyalogsági tisztí kardkötő	1 75	egy	hetvenöt
507	markolatszij lovassági kardhoz	70	—	hetven
3096	fegyverszij	72	—	hetvenkettő
120	revolvértáska hordszijjal	3 34	három	harmincznégy
7912	köpenyszij 2 csattal	24	—	huszonnégy
1548	45.5 cm. köpenyszij	15	—	tizenöt
6708	hordszij a gyalogsági főzőedényhez	20	—	husz
69	dobtartószij, hordkamóval. dobverőhüvely nélkül	2 15	kettő	tizenöt
69	dobvállszij	68	—	hatvannyolcz
224	hordszij a lovassági főzőedényhez	81	—	nyolczvanegy
60	hüvely a tabori baltához	23	—	huszonhárom
52	szakaszlámpa-hüvely	2 41	kettő	negyvenegy
79	hüvely a gyalogsági ásók részére	1 48	egy	negyvennyolcz
492	csákánybárd	75	—	hetvenöt
301	—	45	—	negyvenöt
344	—	09	—	kilencz
370	bőrhüvely tartószij-készülékhez	24	—	huszonnégy
619	kantárfej	1 84	egy	nyolczvanegy
688	csikófék	1 30	egy	harmincz
791	feszítő zabla	94	—	kilenczvennégy
1032	feszítő zabla	1 18	egy	tizennyolcz

ban felsorolt, főül a magyar érezni.

értékül:

és július hó 31-ike

sz állítók érdeké- helységben lak- ok fognak beren- llomás felállítása zett küldemények mintaszerűek tény- nye illeti meg és

sége, valamint az ágnak ugy belső, ás tekintetében a s legutóbb jóvá- enniök. Ezen min- a lábbeliekhez a tárban megtekint-

betéteket illetőleg foglalt idevonat-

beliek mintaszerű ni, jogukban áll e udapesti 2. számú részben szükséges

belieknek azonban varráshoz tüzdélő

ecsekkel erősített- em szabad átha- le-Stifte) a betét- ehajlítva lenniök. d éles és felhaji- is egyeznie kell. asználni.

övetkeztében kép- ani—abschürfen), s folytán előállott

etében megjegyyez- g megvizsgálatni letből, az átvevő százaléknak (de

merült fel, akkor ön is a lábbeliek

get illetőleg oly k mintaszerűtlen- y-részlet azonnal megvizsgált cik- z esetben a kém- nényekhez képest erjesztetik ki.

vizsgálat a vissza- rezett, a kincstár cikkek felfejtett

A cikkek száma és megnevezése		Egységár				
		számban	szóval			
		koronák	korona	fillér		
344	darab	felső heveder	3 42	három	negyvenkettő	
516		alsó heveder	2 96	kettő	kilenczvenhat	
619	pár	kengyelszija	2 65	kettő	hatvanöt	
2064	darab	málhaszija	hátsó oldal	64	—	hatvannégy
1032			hátsó, középső	74	—	hetvennégy
143		előhám	2 80	kettő	nyolczvan	
894		istáló-kötőfék, megkötőszija nélkül *)	2 99	kettő	kilenczvenkilencz	
561		csomagolóborönd töltény-táskával (új minta)	17 04	tizenhét	négy	
3096		előcsomagoló szija és szija a zabtartóhoz	46	—	negyvenhat	
378		patkótáska tartószijjal	2 05	kettő	öt	
1032		fékszár, rugós kamók, csat és tövis nélkül	1 09	egy	kilencz	

*) E cikkből a szükséglet 5⁰/₀-a az 1., 95⁰/₀-a a 2. méret nagyságban lesz előállítandó.

**) A szőrmés borjubőr háti- és tölténybőröndhöz szükséges nádlemez anyagbetétet a kisiparosok a szállításra illetékes ruharaktárban az alábbi önköltségi árakban tartoznak beszerezni. Az árak a következők: a szőrmés borjubőr háti bőröndhöz 78 fillér, tölténybőröndhöz 1 korona 11 fillér. Olyan hátibőröndök, melyekhez a nád-lemezanyag másutt s nem a ruharaktárból szereztetik be, nem fognak átvétetni.

* E cikk felerészben az 1. és felerészben a 2. méret nagyságban készitendő.

A) minta.

A tekintetes kereskedelmi és iparkamarának

1 kor.
bélyeg

Ajánlat.

Én N. N.-i lakos (ország, vármegye, helység, utca, házzám) ezennel kijelentem, hogy mindennemű mennyiségű és méret nagyságú* lábbelit a közös hadügyminisztérium által 1902. évi július hó 26-án 1435/13. oszt. szám alatt kelt hirdetésményvel közzétett árakon, e hirdetésmény határozmányainak értelmében, melyeket teljesen ismerem és melyeknek magamat teljesen alávetem, szállítani hajlandó vagyok.

Azon kisiparosok nevét tartalmazó jegyzéket (jegyzékeket), kiknek nevében az ajánlatot benyújtom, idecsatolom.**

Kelt 1902 hó n.

Aláírás.

(Vezeték- és keresztnév olvashatóan kiírva).

Hogy N. N. ur ipar gyakorlására jogosított önálló cipész- (szijgyártó- stb.) mester, bizonyítom. †

N. N.

(P. H.)

(Hatósági aláírás.)

* A felszerelési és lószerszám cikkekre ajánlatot tevők »a mindennemű mennyiségű és méret nagyságú lábbelit« szavakat elhagyják és e helyett azon cikkek nemét és mennyiségét jelölik meg, melyet szállítani szándékoznak.

** E tétel csak azon ajánlatokba veendő fel, melyeket szövetkezetek meghatalmazottai nyújtanak be.

† E fajta igazolások csupán az egyenként ajánlatot tevők ajánlatainál szükségesek. Szövetkezeteknél az igazolás a szövetkezeti tagok jegyzékére vezetendő a B) minta szerint.

Egyébként az ajánlatok pontos szerkesztését illetőleg lásd a hirdetésmény 2. pontját.

B) minta.

Jegyzéke

azon-i* cipész (nyerges, szijgyártó stb.) kisiparosoknak, kik N. N. urat (név, lakás, foglalkozás) felhatalmazták arra, hogy a közös hadügyminisztérium által 1902. évi július hó 26-án 1435/13. oszt. szám alatt kibocsátott árlejtési hirdetésményvel kiirt szállítás elnyerése céljából nevükben ajánlatot nyújtson be, a vonatkozó megrendelést elfogadja, a megrendelt cikkek beszállítását eszközölje és a kereseti összeget felvegye.

Az egyes kisiparosok			
vezeték- és keresztnéve	lakása		sajátkezü aláírása
	utca	házzám	
	stb.		

Kelt 1902 hó n.

N. N.**

meghatalmazott.

Hogy a fenti jegyzékben megnevezett** egyén ipar gyakorlására jogosított önálló cipész- (nyerges-, szijgyártó- stb.) mester, igazolom.

Kelt 1902 hó n.

N. N.

(P. H.)

(Hatósági aláírás.)

* Ha valamely szövetkezet több helységbeli kisiparosokból áll, úgy minden egyes helység kisiparosai külön jegyzékbe foglalandók.

** Ha a meghatalmazott szintén kisiparos és szintén óhajt egy szállítási részletet elnyerni, úgy neve a jegyzékbe és pedig az első helyre szintén felveendő.

*** Itt a jegyzékben felsorolt kisiparosok száma teendő ki.

Egyébként a jegyzék helyes szerkesztésére nézve l. a hirdetésmény 2. pontját.

Utánnomás nem díjaztatik.

Saját érdekében kérjen tőlünk ajánlatot

szántóvasakra

BECK és GERGELY
BUDAPEST, V., Váci-út 12.

Korpa, konkoly és melassze
kapható jutányos napi áron
ifj. Bischitz Arthurnál,
Budapest, V., Fürdő-utca 4. sz.
Őszi borsó nagyobb mennyiségben megvételre kerestetik.

7446

„JOBBAN”-féle **MAGYAR BLISTER**

A magyar blistert már eddig is számtalan ménestulajdonos és lótartó az in bántalmainál évek óta sikeresen használta. Nevezetesen az in vastagodásánál, inoportnál, inihiveltágulatok, egyenlítő szalagok rándulása és vastagodásánál, továbbá esonté ujképletéknél, rossz helyen fekvő és sántaságot előidéző esontéknél, hevény és idült dagasztóknál, valamint bőrkeményedés ellen is. Hasonló kedvező eredményel alkalmazható ezen szer izületek rándulásánál, bokazületek laza összefüggésének esetében, nyultetem, csánkópók, kupa és gyűrűtetem ellen, nemkülönben a csánkón előforduló tokszálalágulatoknál.

Ára egy tégelynek 3 korona. — 6932

Kapható egyedül a készítőnél **CSELEY PÁL** gyógyszerésznél, **NAGYMAROSON 2. szám.**

Számtalan elismerő nyilatkozat birtokában, csak a következőket sorolom fel: M. kir. közp. honvédelmisiskola parancsnokság, Báró Marschall Gyula őrnagy, iskola parancsnoktól, Domobrán Kokotovic h.-huszár főhadnagytól, Gr. Degenfeld főhad.n.-tól

Kölesönök

birtokra és budapesti házakra olcsó kamat és törlesztés mellett az érték háromnegyedeig kiadók; nagyobb kamatu kölesönök olcsóbb kamatozásukra convertáltak. — 7445

LÖWY ANTAL BUDAPEST, VII. ker., István-tér 6. szám. —

A magyar gazdaságtek és erdőművelők országos egyesülete ajánlja a földbirtokos és bérlő uraknak állásukhoz illő osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való minden fölvilágosítás és a közvetítés teljese díjmentes.

Mezőgazdaság és erdőművelés foglalkozók nyugdíjintézete. Ezközül biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, mezőgazdasági, erdőművelési és ezekkel rokon foglalkozásu egyének számára a legelősebb díjtételekkel, mert nem nyereszkesedésre alakult vállalat. Kivánatra alapszabály díjtáblázzal és bővebb fölvilágosítással szolgál az igazgatóság: Budapest, Köztelek, Üllői-út 26. szám.

A székeley irodalom
v v gyöngyei v v

Eredeti székeley könyvek:

„Góbságok” kacagató székeley történelme	2 —
„Kis-Székeley pusztulása” regény, 24 képpel	1 —
„Közös sors” eredeti székeley regény	2 —
„Gyász király” regény (Budapesti Hírlap kiadása)	3 —

(A négy könyv együtt rendelve **5 koronáért kapható** > postaköltséggel együtt.) <

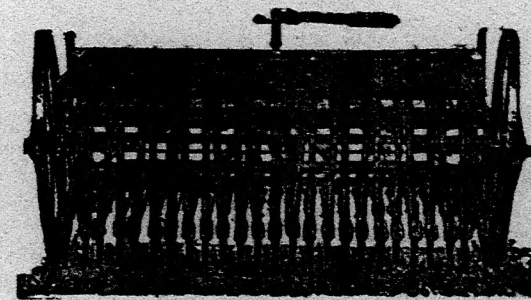
Czím: **Péterfy János író.**
BUDAPEST, (IX., Köztelek.)

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
Bpest, Üllői-ut 25.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépraktára
Budapest, V. ker., Váci-körút 52. szám.
Ajánlja mérsékelt áron a jelen idényre

SACK RUDOLF elismert kitzinó gyártmányait

Aozélokéit, Vasboronált; grubberéit, sorvetőgépeit, répakapálóit, fogatos eszközeit.

Szecskaavágó- és répaavágó gépeit.

Kézi, járgány- és gőzhajtásra járgányait, a jelenkor legjobb szerkezetű **takarmánypároló** készülékeit s minden egyéb gazd. gépeket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges fölvilágosítások.

Magy. kir. államvasutak üzletvezetőség Kolozsvárt.
21078 szám. 1902/III.

PÁLYAZAT.

A magy. kir. államvasutak Székely-Kocsárd állomásán berendezett vendéglő üzlet 1903. évi január hó 1-től számítandó három évre bérbeadandó lévén, annak bérbeadása iránt ezennel pályázatot nyitattik:

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik nevezett állomási vendéglőt bérbevenni óhajtnak, hogy a szabályszerűen felbélyegzett és bizonyítványikkal felszerelt ajánlatukat legkésőbb 1902. évi szeptember hó 10-én déli 12 óráig külön lepecsételt és „Ajánlat a Székely-Kocsárd állomási vendéglő bérletére” megjelöléssel ellátott borítékban a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége általános osztályához (titkárság) ezimezve küdjék be.

Ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1902. évi szeptember hó 10-ig bnatpénz fejében 400 koronát készpénzben, vagy lami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, utolsó és a névértékét meg nem haladó napi árfolyam szerint számítatnak. Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetetik.

Az ajánlatban a letétel megtörtétere hivatkozás teendő, de a letétről nyert elismervény nem melléklendő.

Az üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, függetlenül a felajánlott összeg magasságától belátásához képest szabadon választhasson.

A fenti feltételektől eltérő vagy a kitzinó határidőn túl beérkező ajánlatok, melyek táviratilag tétettek s végre olyanok, melyekre az előirt bnatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak.

Ezen vendéglőre vonatkozó részletes feltételek a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége III. osztályában tudhatók meg (E. M. K. E. palota II-dik emelet 33. ajtó), a melyekre nézve e helyen is megjegyeztetik, hogy a bérbeadandó vendéglői üzletben csakis hazai sör lesz kimérsető, s hogy továbbá a III. osztályu ét- és egyttal váróteremnek fűtésére és vi ágitására szükséges anyagok fele részben bérlőnek díjtalanul lesz kiszolgáltatva.

Végül megjegyeztetik, hogy a vendéglőhöz az üzlet helyiségeken kívül a bérlő ezéjaira szolgáló három közép nagyságu szobából álló magán lakás is adatik.
Kelt Kolozsvár, 1902. augusztus hó 10-én. Az üzletvezetőség

Schneider J. és Társa

Budapest, V. ker., Báthory-utca 12. sz.

Ajánlja különböző minőségű

géptisztító kenderét és kóczát.

Kivánatra mintával és árjegyzékkel szivesen szolgálunk.

Kronen Separator
a legelőkéleleseeb Felőzőgép.

Tejhitők. Vajkőpulók. Tejszövetkezeti Berendezések. Vajexport
Arjegyzék, tervek, költségvetések ingyen és bérmentve.

Első Magyar Tejgazdasági Gép- és Eszközgyár
VI. Jász u. 7. sz. Budapest.

Gyárilag javított igen jó, használt gőzcséplőkészletek

kaphatók: **BECK és GERGELY-nél**
Budapest, V., Váci-ut 12.

MAGYAR-ÓVÁRI gazd. akadémiát végzett, nős, róm. kath. val-lásu, 30 éves gazdász, több évi gyakorlattal, miről kitünő gyakorlati bizonyítványai tanuskodnak és úgy a bel-mint külgazdaságban tökéletes jártassággal bír, jelenleg külföldön egy magánintézetnél két év óta van alkalmazva mint pénztárnok, ahol az összes irodai ismereteken kívül a kettős könyvvitelt és az írógép kezelését teljesen elsajátította, hazájába óhajt visszajönni, mely célból intézői, számtartói, könyvelői, vagy más megfélelő

állást keres

november, esetleg január 1-től. A magyar és német nyelvet szóban és írásban, a tót nyelvet pedig csak szóban bírom. Szíves megkereséseket "Honvagy 7435." jelige alatt e lap kiadóhivatala továbbít. 7435

Tej.
3000-4000 liter tej ke-reztesítik a fővárostól legfeljebb 150-200 km. távolságból évi szállításra és lehetőleg 1-2-3 uradalomból. Ajánlatok „Teljes garancia” alatt a kiadóhiva-talba. 7460

Őszi borsót
keresek 400 kilogramm vetőmag-nak. Mintázott ajánlatot kérek. Grófmezei gazdaság, posta Melykút, Bácsmegeye. 7465

Szent Jánosnap
vetőmagrozsa kisebb-nagyobb mennyiségben kapható a **Coneghati Gazdaságnál**, u. p. és vasútállomás Ács, Komárommegeye. 7489

Az
Országos Magy. Gazdasági Egyesület bérházában **(IX., Üllői-út 25.)** kiadandó lakások

Augusztus 1-re.
III. emeleten:
3 szoba, 2 udvari szoba, előszoba, konyha, cselédszoba, fürdőszoba a mellékhelyiségek-ből álló lakás.

November 1-re.
II. emeleten:
3 szoba, 1 udvari szoba, előszoba, konyha, cselédszoba, fürdőszoba a mellékhelyiségek-ből álló lakás.
Felvilágosítást nyújt: a házfelügyelő.

Malomeladás,
malomvétel,
malombérlet,
gépek vétele
és eladása.

legszívesebben eszközölhető a **MOLNÁROK LAPJA** révén.
Bpest, VII., Kerepesi-út 50

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

Budapest, VIII., Baross-utca 10.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület egy is mint a **Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége** Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400,000.- kor.
Alapítványok	1,268,080.- "
Tartalékok	111,053.60 "
Összesen:	1,779,133.60 "
Első évi tejesleg	90,319.- "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életé-re különféle mértékek szerint.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 40%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetíté-sével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az igazgatóság.**

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme; házi, nyilvános, mező-gazdasági és ipari célokra.

Legjobb gummi- és kender-tömlők. Mindenféle csövek, csapok stb.

legjobb javított rendszerű tizedes futó-súlyú és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommér-tegek. Betéti-társaság szivattyu- és mérleggyártásra.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien,** I., Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

LÄHNE-féle

tan- és nevelőintézet Sopronban.

Fennállásának 50. éve.

Tejes főgymnasium, 6 reálosztály és elemi iskola.
— Bizonyítványai államérvényesek! —
Felvesz új növendékeket a 6-18 éves korig.
Egyéni nevelés és tanítás! Szigorú felügyelet és ellenőrzés!
Egészséges fekvés a városon kívüli kertek között.
Mindennemű felvilágosítással készségesen szolgál az igazgatóság.
7374

KI AKAR LENNI?

egyéves önkéntes

egyéves önkéntesi jogot.

Aki a sor alatt állott, elkészít szünetelési évközlendőt. Prospektust ingyen és bérmentve küld: **LICHTBLAU ALBERT**

a katonai előkészítő tanf. igazgatója, Debreczenben.
Tanbizottság: előbbi **DRAUGENTZ JÁNOS** ny. ezredes és németnyelvi **SIMONFFY GYULA** ny. huszárezredes és **JAROSI LAJOS** ny. százados.
Felügyelő: a nm. vallás- és közokt.-ügyi m. kir. miniszterium megbízásából a tank. kir. főigazgató. 7204

Actiengesellschaft Stahlwerke - Weissenfels

(ezelőtt GÖPPINGER és TRSA) 6588
WEISSENFELS - OBERKRAIN.

Szabadalmazott amerikai

aczellánczok, forrasztás nélkül, melyek a cs. és kir. közös hadseregben, valamint a m. kir. honvédségben is mint kötőfék-lánczok vannak előírva.

Ujdonság: Villamosággal forrasztott lánczok mezőgazdasági és ipari használatra. Minden jobb vaskereskedésben kapható.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KRAMER LIPÓT, Budapest, V., Akadémia-u. 10. sz.

TELEFON: 38-11.

Sürgöny-czím: „CERES” BUDAPEST.

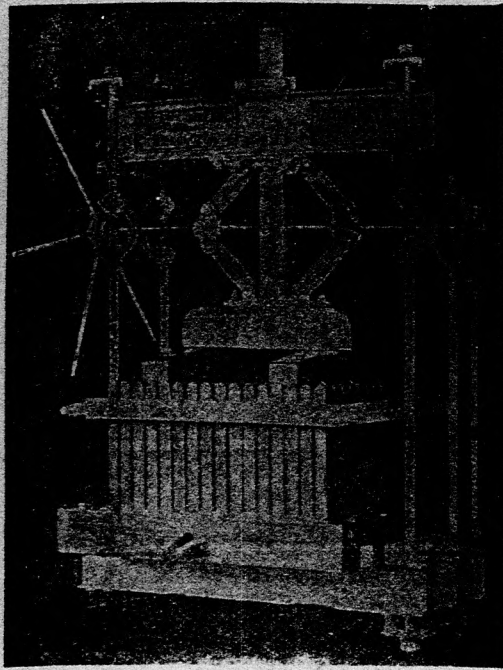
Árjegyzékkel és részletes külön ajánlattal kívánságra díjtalanul, készséggel szolgálók.

A legjutányosabb árakon ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, süritett gépkenőcsöt, hengerolajat, lámpaolajat, petroleumot, kocsikenőcsöt, olvasztott szinifagygyút, kenőszappant, kékkövet, kékvirágot, Raffia-háncsot, saponáriát, creolint, carbolineumot, fedéllakot, zsákot, szonyvát, kész kéveket, műtrágyát és minden e szakba vágó cikket. Továbbá: Szalonnát, disznózsírt a legolcsóbb napi árban. Szalonnáról lerázott söt marhahizlalás céljaira. Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben.

Kitűnő csöves tengeri darálók drbjá 48 frt. BECK és GERGELY Budapest, V., Váci-ut 12.

TEMESVÁR 901. 1-ső díj: díszoklevél.

BORSAJTÓK, ≡

„Kincsem”, „Hegyalja”, „Könyök-szerkezetű”, „Mabille” és „Aczelorsós” a Tokaj-Hegyalja legkedveltebb borsajtói.

Főelőnye: hogy a must sehol sem érintkezik vasrészekkel. Egyszerű kezelhetőség! Óriási erőkifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzó és bogyozó!

— Árjegyzék ingyen! —

SZILÁGYI és DISKANT gépgyára

— MISKOLCZON. —

— Számos első kitüntetés! —

VV Alapított 1858. évben. VV Gyártott feoskengők száma 14.500.

Sürgönyözim: „SZIVATTYUGYÁR BUDAPEST.”

Budapesti Szivattyu- és Gépgyár Részvény-Társaság

(ezelőtt WALSER FERENCZ)

BUDAPEST, VI., VÁCI-UT 69. SZÁM.

GYÁRT:

- Szivattyukat:** kézi-, járgány-, szij-, gőz- és villamos hajtásra; házi-, építkezési, gazdasági és legkülönbözőbb ipari célokra. Árjegyzéki fűzet: XXIX.
- Tűzfecskendőket:** gőzfecskendőket, mozdonyfecskendőket, vízszállítókat, kocsi-, tárggonczi- és hordozható fecskendőket, kender- és lentőölőket, mézgával bélelt, mézga és mézgatekeres-tömlők és tartozékait. Árjegyzéki fűzet: XXVI.
- Tűzoltósági eszközöket és létrákat:** vízhordókocsikat, szénkocsikat, tömlőmotorkákat és különféle létrákat és fáklyákat. Árjegyzéki fűzet: XXVII. (Szerkesztés alatt).
- Tűzoltósági egyéni felszereléseket:** sisakokat, sapkákat, baltákat, övek, oldalfelegyereket, jelvényeket stb. stb. Árjegyzéki fűzet: XXVIII.
- Köztisztasági szereket:** utcái öntözőkocsikat, utcái seprőgépeket, közúti sár-egyengető uthengereket, pöczegődtisztító készülékeket, légszivattyúval és Wegner szabadalma szerinti önműködő szivóval. Árjegyzéki fűzet: XXIII.
- Köz egészségügyi szereket:** teljes gőzfertőtlenítő telepeket, fertőtlenítő készülékeket stabil és szállítható alakban, fertőtlenítő szerkocsikat, fertőtlenítő személyszállítókat, mentő- és tárgyszállító kocsikat és kötszer sterilizátorokat. Árjegyzéki fűzet: III.
- Templomharangokat:** összhangzó harangozattal, szabadalmazott vas- vagy fakoro-nával, valamint jelző-harangokat iskolák, kórházak, gyárak, majorok és építkezések számára. Vas-harangállványokat. 1376

— ÁRJEGYZÉKEK INGYEN ÉS BÉRMENIVE. —

Magy. kir. államvasutak, 117244 02. számhoz.

HIRDETMEY.

Magyar-német fa- és kerge forgalom.

((Eger és Ujfehértó állomások felvétele a díjszabásba.))

Folyó évi augusztus hó 1-ével Eger és Ujfehértó állomások felvételnek a fenti forgalomban kéregszállítására fennálló C. (a és b) kivételes díjszabásba é. p. oly módon, hogy Egerrel való forgalomban a Kaál-Kápolnai díjtételek 100 kg.-kint 5; Ujfehértóval való for.,alomban pedig a debreceni díjtételek 9 feniggel felemelve nyerne alkalmazást.

Budapest, 1902. július 25.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága részes vas-nevében is.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Hizlalószertészek részére.

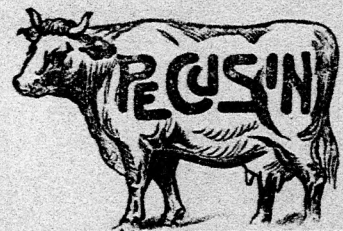
Kitűnő hizlalószert, takarmány-pótszer, lovak, bikák, ökrök, tehenek, borjúk, juhok és tyukok részére.

1/2 kilós csomag 1 korona.

4 próbacsomag bérmentve 4 kor

Hizlalószertgyár:

VV WIEN, VV IX., Bleichergasse.

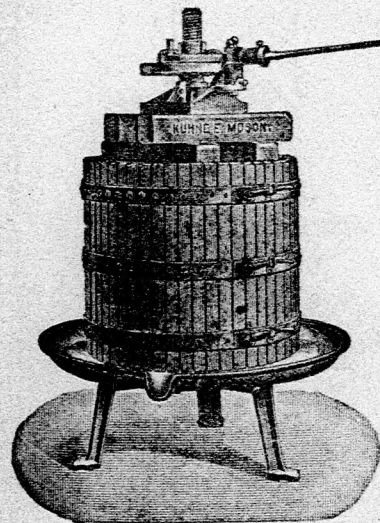
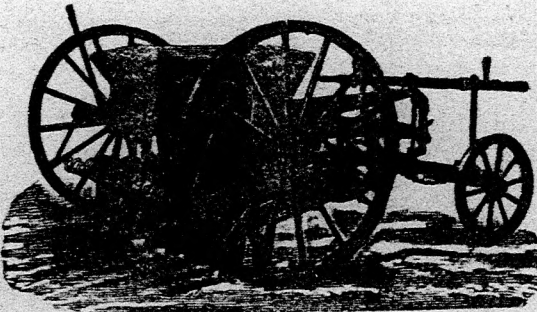
Szakértő gazdák!

Gazdasági szeszgyárral, szépen rendezett 550 holdas birtok október 1-én bérbé kiadó, vasuti állomás birtokon. Feltételeket csak a tulajdonosnál. Czim «Vállalat» u. p. Túrje. 7467

Egyetemes aczélekék, két- és többvasú ekék, boronák hengerek, műtrágyaszórók.

Mosoni Drill tolókerekes sorvetőgépek.

Hungaria Drill merítőkorongos sorvetőgépek.

Borsajtók, szőlőzúzó és bogyozó.

Takarmánykamra-berendezések,

legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítatnak

KÜHNE E.

mezőgazdasági gépgyárából **MOSONBAN**

FŐRAKTÁR: Budapest, VI., Váci-körut 57^a sz.

Legujabb: „Perfect” keses borona önműködő kiemelő és tisztogató szerkezettel.

— Avenarius —

Carbolineum

(szabadalom)

25 év óta a leghatásosabb fatelítőszer.

Avenarius R. Carbolineumgyára,

— AMSTETTEN-BEN. —

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

1902. évi szeptember 7—21. napjain POZSONYBAN

megtartandó

II. MEZŐGAZDASÁGI ORSZÁGOS KIÁLLITÁS

alkalmából

a m. kir. pénzügyministerium 842. és 17045. számú rendeletei alapján

SORSJÁTÉKOT

rendez,

a melynek húzása Pozsonyban, visszavonhatlanul
1902. évi szeptember hó 21-én tartatik meg.

1089 nyereménynyel 85.000 kor. értékben.

Főnyeremény 50.000 kor. értékben.

1 darab sorsjegy ára 50 fillér.

SORSJEGYEK KAPHATÓK: A kiállítási
sorsjegyirodában BUDAPESTEN, V., Nádor-
utca 16. sz. és minden sorsjegyelárusító helyen.

A kiállítás jelentősége megkívánja, hogy
minden magyar gazda vegyen
kiállítási sorsjegyet.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

V. KER., VACZI-KÖRUT 32. SZÁM

ajánlja

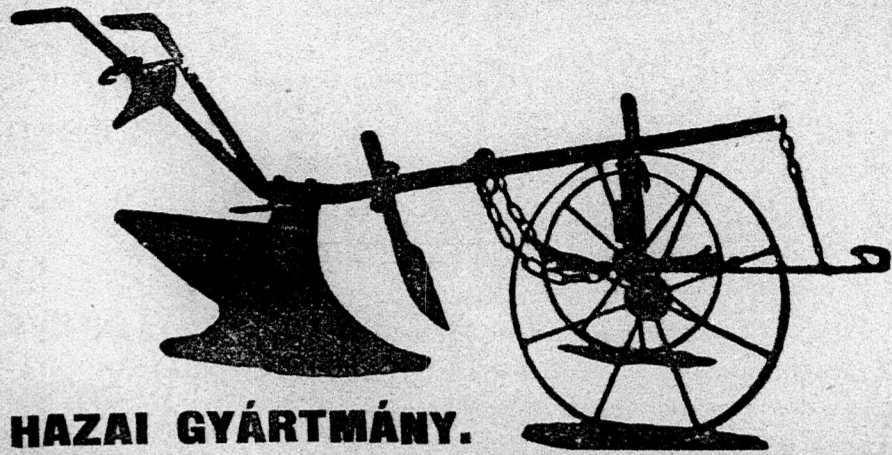
az őszi idényre

a teljesen aczélből készült kiváló
minőségű reszcai

SACK-rendszerű

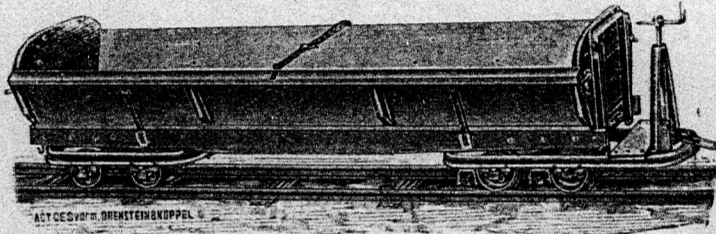
egyetemes ekéit.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

ORENSTEIN ÉS KOPPEL, BUDAPEST KESKENYVÁGÁNYU VASUTAK GYÁRA

Szállít és bérbead
mezőgazdasági,
erdei és iparvas-
utakat kézi, ló- és
mozdony-üzemre

Iroda: Andrássy-ut 88. (Felsőerdősor sarok)
Gyár: Szt.-Lőrincz nyaralón (Bpest mellett)

Elvállal nyomjelzéseket. Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.

Egy 8 lóerejű
használt, de jó karban levő Clayton és Shuttleworth-féle
CSÉPLŐGÉP
(locomobillal vagy nélkül) olcsón kapható. Közelebbit
Pusztaberényi gazdaságnál, u. p. Lengyel-
tői, Somogy megye.

Ventzki-féle gyorsfüllesztő

legegyszerűbb, legolcsóbb, legjobb készülék.
Több mint 36000 db használatban.

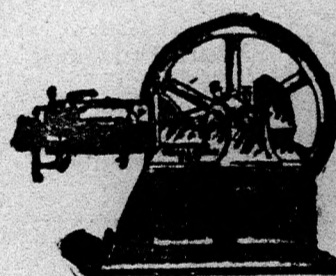
Burgonya osztályozó gép

javitott, a burgonya nem sérül
meg, nagy munkaképesség.

Darálómalmok, zuzómalmok,
szecskavágók a legolcsóbb
kivitelben. 7422/11

JULIUS CAROW,
speciális gyár burgonya termelési gépek
előállítására PRAG-BUBNA.
Katalógusok. Ügyes képviselő keresetnek.

Elismert legjobb és legolcsóbb Benzin-petrolin gázmotorok

és lokomobilok

villanyos gyújtással és
szelep kormányzattal a
legmesszebb menő ke-
zeség mellett minden
gazdasági célra alkal-
mas. Nem gyorrafutók,
tehát malomüzemek-
re különös előnnyel
használhatók.

Szállítja kedvező sze-
lési feltételek mellett

Oszers és Bauer
motorgyára. Magyarországi vesésképviselet és raktár.
DÉNES B. Budapest, VI., Váci-körut 61.
Árjegyzék ingyen! 4811
Tisztelettel üdvözlök mindenkit.

Élelmi szerek ér-
tékesítését esz-
közlük az előírt
% mellett. Felvilá-
gosítást és csoma-
golási utasítást V
ingyen nyújt tagok
és nem tagoknak.

Azonnali készpénz-
elszámolás.

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE HATÓSÁGI KÖZVETITŐ

Budapest Székesfőváros Központi Vásárcsarnokában.
SÜRGÖNYCZIM: AURORA--BUDAPEST.

Értékesítésre el-
fogad: Husne-
müket, füstölt
hust, vadakat, szár-
nyasokat — élő és
leölt állapotban, V
tojást, vaját, halat,
burgonyát, káposz-
tát, zöldségféléket,
gyümölcsöt stb. V

Alfa-Separator Részvénytársaság, Budapesten.

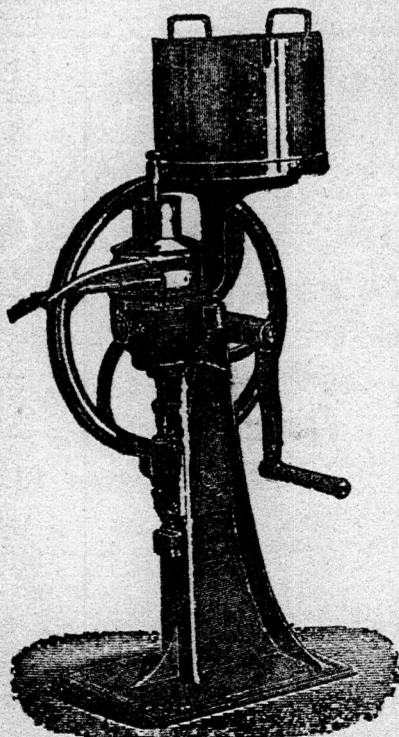
Tejgazdasági gépgyár.

Iroda és raktár:

V. ker., Balthory-uteza 4.

Gyártelep:

VI., Petneházy-u. 8-10.

Alfa-Laval Separatorok (tejfőlöző gépek)

kézi- és erőhajtásra.

Alfa-Separatoraink eddig kb.
550 első díjat nyerték.

Évi gyártás kb. 47.000 db.

Az Alfa-Separator a
legtökéletesebb fölözőgép!

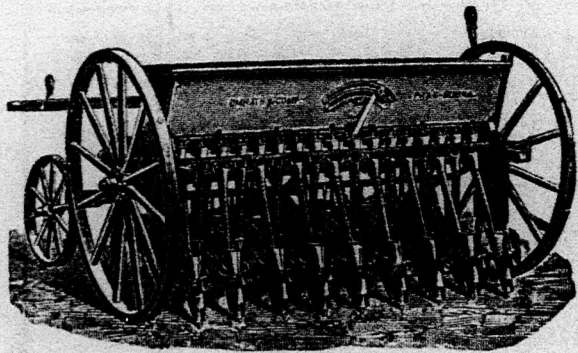
Tejszállító kannák,
Fejőedények,
Tejhűtők,
Előmelegítő és pasztörizáló
készülékek,
Vajköpülő és vajgyártó
gépek,
A sajtgyártás eszközei,
Tejvizsgáló készülékek,
Mindennemű tejgazdasági
eszközök és gépek

a legjobb kivitelben!

Tejszövetkezetek és
tejfeldolgozó telepek
berendezése s
ujja alakítása.

Dijtalan tanácskozás minden
tejgazdasági kérdésben!

Árjegyzékek, tervek és
költségvetések bérmentve.

Egyetemes sorvetőgépek

legjobb tolókerék-rendszer. Magyar és osztrák szabadalom.

Utólérhetlen Tessék
MEGBIZHATÓ! árjegyzéket **kéri!**
CZÉLSZERŰ!
KÖNNYŰ JÁRATU!
Ekék. Trieurök.

Umrath és Társa Budapest,
V., Váci-körút 60. szám.
Gőzcséplőkészletek 12 lóerőig. — Ipari mozcsonyok 100 lóerőig.

ELADÓ
elsőrendű
igás-ökör
gazdag választékban. Az anyag 5-6 és 7 éves. Megtekinthető:
László Testvérek gazdaságában
Nagy-Iklódon.
Vasutállomás Kolozsvár-Deés között. 6522

Gazdák
figyelmébe
50 / 0
olcsóbb
M. kir. szab. mint bármely más világító anyag a
12821-989. A. 905.

pyroleum
világítása.
A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már
több ezer uradalomban bevezettetett.
Számos elismerő levél nálam betekinthező. Próbá küldemények 2 korona utánvét mellett. Kívánata prospectus ingyen és bérmentve. 7388
Degen Jakab
Budapest, IX. ker.,
Közraktár-utca 28.

Őszi buza.
Osztrólczy Miklós ur osztrólczy (Zólyom) gazdaságában őszi buza vetőmag augusztus végéig 1 q. 15 koronáért Zólyomban vasútra feladva kapható. Osztrólczy zord hegyen fekszik, azért buzáját alfordón és melegebb vidékre vetőmagnak ajánlom használni. Nagyon szép szemű és minden buzabetegségnek ellenáll. Minta küldhető. Huczik János kasznár. 7476

Eladó 110 darab
1 1/2 éves erdélyi ökörtinó. Méltóságos Szereday Aladátné báró Wesselenyi Rézsa Szt. Mihálytelki birtokán. (Ügynök kizárva) Közlebbi értesítéssel szolgál Csezerán Tivadar gazdasági, Szt. Mihálytelke, u. p. Magyar-Nádas. 7464

Nemesi birtok!
500 magyar hold elsőrendű szántóföld, buza sörépa czukorrépának alkalmas talaj, csinos kastélyval, parkkal és elegendő gazdasági épületekkel, közel városához és vasúthoz, gazdag felszereléssel eladó. Komoly refektánsnak, felvilágosítást ad Österreicher Bernátnál Nagykanizsán. 7453/b

Gyáramban * * * teljesen kijavított
2 darab 8 lóerőjű Clayton & Shuttleworth-féle
lokomobil
jutányos ár és kedvező feltételek mellett
eladó.
Weiser J. C.
gazdasági gépgyár
Nagykanizsán.

Óriási megtakarítás!

78%-kal olcsóbb,
mint a manillazsinag **85%-kal olcsóbb,** mint a zsupszalmakötél, és **97%-kal olcsóbb,** mint a gabonaszalmakötél, mit prospectusomban számításokkal bizonyítok. Mintákkal és prospectussal készséggel szolgálok. Mindennemű gazdasági kötélárak, zsákok és ponyvák szintén a legjutányosabb áron.

Magas csiraképes-ségű, arankamentes, államilag ólomzárótt

biborhere-
mag jutányos áron kapható 7288

HALDEK
magnagykereskedésében
Budapest
Károly-körút 9.

Keresek
biborherét, ősi árpát, ősi búkkönyt, szent János és Bahlsen-féle imperial-roszot. Mintázott ajánlatokat B. L. címre Kis-Sármásra kérem. 7455

Elsőrendű
biborheremag 50 kilogrammonként 18 koronáért nagykanizsai állomásra szállítva, a homokomárami gazdaságban eladó. Zsák önköltségén. 7438

Előnyös vétel.
Megveszők hely mellett elsőrendű minőségű birtok — nagyobbára szántóföld és rét, — vasúti megállóhely, a birtok közepén a országút mentén gyönyörű szép fekvésű kastély, park folyóvízzel, sok épület dohánytermelési engedéllyel ca 2000 h. (1200 □) terjedelemmel részben kőszéntalaj • 200.000 frt 3/2% bankkölcsönnel terhelten, — előnyös feltételek mellett eladó. Cím a kiadóhivatalban. 7452

Gépész és kazánfűtő tagjait, a magyarországi gépészek és kazánfűtők munkaközvetítő, betegsegélyező és temetőező egylete Főherczeg Sándor-utca 42., mindenkor (cséplésre is) díjtalanul helyezi el. 7476

Uradaim tejet
500-1200 liter napi terméket októberi kötésre keresek. Ajánlatok ár és részletezett feltételekkel Blockner L. hirdetői irodájába Budapest, Sütő-utca 6. „Tej” jellegre kéretnek. 7477

Megvételre
keresetek 500 kgr. bsz. búkkönyvmag; ajánlatok az ár megjelölésével kéretnek a Csörgő Regmeni uradalom intézőségébe címzve, posta Csörgő (Zemplén). 7476

Eladók:
tizedes mérlegek jutányos áron, legújabb használtak, 10 karban lévő, újra festve és ez évbeli hitellestítéssel. Kaphatók 250-1500 kgr.-ig teljes garancia mellett. Ziska I. utca, mérleg- és műszerkövacs. Budapest, VI., Eötvös-utca 42. szám. 7421

Kitűnő tolókerék rendszerű vető-gépek
kerékváztoztatás nélküli.

13 soros frt 185.—
15 „ „ „ „ „ „ 200.—
17 „ „ „ „ „ „ 215.—
19 „ „ „ „ „ „ 230.—

Beck és Gergely Budapest, V., Váci-ut 12. szám.

Eladó
biborheremag, a mag e készlet tartása a vető zsákjában vasúti állomásra szállítva 18 forint. Érdeklődőknek minta bérmentve küldetek. Gróf Seussich Tihancz ur palajai gazdasága, u. p. Hedrahely. Intézőség. 7420

Saját készítményű mindennemű gazdasági

ZSÁK

nyers és vízhatlan PONYVA, sodrott

SZÖLŐKÖTÖZŐ-

fonál, jobb és olcsóbb, mint az eddig használt Ratlla, a legolcsóbb gyári áron kapható a

FISCHER-féle
zsák- és ponyvaárúházban
Budapest, Nagykorona-u.18.
Minták kívánatra ingyen, bérmentve küldetnek.

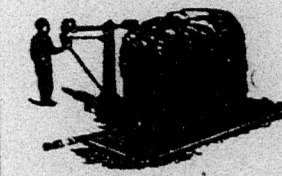
Sertéseket
legmagasabb napi áron
értékesít
Bauer B. Gyula
Budapest, VIII. Kerepest-ut 73.

Patkányfogó
(Rattler) kutyakölykök 10 hetesek kaphatók a Farkányi gazdaságban u. p. Tolna-Szakály. 7456

Hanna-rozs
mely a kvasszici cukorgyártól tavaly hozott eredeti mag után idén termelt, eladó. Minta és árval szolgálat. Nagybossányi uradalom, posta N-Bossány, vasúti állomás Bossány. 7462

Biborheremag,
utolsó évi termés, szép nagyszemű, azonnal szállítva méter-mázsaként 30 koronáért kapható Sándori Rezsónél Dabrony, u. p. Nagy-Alásny. 7440

Teljes ellátásra
olvállal intelligens kereszény család 2-3 tanuló, vagy egyetemi hallgatót a zergu-utcai reáliskola és az egyetem közelében. Kitűnő polgári ellátás, külön szobá — fürdőszoba használattal. —
Cím:
R. K. Budapest, VIII., Sándor-utca 23/B., sz. II. emelet 8. ajtó.

Jutányosan eladók.

Százados marhamérlegek
1500 klg. hordképeségű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú 1 1/2 m. széles

Szekér hidmérlegek
4000 és 3000 kg. horderejű százados, toló súlylyal 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserélek
őcska marhamázsákat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tar-
9002 tás mellett.

DÉNES MANÓ
mérlegműszerész
BUDAPEST,
VII., Dohány-utca 78.

Kertek és parkok

létesítését elvállalja — nagyobb uraságoknál szélesebb hatáskörrel — példásmodora és évek óta állásban lévő, a rajz, architektúra, építkezés, geometria és az erdészeten jártas

főkertész.
Megkeresések kéretnek „Meg-bizható főkertész 18491.” szám alatt Schwarz József hirdetői irodájába, Budapest, Marokkai-utca. 7354

MÁK-ot,
gabonaféléket
és egyéb gazdasági magot legmagasabb áron értékesít és mintázott ajánlatot kér

WOLF SOMA
mag-, gabona- és terménygyű-nöksége, külföldi czegek be-vásárlója
Budapest, VII., Kerepest-ut 10. szám.

Posnansky és Strelitz
Budapest, VI., Podmaniczky-u. 27.
Gyár: Erzsébetfalva.
Ajánlatnak:

Aszfalt,
Fedőpapirlemez,
Kátrány,
Carbolineum,
Carbolsav,
Creolin-t stb.
6798
legjobb minőségben, jutányos áron mellett.

Eladók

használt, de teljesen jó karban lévő 2 drb. egészen vasból készült gőzhajtású

Szalma- és szénaprés

1 garnitúra legújabb rendszerű compound

Gőzszántóberendezés.

Igen kedvező alkalmi vétel!!

Közlebbi felvilágosítást nyújt:

STRASSER ALBERT
magánmérnöki és műszaki irodája
Budapest,
VIII., József-utca 53 szám.

Gépolaj, kocsikenőcs, Carbolineum

és egyéb vegyszeti zsira-dékárak,
vizmentes ponyvák
legolcsóbban kaphatók:
Deutsch Bernát
I. magyar zsiradékgyár-gyárban Kispesztén, Buda-
pest mellett. 7324
Alapított 1873-ban.

Önműködő VIZEMELŐ TELEPEK
készítését melyen fekvő kutakból és forrásokból elvállalja
AKUNZ
Viryezeték és szivattyúgyára
WEISS-KIRCHEN
(Mörva-ország).

ISTÁLLÓ

szerszám, nyereg- és tisztogató kamrák, kocsiszinek és eseségek kamrákat a legmodernebb kivitelben legolcsóbban
BERENDEZ

KOVÁCS és SZALAY

Budapest, VI., Rózsa-utca 45. szám.
Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve

Hirdetési ár 15 szög 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csak a hirdető címének kitételével közlünk.
KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Október 1-ére

A gazdaság minden szakmájában jártas, irodai munkákhoz értő, szorgalmas, cselédes, munkabíró, nős egyén keresetkérő. Fizetés: 1000 korona készpénz és e mellett utazási költségei és e mellett utazási költségei. Ajánlatmások — melyek vissza nem küldetnek — Berger Emil Gáspárnak, posta Baranya-Szt-Lőrinc küldendők. 7461

Keresek

Egy udvarost családnélküli, kinek a felesége szakácsnő lenne és minden háztartási teendőket egy szolgával elvégezne, a baromfi s tejkezelést is. Mind a ketten kapnának 20 ft fizetést havonként. Az állás október 1-től betöltendő. Ajánlatok: Öcz. Okolicsányi Györgynek Barát, u. p. Kemence, Hontmegye küldendők. 7469

Felsőbb

gazdasági intézetet végzett, irrealista, nős kezelőtiszt, hosszabb bizonyítvánnyal felvételt 2400 korona, jó lakás, stb. fizetéssel. Belépés október 1-é és február között. Bérgazdaság Győr-Ménfőcsanak. 7442

Segédítési

állás elnyerésére hivatalnok fel az az akadémiát v. tanintézetet végzett, lehetőleg gyakorlati bíró, nőtlen, keresztény gazdaságok, a kik azonnali, vagy rövid idő múlva állást foglalhatnak. A tét és magyar nyelv ismerete okvetlenül megkívánatik. Javadalmazás évi 400 kor. és teljes ellátás (mosásos kivül). Arcképpel ellátott folyamodványokat és bizonyítvány-másokat Nagy-Bossányi uradalom, Nagy-Bossány címre küldjék. 7394

Cseplési idejnyre

kisegítőül azonnal felvétetik egy nagyobb gazdaságba, 4-6 hóra egy megbízható, ügyes, gyakorlati gazdaság. Javadalmazás havonként ötven korona és teljes ellátás. Pályázatok Molitorisz Ákos intézőhöz Báj, Szabolcsmegye, nyújtandók be. 7437

Pályázat hirdettetik

egy nagyobb uradalmi központ levelezési, iktatási s irattárkezelési s részben könyvelési teendőinek ellátására céljából szervezett levelezői állásra. Pályázhatnak bármely szakhoz tartozó, képzett kereszt. egyének, akik az irodai szolgálatra bizonyították s fenti teendőkben különös jártasság és szép írásművelésük van. Pályázati díjazás jár. Jelöléshez rövid írásbeli, családi állapotot tartalmazó, önéletrajzot, irrt kérvényeket, továbbá önéletrajzot, vissza nem várható hitelesített bizonyítvány-másokat alant címre intézendők augusztus hó végéig. Uradalmi Jóságfelügyelőség, Gyulavári, Békésmegye. 7463

Pályázat.

Nagyságos Csáki Géza Gyula úr görbdi (Biharmegye) bér-gazdaságában az irnoki állás megüresedvén, arra pályázatot nyitattik. Pályázhatnak mindazon gazd. akadémiát, vagy vagy tanintézetet végzett fiatal-emberek, kik katonai kötelezettségüknek eleget tettek, egészséges, erős, munkabírók a gazdasági számvitel összes ágaiban jártasak. Előnyben részesülnek, a kik a románnyelvet legalább részben bírják. Bővebb felvilágosítást ad alólírott, a hova is a folyamodványok szeptember 1-ig küldendők. Zeller Frigyes szám-tartó, Görbdi, Biharmegye. Posta: Tenke. 7451

Atulírott

Jóságfelügyelőség felvétetik minél előbbi belépésre irnoki egy keresztény vallású, kifüg-gástan jellemű egyént. Kiván-tatik a magyar és német nyelv **tejes bírása**, tejes képzést, kedv a munkához és szeretet a renkhöz. Évi fizetés: készpénzben 900 K. és természetbeni lakás (egy butorozott szoba), szabad tüzelővel. Sajátkezűleg írt folyamodványok bizonyít-vány-másokkal, melyek vissza nem küldetnek, benyúj-tandók: Mtszs. horgosi Kárász Imre ur uradalmának jóság-felügyelőségéhez Szeghalmon, Békésmegye. 7473

Gazdatiszt

nős, keresztény, felsőbb gazda-sági intézet képesítéssel és nagyobb uradalomban töltött több évi praxissal, esetleg azonnal is alkalmazást nyerhet mint önálló kerületi intéző egy Pestmegyei uradalomban, hol nagy tehenészet és sertés-tenyésztés lesz kezelése alatt, tehát ezen téren bizonyítható szakértelemmel kell bírnia. Bizonyítvány-mások, melyek vissza nem adhatnak, mellé-kezők. Javadalmazás megállapodás szerint. Személyes be-mutatkozás csak feldolgozásra. Folyamodványok Geroy Gyula cím alatt Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. szám alá (II. lépcső, III. em. 4.) külden-dők. 7450

Betöltendő

egy szakkönyvelői állás Budapest székesfőváros vásárcsarnokánál. Pályáz-tanak, kik 30 évnél fiatalab-bak, nőtlenek, testileg ép, erős, egészséges szervezettel, fel-sőbb kereskedelmi iskolát vé-geztek. Feljegyzett folyamod-ványokat önkény-másokkal együtt benyújthatják budapesti székesfővárosi vásárcsarnok igazgatóságánál, Budapest, Fő-vámter 3. I. emelet. Helymény 4 évi korona napidíj. A kine-vetett 600 korona tisztóvadtókat tartozik letenni. 7447

Méltsgs. horgosi

Kárász Imre ur szeghalmi uradalmában a kertészti állás betöltendő. Kivánatik teljes jártasság a kertészet összes ágaiban u. m. az üvegházi munkálatokban, növénynevelés a szabadban, a konyhakerti és a gyümölcsészetben stb. a mag-yar és német nyelv szóban és írásban bírása, továbbá, hogy az illető minden munkájánál kedvetlen résztvevő legyen. Évi fizetés: készpénzben 900 K. bur-gonya 12 q, tej naponta 3 l., természetben lakás, szabad tüze-lővel és a háztartásához szük-séges fűszelék. Sajátkezűleg írt folyamodványok bizonyít-vány-másokkal, melyek vissza nem küldetnek, benyúj-tandók a Méltsgs. horgosi Ká-rász Imre ur urad. jóságfel-ügyelőségéhez Szeghalmon, Békésmegye. 7474

Gazdasági.

vagy kereskedelmi oklevéllel bíró, kiváló jó írásművelő fiatal-ember, ki a magyar és német nyelvet szó- és írásbelileg tökéletesen bírja, a gazdasági könyvvizetésben s irodai teendők végzésében teljesen jártas: 600 korona készpénz s — mosás kivételével — teljes ellátás javadalmazás mellett alkalmazást nyer. Az állás azonnal elfoglalandó. **Sajátkezűleg írt** másolatokkal kellően fel-szerelt kérvényeket **Méltsgs. gróf Mailáth József úr tisztartói hivatalához Pta-Karád, u. p. Sárospatak** nyújtandók be. 7428

ÁLLÁST KERESŐK.

Gazdatisztai állást keres egy magyaróvári gazda-sági akadémiát végzett, a gazdálkodás összes ágaiban jártas, 40 éves, nős, gyermek-telen egyén. Állást bármikor elfoglalhatná. Elek Sándor, Kerepesi-út 34., III., 20.

Gazdasági intéző,

nős, ki a gazdaság összes ágá-zatában teljesen jártas, jelenleg is intézői minőségben van fel-mondatlan állásban, szerény fel-tételek mellett állást keres. Szíves megkeresést „T. E.” jelleg alatt a kiadóhivatalba kér. 7013

Nagyobb

uradalmakban alkalmazott a most is alkalmazva levő, kitűnő bizonyítványokkal rendelkező **kereszt**, a ki a kertészet minden ágazatában jártas, egy neki megfelelő állást 1903. évi január 1-től keres, esetleg kereskedő vagy uradalmi ker-tészetet feloszló vagy bérbe át-vevő. Beszél magyarul, néme-tül és tótul, 39 éves, nős, családnélküli. Szíves ajánlato-kat kér Rudolf Antal, uradalmi főkeretész Bőcs, Pozsonymegye. 7457

Állást keres

nagyobb gazdaságban írt. nő-tlen fiatalember, kereskedelmi képzettséggel és több évi gyakorlattal. Címre a kiadóhiva-talban. 7458

Tanár,

előkelő családotól kitűnő referenciákkal, zeneismerettel nevelőtárnárnak ajánlkozik. Igényei szerények. Megkeresések: Murányi-utca 44. a. 12. 7459

Debreczeni

gazdasági tenyésztőt végzett fiatal ember, jó családból való megbízható és szorgalmas, ki 4 évi gyakorlatat nagy uradal-mánál szerzett; s jártas ipari és kereskedelmi növények ter-mesztésében, keres segédítést, ellenőri vagy irnoki állást, azonnali vagy későbbi belépé-re nagyobb uradalomnál. Czi-mem a kiadóhivatalban „Pst” jelleg alatt. 7371

Több évi

praxissal bíró, okleveles, 28 éves, róm. kath. vallású, nőtlen gazdatiszt valamely nagyobb birtokon kezelőtiszt állást keres szeptember 1. belépésre, Czukorrépa és dohánytermelésben, tehenészet és hizlalásban, számvitelben kiválóan jártas. Szíves megkeresések „K. I. gazdatiszt” cím alatt, Győr, Schwartzberg-utca 9. szám alá kéretnek. 7392

Földművesiskolát

kitűnő sikerrel végzett 24 éves keresztény, nőtlen, erélyes fiatal ember, bármely gazdaságban megfelelő állást keres tolvó év október hó elsejére, jelenleg egy 300 holdas kis birtokot kezel. Szíves megkeresések: Szűcs Péter Mezőúr, Lant-utca 42. címre kéretnek. 7472

20 évi

gyakorlattal bíró elméletileg is képzett 30 éves gazda keres önálló rendelkező tiszt állást, ki 20-30 évi koronára biztosítékot is tud adni, esetleg többet is. Czim a kiadóhivatalban. 7470

Gazdatiszt

és szeszgyárvezető, fiatal, nős, ki a gazdaság összes ágaiban hosszabb gyakorlat-tal bír, azonkívül a **kassai szeszfőző** tanfolyamot is jó sikerrel végezte, vizsgázott gépkezelő, jelenleg egy na-gyobb uradalomban alkalmá-zásban van és eddigi működé-séről kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, mint gazdatiszt vagy szeszgyárvezető állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 6169

Ispáni,

vagy ahhoz hasonló állást ke-res 1. év október hó 1-re, 38 éves, nős, családos, kor., föld-művesiskolát végzett gazdaság, 13 évi gyakorlattal s jelenleg ma is 1200 holdas gazdaságot önállóan kezel. Tökéletesen jártas, a gazdaság minden ágá-ban, — különösen hizlalás, te-henészet, tejkezelés, borjonevelés, takarmánytermelés és a gazdasági számadásvezetéséb-ől. Beszél magyarul és szer-bül. Szíves megkereséseket „Jó gazda” címen a kiadó-hivatalba továbbít. 7444

Tapasztalt

mezőgazdasági kulesár, úgy tudományban, mint szakmájá-ban, 32 éves, kiscsaládú róm. kath. egyén, magyar és tót nyelvet bírja, ki már magyar-orzsági tenyésztéssel egybe-kötött gazdaságokban sikeresen működött, miket jó bizonyít-ványai igazolnak, ez év október vagy november 1-jére kulesári, magtárosi, majorosgazdai, vagy felügyelői állandó állást keres. Szíves megkeresést a kiadó-hivatalba kér. 7430

Gazdasági iskolát

jeleltül végzett szép írásmű, 27 éves, róm. kath. vallású gazda-tiszt, 6 évi gyakorlatáról kitűnő bizonyítványokkal nagy uradal-makból. Jelenleg is egy 2000 holdas gazdaságban mint ispán működik; jártas a gazdaság minden ágában, dohány-, czukorrépa-termesztését alapo-san érti, valamint az összes irodai teendőket, számadások vezetésében teljes jártassággal bír. Rendelkezésképp állást keres szerény igények mellett 1000-1200 holdas gazdaságban szeptember, vagy október 1-én való belépéssel, esetleg előbb is. Szíves megkereséseket kér: „Erélyes gazda” címen K. István Pta Szt-István, u. p. Mende (Pestnl.). 7434

Gazdatiszt

Állást keres egy 37 éves, kath. vallású, nős, kiscsaládú, 20 évi gyakorlattal bíró szigorú, teljesen megbízható, szorgalmas gazdatiszt. A 20 évet három hírneves gazdaságban töltötte. Kitűnő referenciákkal rendelkezik. Szíves megkeresést „L. S.” jelleg alatt a kiadóhivatalba kér. 7423

Uradalmi bogár

32 éves, ki a gazdasági fel-ügyeletében jártas, az asztalos munkát is érti, azonnali vagy november 1-re állást keres. Morvay Sándor Muzsla, Esz-tergommegye. 7432

Uradalomban

vagy vállalatnál bármilyen megfelelő állást keres főreál-iskolát végzett, egyszerű és kellemes környezetben tökéletesen jártas, nős fiatal ember, ki eddig kisebb gazdaságban és nagyobb erdőkihasználással hosszabb ideig önállóan műkö-dött. Szerény igények mellett állandó foglalkozást óhajt. Na-gyobb összegnek megfelelő inga-liban biztosítékot nyújthat. Szíves megkeresést „Beszélhető 7297.” jelleggel a kiadóhivatalba továbbít. 7297

Számvevő,

nős, írt. kiscsaládú, kitűnő bi-zonyítványokkal s elsősorú referenciákkal, teljesen jártas a kettős könyvvitelben, mérleg-képes, mielőbbi belépésre számvevői, vagy gazdasági el-lenőri állást keres. Beszél és ír magyarul és németül. Jelenleg állásban van, de az állást bár-mikor elhagyhatja. Szíves megkeresést „Számvevő 7059.” jel alatt a kiadóhiva-talba kér. 7059

Intézői,

ispáni nős, esetleg nőtlen állást keres október 1-ére földműves és tejgazdasági szakiskolát vé-gzett ev. ref. 29 éves nőtlen gazdatiszt. Nagyobb alföldi saját és bérbirtokból 10 évi gyakor-lat van. Hizlalás, tehenészet, dohány és czukorrépa-termelésben teljesen otthonos. Megkereséseket „Köztelek” címen a kiadó-hivatalba továbbít. 7468

Gazd. intéző

34 éves, nős, családtalan, a gazda-ságban több évi gyakorlati teljes jártassággal, ügyszinte czukorrépa és dohánytermelés, valamint állattenyésztés, marha-s sertéshizlalásban is, jelenleg is felmondatlan intézői állásban van, hasonló állást keres. Szíves megkeresést „Számvevő 7059.” jel alatt a kiadóhiva-talba kér. 7213

Számartó,

esetleg ellenőri állást keres okt. vagy január 1-i belépésre egy már 8 év óta praktizáló 23 éves nőtlen egyén, a ki egy a külös, mint belső gazdaság összes tit-kaival teljesen ismeretes, 5 évet egy 4000 holdas birtokon töltött, kitűnő bizonyítványokkal ren-delkezik, kívánatra személyesen bármikor megjelenhet. Czimre megüthető a kiadóhivatalban. 7471

ÁLLATOK.

Hires zalai tenyésztések szűz 6 koronára és a megfe-lőbb esomagolási-, szállítási költségekért, valamint **asztali rákokat** árjegyzék szerint **éve megérkezve szállít: FISCHER IZIDOR** Zalaegerszegen. 7299

Csikóeladás.

8 darab Furiósa fajta mentől származó elválasztott gyönyörű hibátlan **idel csikó** eladó Margulit Lajosnál Pta Nagy-Podár, u. p. Nagy-Alásony, via Pápa. 7429

Eladó

a győri püspökség tiszta verben tenyésztett mag-yar törzsgulyája és pedig:
60 drb öreg tehén
19 „ 3 éves üsző
12 „ 2 „ „
25 „ 1 „ „
Közelebbi felvilágosítást ad a 7306

jóságkormányozás

Szany, Sopronmegye.

Lóeladás.

Gróf Apponyi Géza pálfai ménéséből a hirdett anyaka-ncazék eladatván, 9 darab 3 1/2 éves herölt csikó és 7 db 3 1/2 éves kancaza csikó még eladó, Küzdő (Trompe-ter) és Persistive angol tel-ler angol menek utáni 158-162 cm. magas, kocsi-ba s tenyésztésre alkalmas correct állatok. Megtekinthetők Pálfán, posta helyben, vasútálla-más Simontornya, hol kíván-ságra vevőknek kocsai áll rendelkezésre. Az eladás-sal a pálfai gazdatisztsg van megbízva. 7410 Az urad. felügyelőség.

Eredeti

Rambouillet kosok mindenkor nagyobb mennyiségben, dús választékban kaphatók: **Gróf Herberstein Alb.** uradalmi igazgatóságánál STRILEK, Morvaország. **Hanna vetőárpa** míg a készlet tart 100 kg-éant 19 koronáért kapható vasuti állomásainktól.

Gazd. intéző

34 éves, nős, családtalan, a gazda-ságban több évi gyakorlati teljes jártassággal, ügyszinte czukorrépa és dohánytermelés, valamint állattenyésztés, marha-s sertéshizlalásban is, jelenleg is felmondatlan intézői állásban van, hasonló állást keres. Szíves megkeresést „Számvevő 7059.” jel alatt a kiadóhiva-talba kér. 7213

Számartó,

esetleg ellenőri állást keres okt. vagy január 1-i belépésre egy már 8 év óta praktizáló 23 éves nőtlen egyén, a ki egy a külös, mint belső gazdaság összes tit-kaival teljesen ismeretes, 5 évet egy 4000 holdas birtokon töltött, kitűnő bizonyítványokkal ren-delkezik, kívánatra személyesen bármikor megjelenhet. Czimre megüthető a kiadóhivatalban. 7471

ÁLLATOK.

Hires zalai tenyésztések szűz 6 koronára és a megfe-lőbb esomagolási-, szállítási költségekért, valamint **asztali rákokat** árjegyzék szerint **éve megérkezve szállít: FISCHER IZIDOR** Zalaegerszegen. 7299

Erdélyi ökörűtinó

100 drb 1 1/2 éves, 40 drb 2 1/2 éves, eladó **Méltsgs. Baró Bornemissza Elemér** ur kereszturi gazda-ságában. Közelebbi felvilágosítást nyujt: **Neményi József** intéző Hadrév, u. p. Gerend, Erdély. 7454

Állandó készlet

250 drb Erdélyi magyarfajú gazda-sági **jármosökör** és 250 drb 1 1/2 éves magyar tinókból **Esztégár Tódor és Társainál Sz-Ujvárt.** Levélbeli megkeresések **Alexa Mik-lóshoz Szamosuj-várra**, Szolnok-Dobokamegye címzendők.

Vöröstarka

tinó és üsző

legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig hizlani való ökrök eladására és — későbbi szerződésre — legolcsóbb árért vállalkoznak **Weiler és Eisner** — Kis-Czelli kereskedők. —

VEGYESEK.

ELADUNK

és **kölcson adunk** új és egyszer használt víz-hatlan **TAKARÓ PONYVÁKAT**, mindenféle nagyságban, új és használt mindennemű **TERMENY ZSÁKOT** repceponyvákat a legutányosabb árak, il-letve kölcsönadják mellett **KOHN és STEIN** zsák és ponyva gyári raktár BUDAPEST, V. Béla-u. 5.

Igen szép, válogatott vörös-tarka simmenthai jellegű 1-2, (3) éves

növendék ökr

és üsző borjakat

ügyszintén legprimább lekötni való és

jármos ökröket

legutányosabb árakon aján-lanak: **KLEIN és SPITZER** Kis-Czelli kereskedők. Megrendelések egyezség szerint bármikor is elfogadjatnak.

VFOLYAM.

Madók

de teljesen jó évő 2 drb. egészen készült gőzhajtásu

Alma- és zénaprés

ura legújabb rend-rű kompond

zszántó-endezés.

en kedvező mi vétel!!

bi felvilágosítást nyujt:

SSER ALBERT

ánmérnöki szaki irodája

udapest,

sef-utca 53 szám.

olaj,

sikenőcs, bolineum

gyógyeseti zsír-ékárók,

ntes ponyvák

sbban kaphatók:

sch Bernát

ar száradékárók gyá-szpesten, Buda-lett. 7324

atott 1873-ban.

Önműködő VIZEMELŐ TELEPEK

készítését melyek fekvő kutakból és forrásokból elvállalja

AKUNZ akvizetek és szivattyúgyár

WEISS KIRCHEN (Morvaország.)

treilitz

zky-u. 27.

va.

mez, =

um, =

av, =

n-t stb.

árak mellett.

LAY

45. szám.

bérmentve

